

Έργο

**«Παροχή Εξειδικευμένων Υπηρεσιών
για την Ανάπτυξη και Λειτουργία
Περιφερειακού Μηχανισμού
Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας στην
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος»
(MIS 5075872)**

**Μελέτη με θέμα «Πρόβλεψη δεξιοτήτων
και θέσεων εργασίας στον τομέα της
Πράσινης Οικονομίας στην Περιφέρεια
Δυτικής Ελλάδος»
Π.1.2.7**

Περιεχόμενα

Συνομογραφίες	7
Σύνοψη – Βασικά Συμπεράσματα	8
1. Εισαγωγή	10
1.1 Η ταυτότητα του έργου	10
1.1 Αντικείμενο και Σκοπός της μελέτης	12
2. Μεθοδολογικό Πλαίσιο	14
2.1 Βασικοί Ορισμοί για την Πράσινη Οικονομία -Παραδοχές	15
2.2 Ποιοτική έρευνα	16
2.2.1 Ομάδα εστίασης -focus group	17
2.3 Δευτερογενής έρευνα – desk research	19
3. Ο Τομέας Πράσινης Οικονομίας	21
3.1 Γενική Περιγραφή και Παρουσίαση του τομέα	21
3.2 Ευρωπαϊκές και Εθνικές Στρατηγικές - Κατευθύνσεις πολιτικής για την ανάπτυξη του τομέα Πράσινης Ενέργειας	22
3.2.1 Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική	22
3.2.2 Η Εθνική Στρατηγική	25
3.3 Αναπτυξιακές Πολιτικές και Έργα στον τομέα Πράσινης Οικονομίας σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο	28
3.3.1 Αναπτυξιακός Νόμος	28
3.3.2 Προγραμματική Περίοδος 2014-2020	29
ΕΣΠΑ 2014 – 2020	29
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα» 2014-2020	31
3.3.3 Προγραμματική Περίοδος 2021-2027	32
ΕΣΠΑ 2021 - 2027	32
Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Interreg) 2014 - 2020	34
Λοιπά Ευρωπαϊκά Προγράμματα	34
3.3.4 Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Ελλάδα 2.0	36
3.3.5 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος 2021 - 2023 – Οδηγός επενδύσεων – Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας 2021 - 2025	40
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2023	40
Επενδυτικές Ευκαιρίες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας – Πράσινη Οικονομία	41
Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021 - 2025	42

4. Ανάλυση Υφιστάμενης Οικονομικής Κατάστασης του Τομέα Πράσινης Οικονομίας σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο	44
4.1 Ο τομέας Πράσινης Οικονομίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος	44
4.2 Γενική Περιγραφή του Τομέα σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο (Αριθμός Επιχειρήσεων και Απασχολούμενων ανά οικονομική δραστηριότητα)	45
4.3 Οικονομική επίδοση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο	49
4.4 Η Συμβολή του τομέα στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο	54
5. Ανάλυση του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος του τομέα – Αναπτυξιακές δυνατότητες – Ανάλυση Δυνατοτήτων και Αδυναμιών	57
5.1 Ανάλυση PEST	57
5.2 Ανάλυση SWOT	58
5.3 Ευρήματα από ενέργειες διαβούλευσης - Focus Group στον τομέα αναφοράς της μελέτης	61
5.4 Διαμόρφωση Σεναρίων για την εξέλιξη του τομέα στην Δυτική Ελλάδα τα επόμενα έτη	62
5.4.1 BAU (Business As Usual)	63
5.4.2 Το Αισιόδοξο Σενάριο	64
5.4.3 Το Αρνητικό Σενάριο	65
6. Προοπτικές ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα Πράσινης Οικονομίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος - Προτεινόμενες Δράσεις	66
6.1 Ειδικότητες και Επαγγέλματα με ζήτηση τα επόμενα έτη	66
6.2 Ζητούμενες Δεξιότητες στα αναδυόμενα επαγγέλματα στον τομέα της Πράσινης Οικονομίας	67
6.3 Προτεινόμενα Αντικείμενα Κατάρτισης και προτάσεις για την κάλυψη ζητούμενων θέσεων και δεξιοτήτων που αφορούν τον τομέα	70
6.4 Προτεινόμενες Δράσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα	72
6.5 Συνθετική διάγνωση - διαπιστώσεις	76
Βιβλιογραφικές Αναφορές	78

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτική Ελλάδα 2021 – 2027 (Πηγή: https://dytikiellada.gr/) – Επεξεργασία συμβούλου	33
Σχήμα 2 Οφέλη του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0» (Πηγή: https://greece20.gov.gr/) - Επεξεργασία συμβούλου	37
Σχήμα 3 Άξονες παρέμβασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020 - 2023 - Επεξεργασία συμβούλου	40
Σχήμα 4 Αναπτυξιακοί Στόχοι και Κατευθυντήριες Αρχές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το 2021 – 2025 – Επεξεργασία συμβούλου	43
Σχήμα 5 Βασικά στοιχεία του τομέα της Πράσινης Οικονομίας (2019) (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ) – Επεξεργασία ομάδας μελέτης.....	44
Σχήμα 7 Ανάλυση SWOT - Επεξεργασία συμβούλου	59
Σχήμα 8 Ειδικότητες και Επαγγέλματα που θα παρουσιάζουν ζήτηση στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας – Επεξεργασία συμβούλου Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
Σχήμα 9 Ειδικότητες και Επαγγέλματα που θα παρουσιάζουν ζήτηση στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας -Επεξεργασία συμβούλου..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
Σχήμα 10 Ειδικότητες και Επαγγέλματα που θα παρουσιάζουν ζήτηση στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας – Επεξεργασία συμβούλου	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Σχήμα 11 Αναδυόμενα Επαγγέλματα/Ειδικότητες - Επεξεργασία συμβούλου	67

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 Τα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2021 - 2027	33
Πίνακας 2 Νομικές μονάδες και αριθμός απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE Rev 2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Όπου Χ=εμπιστευτικά – μη δημοσιεύσιμα στοιχεία (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έτος: 2019).....	45
Πίνακας 3 Κύκλος εργασιών ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE V2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Όπου Χ=εμπιστευτικά – μη δημοσιεύσιμα στοιχεία (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έτος: 2019)..	50
Πίνακας 4 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά κλάδο (μονοψήφιο NACE V2) σε επίπεδο Χώρας, Περιφέρειας και Περιφερειακής Ενότητας (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Σε εκατομμύρια ευρώ - σε τρέχουσες τιμές).....	54
Πίνακας 5 Προτεινόμενα αντικείμενα κατάρτισης για τον τομέα Πράσινης Οικονομίας	70

Συντομογραφίες

ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΣΕΚ	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΠΕΠ	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΤΕΠ	Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΤΣ	Ταμείο Συνοχής
ΕΕΣ	Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία
ΤΔΜ	Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης
ΕΤΘΑΥ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας
ΜμΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΑΑ	Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΠΔΕ	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος

Σύνοψη – Βασικά Συμπεράσματα

Η παγκόσμια οικονομική κρίση, οι αυξανόμενες τιμές των προϊόντων, οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από την ανεξέλικτη ανάπτυξη και η αναγνώριση ότι τα μοντέλα ανάπτυξης που βασίζονται στην αυξανόμενη κατανάλωση πόρων και εκπομπή ρύπων δεν είναι βιώσιμα, έφεραν στην επιφάνεια την ανάγκη για μια πιο περιβαλλοντικά προσανατολισμένη οικονομία, η οποία έχει καθιερωθεί ως «Πράσινη Οικονομία». Η διάδοση της ιδέας της πράσινης οικονομίας εν μέρει υποστηρίζεται από την οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο και την αποτυχία των αγορών και του παραδοσιακού οικονομικού μοντέλου να ανταπεξέλθουν, και εν μέρει στην αναγνώριση της σοβαρότητας των περιβαλλοντικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο πλανήτης και η ανθρωπότητα ως αποτέλεσμα της ραγδαίας, ανεξέλεγκτης ανάπτυξης που μέχρι πρόσφατα είχε ως γνώμονα την οικονομική ανάπτυξη εις βάρος, συχνά της κοινωνίας, και πάντα του περιβαλλοντικού υπόβαθρου που στηρίζει τη οικονομία, την κοινωνία και την ίδια τη ζωή.

Η ιδέα της Πράσινης Οικονομίας αποτελεί ένα νέο οικονομικό πρότυπο, βάσει του οποίου η οικονομική ανάπτυξη δεν βασίζεται απαραίτητα σε αυξανόμενους περιβαλλοντικούς κινδύνους, την εξάντληση των φυσικών πόρων και τις κοινωνικές ανισότητες. Σε πρακτικούς όρους, μια πράσινη οικονομία οδηγεί σε αύξηση του εισοδήματος και της απασχόλησης ως αποτέλεσμα δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων οι οποίες οδηγούν στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και της ρύπανσης, ενισχύουν την αποδοτικότητα της ενέργειας και των πόρων, και αποτρέπουν την απώλεια της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών.

Οι σημερινές οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα και στην Ευρώπη επιβάλλουν περισσότερο από ποτέ άλλοτε την προώθηση μέτρων και πολιτικών που να στηρίζουν την αύξηση της παραγωγής και της αποδοτικότητας στη χρήση πόρων, ενώ ταυτόχρονα θα προωθούν τη διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Για την ορθολογική και μεθοδευμένη προώθηση των πιο πάνω πολιτικών και μέτρων απαιτείται η συντονισμένη και μεθοδευμένη προσπάθεια.

Επιχειρώντας μια ευθεία αντιπαραβολή ανάμεσα στα αντίστοιχα στοιχεία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, γίνεται αντιληπτό πως οι κλάδοι που σχετίζονται με την Πράσινη Οικονομία απασχολούν πολύ μεγάλο τμήμα της εθνικής και περιφερειακής οικονομίας και απασχόλησης. Ο συνολικός κύκλος εργασιών των κλάδων που σχετίζονται με την πράσινη οικονομία ανέρχεται σε 2,7 περίπου δις ευρώ. Με άλλα λόγια, το 36,77% περίπου του συνολικού κύκλου εργασιών σε περιφερειακό επίπεδο προέρχεται από κλάδους που σχετίζονται με το θεματικό πεδίο υπό μελέτη. Είναι συνεπώς ενδεικτικό του πόσο εκτεταμένες πρέπει να είναι οι πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την εισαγωγή των αξιών και μεθοδολογιών της πράσινης οικονομίας στο εθνικό και περιφερειακό παραγωγικό μοντέλο.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας, οι κοινωνικές αλλαγές αλλά και η νέα πραγματικότητα στην οποία οδηγήθηκε το σύνολο της ανθρωπότητας λόγω της πανδημίας covid-19 και της εξελισσόμενης ενεργειακής κρίσης, επηρεάζουν σε πολύ σημαντικό βαθμό τον τρόπο λειτουργίας των κλάδων της οικονομίας που συνδέονται με την πράσινη οικονομία. Αποτέλεσμα του νέου και μεταβαλλόμενου αυτού περιβάλλοντος στο οποίο καλούνται να λειτουργήσουν οι κλάδοι που σχετίζονται με το θεματικό πεδίο υπό μελέτη, είναι η ανάδειξη

νέων επαγγελμάτων και ειδικοτήτων, τα οποία κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος και που απολαμβάνουν υψηλού επιπέδου αποδοχών (ΕΕ, 2022).

Από την παρούσα μελέτη προκύπτει πως **σημαντικός αριθμός επαγγελμάτων που σχετίζονται με την Πράσινη Οικονομία αναμένεται να παρουσιάσουν αύξηση της ζήτησής τους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά τα επόμενα έτη**. Τα επαγγέλματα αυτά συνδέονται με σειρά επαγγελματικών δεξιοτήτων, τις οποίες το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας **πρέπει να διαθέτει, προκειμένου να διεκδικήσει με αξιώσεις τις νέες αυτές θέσεις εργασίας**. Οι τρόποι απόκτησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού στον θεματικό τομέα «Πράσινη Οικονομία» μπορεί να γίνει μέσω **τεσσάρων ομάδων δράσεων – παρεμβάσεων**, οι οποίες περιγράφονται στα κεφάλαια που ακολουθούν. Αυτές είναι:

- Δράσεις για την υλοποίηση μαθητείας – πρακτικής άσκησης,
- Δράσεις για την ώθηση της απασχολησιμότητας των ανέργων στον τομέα,
- Δράσεις για την κατάρτιση εργαζόμενων στον τομέα,
- Δράσεις – παρεμβάσεις που θα ωθήσουν αναπτυξιακά τον τομέα και θα αυξήσουν πιθανά περαιτέρω τη ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού.

1. Εισαγωγή

1.1 Η ταυτότητα του έργου

Η πράξη «**Δημιουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας**» έχει ενταχθεί στο πλαίσιο του Ε.Π. «Δυτική Ελλάδα» 2014-2020 και ειδικότερα στη πρόσκληση για υποβολή προτάσεων με κωδικό 8.i.1 και τίτλο «Δημιουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας».

Η εν λόγω πράξη αφορά τη σύσταση και λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού για τη διάγνωση των αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Δυτική Ελλάδα, και έχει ως στόχο την αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας ως προς την παρακολούθηση και τη διάγνωση των αναγκών του τοπικού παραγωγικού συστήματος, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί και να επιτευχθεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό ένας ορθός σχεδιασμός πολιτικών και δράσεων στην αγορά εργασίας. Η δε πράξη γίνεται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» 2014 – 2020, Άξονα Προτεραιότητας 4 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων» και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από Εθνικούς Πόρους.

Η εν λόγω πράξη έρχεται να καλύψει ένα κενό το οποίο συνδέεται με:

- Την θεσμική υποχρέωση της Περιφέρειας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ανάγκη Σύστασης Δικτύου Φορέων και Οργανισμών για τη λειτουργία του Εθνικού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας σύμφωνα με τον ν. 4368/2016 (Α' 21) ως τμήμα του εν λόγω δικτύου.
- Την απουσία σε περιφερειακό επίπεδο επιστημονικών τεχνοκρατικών μηχανισμών για τη διάγνωση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε συνάρτηση με τις ραγδαία μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες.

Ειδικότερα, ο Περιφερειακός Μηχανισμός θα περιλαμβάνει εργαλεία και αναλύσεις για την πρόβλεψη, αφενός, των αναγκών σε θέσεις εργασίας ανά επάγγελμα και κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, και αφετέρου των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες. Σκοπός είναι η αξιοποίηση του συνόλου των πληροφοριών και δεδομένων για τον έγκαιρο και ορθά στοχευμένο σχεδιασμό προγραμμάτων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (κατάρτισης, εκπαίδευσης και δημιουργίας θέσεων εργασίας), αλλά και το στοχευμένο σχεδιασμό δράσεων για την διαχείριση των εκάστοτε αλλαγών (τακτικών ή/και έκτακτων) και της αναδιάρθρωσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

Η υλοποίηση της συγκεκριμένης πράξης θα συμβάλλει:

- Στην εκπλήρωση της υποχρέωσης των Περιφερειών Ελλάδος (σύμφωνα με τον ν. 4368/2016), και ως εκ τούτου και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, να υποβάλλουν στο Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας τις διαθέσιμες μελέτες, έρευνες και εμπειρογνωμοσύνες για την περιοχή ευθύνης τους, να συγκεντρώνουν δεδομένα που αφορούν ιδίως το αναπτυξιακό προφίλ της Περιφέρειας, το εργατικό δυναμικό, τον προσδιορισμό των αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα της αγοράς εργασίας σε Περιφερειακό επίπεδο.

- Στην επιδιωκόμενη και ευκαταία αλληλεπίδραση των Περιφερειών, και ως εκ τούτου και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, με την κεντρική διοίκηση προκειμένου να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων που αναλαμβάνονται, ώστε με την σταδιακή ενίσχυση της συμμετοχής της (όπως και των υπόλοιπων Περιφερειών) και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας να διασφαλισθεί η σταθερή συνεργεία των παρεμβάσεων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
- Στην καταγραφή αναγκών της τοπικής αγοράς εργασίας σε επαγγελματικές δεξιότητες, ειδικότητες και θέσεις εργασίας από τη μεριά των επιχειρήσεων (skills demand).
- Στην καταγραφή αναγκών και στη διαμόρφωση του προφίλ δεξιοτήτων (skills profile) του εργατικού δυναμικού και ειδικότερα των ανέργων ανά sub-group, λαμβάνοντας υπόψη παραμέτρους όπως το φύλο, το επίπεδο μόρφωσης και η πρότερη επαγγελματική εμπειρία (skills supply).
- Στη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού για κατάρτιση/επανακατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας σε ετήσια βάση, ο οποίος θα λαμβάνει υπόψη την καινοτομική διάσταση και την ειδικότερη αναπτυξιακή δυναμική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.
- Στη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού προς όφελος της κατεύθυνσης απασχόλησης και επιχειρηματικότητας του ανθρώπινου δυναμικού της.
- Στην αναβάθμιση των συστημάτων πληροφόρησης προς όλους τους ενδιαφερόμενους, σχετικά με τις ευκαιρίες απασχόλησης και τις προβλέψεις επαγγελματών και δεξιοτήτων, γεγονός το οποίο θα διασφαλίσει την πρόσβαση και την αντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, καθώς και θα βελτιώσει τη σύνδεση των προσφερόμενων προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς σε περιφερειακό επίπεδο.

Συνεπώς, η **Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος** μέσω της σύστασης και της λειτουργίας του Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας **θα ενισχύσει την πληροφόρησή της ως προς τις ανάγκες σε θέσεις εργασίας και δεξιότητες** του τοπικού παραγωγικού συστήματος αξιοποιώντας δεδομένα που δεν είναι διαθέσιμα σε εθνικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, η ζητούμενη πληροφόρηση καλύπτει τις εξής θεματικές:

- Πληροφόρηση σχετικά με τη δυναμική των κλάδων και των επαγγελματών, καθώς και των προϋποθέσεων για την αύξηση της απασχόλησης στους εκάστοτε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και στα συνδεδεμένα με αυτούς επαγγέλματα.
- Πληροφόρηση σχετικά με την παραγωγικότητα των κλάδων και των πρόσφατων μεταβολών αυτής σε συγκεκριμένους κλάδους. Τυχόν αλλαγές στην παραγωγικότητα, είτε λόγω τεχνολογίας είτε λόγω οργάνωσης της εργασίας, επηρεάζει τις προβλέψεις για τα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας.
- Πληροφόρηση σχετικά με τον δυναμισμό κλάδων/επαγγελματών σε αναλυτικότερο επίπεδο από τις επίσημες κατηγοριοποιήσεις που χρησιμοποιούμε στην ανάλυση των δευτερογενών δεδομένων. Επίσης, υπάρχουν ορισμένα επαγγέλματα και ομάδες επαγγελματών (π.χ. «πράσινα» επαγγέλματα) που δεν εμφανίζονται στις συγκεκριμένες κωδικοποιήσεις και για τα οποία δεν υπάρχει πληροφόρηση από τα δευτερογενή δεδομένα.

- Αναλυτικές πληροφορίες για τις επαγγελματικές και τις «οριζόντιες» δεξιότητες συγκεκριμένων επαγγελμάτων.
- Κριτήρια πρόσληψης-απασχόλησης σε επαγγελματικό/κλαδικό επίπεδο.

1.1 Αντικείμενο και Σκοπός της μελέτης

Η παρούσα μελέτη, με τίτλο «**Πρόβλεψη δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας στον τομέα της Πράσινης Οικονομίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος**», αποτελεί τμήμα του Πακέτου Εργασιών (ΠΕ) «Μελέτες – Έρευνες Μηχανισμού – Τροφοδότηση αναπτυξιακού προγραμματισμού για την ΠΠ 2014 – 2020 και 2021 – 2027» (κωδικός αναφοράς Π.1.2) του έργου «Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών για την Ανάπτυξη και Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος» το οποίο υλοποιείται στα πλαίσια της Πράξης «**Δημιουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας**» με Αναθέτουσα Αρχή την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου περιλαμβάνεται το Π.1.2.7 με τίτλο «**Στοχευμένες μελέτες σε θεματικούς τομείς της αγοράς εργασίας που σχετίζονται με αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας**», στο οποίο περιλαμβάνεται η εκπόνηση στοχευμένων μελετών σε θεματικούς τομείς της αγοράς εργασίας που σχετίζονται με αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και αποσκοπούν στο να παράσχουν πληροφόρηση σχετικά με την πορεία των τομέων αυτών και των αναγκών τους σε θέσεις εργασίας και δεξιότητες.

Η μελέτη που περιλαμβάνεται στο παρόν παραδοτέο συμβάλλει στην αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας ως προς την παρακολούθηση και τη διάγνωση των αναγκών του τοπικού παραγωγικού συστήματος, με σκοπό τον ορθό σχεδιασμό πολιτικών και δράσεων στην αγορά εργασίας για τον τομέα της **Πράσινης Οικονομίας και των Πράσινων Επαγγελμάτων**.

Ο ILO ορίζει τα πράσινα επαγγέλματα ως «θέσεις εργασίας σε όλους τους τομείς της οικονομίας που συμβάλλουν ουσιαστικά στη διατήρηση ή την αποκατάσταση της ποιότητας του περιβάλλοντος και μειώνουν τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο των επιχειρήσεων και οικονομικών τομέων σε βιώσιμα επίπεδα».

Επιπλέον, στόχος της μελέτης είναι η αξιοποίηση αυτής της πληροφόρησης κατά το σχεδιασμό των προγραμμάτων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (κατάρτισης, δημιουργίας θέσεων εργασίας), αλλά και των δράσεων για τη διαχείριση της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Η μελέτη υλοποιείται με βάση πρότυπα διασφάλισης της συμβατότητας της μεθοδολογίας παρακολούθησης των δεδομένων της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με τα ισχύοντα σε εθνικό επίπεδο (Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού – ΕΙΕΑΔ μέχρι τον Ιούνιο του 2022) και με βάση την Εθνική Στρατηγική Δεξιοτήτων Αναβάθμισης του Ανθρώπινου Δυναμικού όπως καθορίστηκε με τον Νόμο 4921/2022

Τέλος, η παρούσα μελέτη θα συνθέσει όλα τα ευρήματα και τα δεδομένα που θα προκύψουν από την παραπάνω ανάλυση ώστε να καταλήξει σε:

- Προτάσεις σχετικά με τις ζητούμενες/αναδυόμενες θέσεις εργασίας στον τομέα της **Πράσινης Οικονομίας**.
- Προτάσεις σχετικά με τις ζητούμενες/αναδυόμενες δεξιότητες στις ανωτέρω θέσεις εργασίας.
- Προτάσεις σχετικά με θεματικά αντικείμενα επαγγελματικής κατάρτισης με βάση τα ανωτέρα ευρήματα.

2. Μεθοδολογικό Πλαίσιο

Για την εκπόνηση της μελέτης θα αξιοποιηθούν τα εξής μεθοδολογικά εργαλεία και πηγές:

1. Υιοθέτηση **μεθοδολογικού πλαισίου ΕΙΕΑΔ** για την διάγνωση δεξιοτήτων όπως αυτό περιλαμβάνεται και μετεξελίχθηκε με βάση το σχετικό νέο νομοθετικό πλαίσιο Νόμος 4921/2022 «Δουλειές Ξανά: Αναδιοργάνωση Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης και ψηφιοποίηση των υπηρεσιών, αναβάθμιση δεξιοτήτων εργατικού δυναμικού και διάγνωσης των αναγκών εργασίας και άλλες διατάξεις» όπου σχετική Μονάδα Εμπειρογνομών του ΥΠΕΚΥ ανέλαβε το σχετικό έργο του καταργηθέντος ΕΙΕΑΔ
2. **Βιβλιογραφική έρευνα** (υφιστάμενες μελέτες, δευτερογενή δεδομένα, κτλ.) αναφορικά με την υφιστάμενη κατάσταση του κάθε υπό εξέταση τομέα (πχ. κλάδοι που τον συνθέτουν, οικονομική επίδοση του κάθε επιμέρους κλάδου που αφορά στην **πράσινη οικονομία**, συμβολή του τομέα στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, μερίδιο απασχόλησης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο).
3. **Αξιοποίηση δεδομένων - δεικτών** αναφορικά με την ανάπτυξη και την απασχόληση στους τομείς αναφοράς όπως έχουν αποτυπωθεί σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (βλ. Ελληνική Στατιστική Αρχή, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (<https://metrics.ekt.gr/>), ΟΑΕΔ, ΓΕΜΗ κλπ).
4. **Αξιοποίηση ευρημάτων από τα εργαλεία – διαδραστικούς πίνακες του Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Δυτική Ελλάδα : www.pde-mae.gr** (στοιχεία ΕΡΓΑΝΗ, ΟΑΕΔ, κτλ.) που να αφορούν τον υπό μελέτη θεματικό τομέα με βάση το Π1.1 «Ανάπτυξη Μηχανισμού – Εργαλεία ανάλυσης του Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας» του έργου.
5. **Αποδελτίωση και συνθετική επεξεργασία δεδομένων** στους θεματικούς τομείς ως προς τον βαθμό που συσχετίζονται με την εισαγωγή Καινοτομίας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑΚ) στο πλαίσιο ανάλυσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της ανταγωνιστικότητας του περιφερειακού παραγωγικού συστήματος.
6. **Αξιοποίηση ευρημάτων από focus groups στον τομέα της Πράσινης Οικονομίας (υλοποιήθηκε στην Πάτρα στις 22/06/2022¹** με παριστάμενους βασικούς εμπλεκόμενους εκπροσώπους παραγωγικών φορέων, επιχειρήσεων, δημοσίων και ιδιωτικών φορέων εδρεύοντες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας,. Στο **focus group** έγιναν εξειδικευμένες εισηγήσεις με την χρήση κατάλληλου μεθοδολογικού εργαλείου (ερωτηματολογίου) προκειμένου να αναδειχθούν οι ειδικότερες ανάγκες της αγοράς εργασίας (θέσεις εργασίας, δεξιότητες) στον συγκεκριμένο τομέα που παρουσιάζει προοπτικές αναπτυξιακής δυναμικής. Για την διευκόλυνση της συλλογής των προτάσεων διανεμήθηκε, πριν την διοργάνωση των focus groups, ένα αρχικό κείμενο βάσης για τον υπό μελέτη τομέα, και εν συνεχεία μέσω του ερωτηματολογίου συλλέχθηκαν οι σχετικές προτάσεις από τους φορείς.

¹ βλέπε σχετικά ΠΕ 1.3 του έργου.

7. **Αξιολόγηση της δυναμικής της οικονομικής δραστηριότητας** στον υπό μελέτη τομέα, εκτίμηση για την εξέλιξή στην προσφορά και ζήτηση εργασίας και επίδοση των τομέων στην απασχόληση σε περιφερειακό/ τοπικό επίπεδο.
8. **Μεσοπρόθεσμη εκτίμηση/πρόβλεψη των τάσεων και της δυναμικής** που εμφανίζουν τα διαφορετικά επαγγέλματα ανά θεματικό τομέα με βάση τη συνεκτίμηση των δυναμικών επαγγελμάτων, των προσόντων και δεξιοτήτων (λαμβάνοντας υπόψη ευρωπαϊκό σύστημα Ταξινόμησης Δεξιοτήτων/ Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελμάτων ESCO)
9. **Συνθετική διάγνωση** όλων των ανωτέρω που περιλαμβάνει:
 - i. Προτάσεις που αναδεικνύονται για ζητούμενες/αναδυόμενες θέσεις εργασίας στον κάθε υπό μελέτη τομέα για τα επόμενα χρόνια.
 - ii. Προτάσεις που αναδεικνύονται για τις ζητούμενες/αναδυόμενες δεξιότητες (skills foresight) στις ανωτέρω θέσεις εργασίας στον μελέτη τομέα (λαμβάνοντας υπόψη και το ευρωπαϊκό σύστημα Ταξινόμησης Δεξιοτήτων/ Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελμάτων ESCO).
 - iii. Προτάσεις για θεματικά αντικείμενα επαγγελματικής κατάρτισης με βάση τα ανωτέρω ευρήματα.

2.1 Βασικοί Ορισμοί για την Πράσινη Οικονομία -Παραδοχές

Σύμφωνα με τον ορισμό της ΕΕ για την «**Πράσινη Οικονομία**», ο όρος γενικά αναφέρεται σε μια οικονομία όπου όλες οι επιλογές στην παραγωγή και την κατανάλωση γίνονται με γνώμονα την ευημερία της κοινωνίας και τη συνολική υγεία του περιβάλλοντος. Με πιο τεχνικούς όρους, πρόκειται για μια οικονομία όπου η κοινωνία χρησιμοποιεί αποδοτικά τους πόρους, βελτιώνοντας την ανθρώπινη ευημερία σε μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς ενώ παράλληλα διαφυλάσσει τα φυσικά συστήματα που μας συντηρούν (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, 2021).

Με βάση τον παραπάνω ορισμό, έγινε προσπάθεια συμπερίληψης όλων των κλάδων της ελληνικής οικονομίας που μπορεί να σχετίζονται με άμεσο ή άμεσο τρόπο με την Πράσινη Οικονομία. Επιλέχθηκαν από την ομάδα μελέτης κλάδοι κατά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2), οι οποίοι εντάσσονται στους ακόλουθους βασικούς κλάδους της οικονομίας:

- «Γεωργία, δασοκομία και αλιεία»
- «Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης»
- «Κατασκευές»
- «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης»
- «Ενημέρωση και επικοινωνία»
- «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες»

- «Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων».

2.2 Ποιοτική έρευνα

Για την εις βάθος ανάλυση των προοπτικών της αγοράς εργασίας στον τομέα χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική έρευνα.

Η ποιοτική έρευνα στοχεύει στην εις βάθος διερεύνηση και κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων. Η ποιοτική έρευνα, παρέχοντας τη δυνατότητα στον ερευνητή να αντλήσει πλούσιες πληροφορίες για το υπό εξέταση αντικείμενο/φαινόμενο ενδιαφέροντος του, αποτελεί την ενδεδειγμένη μεθοδολογία για να απαντηθούν τα ερωτήματα που σχετίζονται με το «Γιατί;» και το «Πώς;» των διάφορων κοινωνικοοικονομικών φαινομένων. Η ποιοτική προσέγγιση αποτελεί μια κατά βάση διερευνητική (exploratory) μέθοδο η οποία στοχεύει περισσότερο στην ανάδυση νέων τυποποιήσεων και θεωρητικών μοντέλων, παρά στην επαλήθευση υποθέσεων.

Το βασικό πλεονέκτημα των ποιοτικών μεθόδων που εξυπηρετεί αυτή την στόχευση είναι η ευελιξία που χαρακτηρίζει την ερευνητική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα:

- (Α) Ο ερευνητικός σχεδιασμός βασίζεται σε ευέλικτες στρατηγικές που επιτρέπουν την ανατροφοδότηση των σταδίων της έρευνας όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.
- (Β) Τα ερωτήματα που απευθύνονται στους συμμετέχοντες είναι ανοιχτού τύπου (μη-δομημένο ερωτηματολόγιο), γεγονός που αποτρέπει την επιβολή προκατασκευασμένων νοηματικών πλαισίων στα υποκείμενα της έρευνας, αλλά και αφήνει τη δυνατότητα να ανακύψουν θέματα που πιθανώς δεν είχαν προβλεφθεί κατά τον σχεδιασμό.
- (Γ) Η ανάλυση των δεδομένων βασίζεται σε δυναμικά εργαλεία όπως είναι η ανοιχτή κωδικοποίηση των δεδομένων και η συνεχής σύγκριση που επιτρέπουν στον ερευνητή να «επιστρέφει» στα δεδομένα σε όλες τις φάσεις της αναλυτικής διαδικασίας.

Στόχος της ποιοτικής διερεύνησης δεν αποτελεί απλά η περιγραφή μιας στάσης ή μιας συμπεριφοράς αλλά η ολιστική κατανόησή τους. Η ποιοτική έρευνα διερευνά την εμπειρία των ατόμων και τα υποκειμενικά νοήματα που τη συγκροτούν, εστιάζοντας πάντα στο ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό (αξιακό και ιδεολογικό) πλαίσιο στο οποίο εγγράφεται. Ταυτόχρονα, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην δυναμική διάσταση των φαινομένων και παρέχει τη δυνατότητα να περιγράψουν λεπτομερώς οι διαδικασίες που συγκροτούν μια κοινωνική κατάσταση επιτρέποντας να διατυπωθούν υποθέσεις ως προς την ερμηνεία της. Η έμφαση στη δυναμική διάσταση των φαινομένων καθιστά την ποιοτική έρευνα κατάλληλη για να διερευνηθούν μεταβατικά φαινόμενα και να διερευνηθούν οι πιθανές εκβάσεις τους (περίοδοι κοινωνικής και πολιτικής κρίσης).

Τέλος, η χρήση των κατάλληλων ποιοτικών τεχνικών έμμεσης προσέγγισης (προβολικές τεχνικές, έμμεσες ερωτήσεις) των ερευνητικών υποκειμένων, δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να υπεισέλθει στα βαθύτερα δεδομένα της συμπεριφοράς προσπελάζοντας τις ορθολογικές ερμηνείες και τις στερεοτυπικές απαντήσεις που προβάλλουν συνήθως τα άτομα. Ο ερευνητής αναλαμβάνει υπεύθυνα το σχεδιασμό, την υλοποίηση, την ανάλυση και την παρουσίαση ποιοτικών ερευνών ποικίλης θεματολογίας.

2.2.1 Ομάδα εστίασης -focus group

Για την εις βάθος ανάλυση των προοπτικών της αγοράς εργασίας στον τομέα υλοποιήθηκε **Ομάδα-Εστίασης - focus groups στον τομέα της Πράσινης Οικονομίας (υλοποιήθηκε στην Πάτρα στις 22/06/2022²** με παριστάμενους βασικούς εμπλεκόμενους εκπροσώπους παραγωγικών φορέων, επιχειρήσεων, δημοσίων και ιδιωτικών φορέων εδρεύοντες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Η μεθοδολογική προσέγγιση των ομάδων εστίασης συνίσταται σε μια οργανωμένη συλλογική συνέντευξη και αλληλεπίδραση ενός αριθμού συμμετεχόντων ατόμων για ένα εστιασμένο θέμα ή για μια σειρά αλληλοσχετιζόμενων φαινομένων και διαδικασιών. Ένας εναλλακτικός ορισμός δίνει τις ομάδες εστίασης σαν τίτλο που δίδεται σε έναν ειδικό τύπο ομαδικής συνέντευξης, ο οποίος είναι δομημένος με σκοπό να συλλεχθεί λεπτομερής γνώση για ένα συγκεκριμένο ζήτημα από επιλεγμένους συμμετέχοντες.

Ο ουσιαστικός σκοπός των ομάδων εστίασης είναι η διερεύνηση μιας γκάμας αντιλήψεων και απόψεων για το ερευνητικό αντικείμενο και η απόκτηση κατανόησης για τα υπό διερεύνηση θέματα μέσα από την οπτική γωνία των ίδιων των συμμετεχόντων (επιλεγμένοι συμμετέχοντες). Τα μέλη της ομάδας συγκεντρώνονται σε κοινό φυσικό (η εικονικό) περιβάλλον για να συζητήσουν οργανωμένα, με τη βοήθεια ενός ή περισσότερων διαμεσολαβητών, ένα συγκεκριμένο ζήτημα ή μια σειρά από αλληλοσχετιζόμενα ζητήματα.

Το βασικό χαρακτηριστικό μιας επιτυχούς ομάδας εστίασης είναι η ουσιαστική, ισότιμη και σε βάθος αλληλεπίδραση μεταξύ των συμμετεχόντων. Σε σχέση με άλλες μεθόδους:

- i. Οι ομάδες εστίασης συμβάλλουν στην διερεύνηση των αναπαραστάσεων των υποκειμένων μέσα από την άμεση αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Αυτό βοηθά αποφασιστικά στην μελέτη των τρόπων συγκρότησης και κατασκευής διυποκειμενικών νοημάτων και ερμηνειών από τους συμμετέχοντες, των αντιφάσεων, ομοιοτήτων και διαφορών των αναπαραστάσεων διαφορετικών υποκειμένων για τα ίδια ζητήματα, καθώς και της διάστασης της δύναμης στην διαμόρφωση των νοηματοδοτήσεων.
- ii. Διερευνώνται οι συγκεκριμένες κοινωνικές δράσεις και πρακτικές των κοινωνικών υποκειμένων στα υπό συζήτηση κοινωνικοοικονομικά πεδία. Το ζήτημα αυτό είναι σημαντικό, διότι πολλές φορές «κοινές» νοηματοδοτήσεις οδηγούν σε διαφορετικές πρακτικές ή «κοινές» πρακτικές ερμηνεύονται με διαφορετικό τρόπο.

² βλέπε σχετικά ΠΕ 1.3 του έργου.

- iii. Η διερεύνηση δράσεων και πρακτικών μέσα από την λεπτομερή εξιστόρηση τόσο της λογικής που τις διέπει, όσο και των συγκεκριμένων τρόπων πραγμάτωσης τους επιτρέπει την σε βάθος ανάλυση των διαδικασιών που οδηγούν σε συγκεκριμένα κάθε φορά αποτελέσματα, καθώς και των κοινωνικο-πολιτισμικών συνθηκών της ατομικής και συλλογικής δράσης.
- iv. Μπορούν να αποτελέσουν ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την διερεύνηση της δυναμικής των κοινωνικών σχέσεων – από τις διαπροσωπικές, τις ομαδικές έως και τις θεσμικές – των συμμετεχόντων, καθώς και των επιδράσεων της δυναμικής αυτής στο εκάστοτε υπό διερεύνηση αντικείμενο.

Ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της μεθόδου των ομάδων εστίασης είναι ο συλλογικός της χαρακτήρας και η δυναμική της αλληλεπίδρασης που αναπτύσσεται στα πλαίσιά της: Μια βασική διάσταση είναι ο σχηματισμός μιας ομάδας συμμετεχόντων από τους ερευνητές. Τα μέλη της ομάδας αυτής έρχονται σε επαφή και αλληλεπιδρούν εντατικά με πρωτοβουλία των ερευνητών και σχετίζονται μεταξύ τους με πολλαπλούς και διαφορετικούς τρόπους. Σε πολλές περιπτώσεις τα μέλη της ομάδας είναι δυνατόν να σχετίζονται μεταξύ τους και να αλληλεπιδρούν και στην πραγματική ζωή (για παράδειγμα οι εκπρόσωποι μιας σειράς από θεσμούς ή οργανισμούς). Σε άλλες περιπτώσεις τα μέλη της ομάδας είναι δυνατόν να σχετίζονται έμμεσα μεταξύ τους, κυρίως μέσω του υπό έρευνα κοινωνικού φαινομένου ή διαδικασίας.

Η άλλη κεντρική διάσταση της μεθόδου είναι το εστιασμένο και συγκεκριμένο αντικείμενο της. Το αντικείμενο αυτό μπορεί να είναι ένα φαινόμενο, μια διαδικασία, ένα γεγονός, μια κατάσταση, ένας τομέας οικονομικής δραστηριότητας κ.λπ.. Συνήθως, οι ομάδες εστίασης διεξάγονται με στόχο τη διερεύνηση ενός συγκεκριμένου αντικειμένου και σε συγκεκριμένα χωρο-χρονικά και κοινωνικο-πολιτισμικά πλαίσια. Οι συμμετέχοντες στην ομάδα «εστιάζουν» σε αυτό το συγκεκριμένο φαινόμενο ή διαδικασία ο κάθε ένας/μια από τη δική του/της οπτική γωνία, εκφράζοντας και συζητώντας διαφορετικές εμπειρίες και αντιλήψεις.

Βασικό ζήτημα στον σχεδιασμό των ομάδων εστίασης είναι η επιτυχής «μετάφραση» των ερευνητικών ερωτημάτων σε ερωτήματα ή θεματικές στην συζήτηση εντός της ομάδας εστίασης. Η «μετάφραση» αυτή αποτυπώνεται στο κεντρικό «εργαλείο» της διεξαγωγής των ομάδων εστίασης που είναι ο Οδηγός της Συζήτησης (Discussion Guide). Ο οδηγός περιέχει όλες τις ερωτήσεις και τις θεματικές για συζήτηση που θα τεθούν στους συμμετέχοντες, αν και στις περισσότερες περιπτώσεις η ίδια η δυναμική της συζήτησης και της ομάδας τις μεταβάλλει σημαντικά. Ο ρόλος του διαμεσολαβητή (Moderator) στις ομάδες εστίασης είναι κρίσιμος. Ο διαμεσολαβητής είναι ο κύριος υπεύθυνος για την ομαλή διεξαγωγή της συζήτησης, της πλήρους και ουσιαστικής ενημέρωσης των συμμετεχόντων για το αντικείμενο και τους σκοπούς της ομάδας εστίασης, την εξασφάλιση της όσο τον δυνατό πιο ισότιμης συμμετοχής όλων των συμμετεχόντων, της αντιμετώπισης των απρόβλεπτων γεγονότων, της θέσης των κατάλληλων ερωτήσεων και της πρόκλησης πλούσιας και ουσιαστικής συζήτησης.

Τα βασικότερα προσόντα ενός αποδοτικού διαμεσολαβητή είναι η επικοινωνιακή ικανότητα, η συμπαθητική διάθεση, η πολιτισμική ευαισθησία, η εμπιστοσύνη, οι γλωσσικές ικανότητες, η μη κρίση στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων, η ευελιξία, ο αυθορμητισμός, η εμπειρία στη δυναμική των ομάδων, το ουσιαστικό ενδιαφέρον για τις αντιλήψεις των άλλων, το χιούμορ, η καλή μνήμη και η ενεργός ακρόαση των λόγων των συμμετεχόντων.

Μια επιτυχής ομάδα εστίασης παράγει έναν σημαντικό και εκτεταμένο πλούτο ποιοτικών δεδομένων τα οποία συνήθως είναι ετερογενή και λεπτομερή. Η ανάλυση των δεδομένων είναι, ίσως, η κρισιμότερη διαδικασία, με εξαίρεση την ίδια τη διεξαγωγή της ομάδας εστίασης. Η επιτυχής ανάλυση των δεδομένων που προέρχονται από την ομάδα εστίασης προϋποθέτει την όσο το δυνατόν πιστότερη καταγραφή τους. Ανεξάρτητα από την επιλογή συγκεκριμένων τρόπων ανάλυσης των ποιοτικών δεδομένων ή από την υιοθέτηση συγκεκριμένων οπτικών, η ανάλυση των δεδομένων μπορεί να είναι είτε θεματική είτε περιπτωσιακή είτε, ιδανικά, συνδυασμός των παραπάνω. Στη θεματική ανάλυση γίνεται ένας συνδυασμός κατηγοριών που προκύπτουν από τον οδηγό και κατηγοριών που προκύπτουν από την ίδια την δυναμική της ομάδας εστίασης και βασικός στόχος είναι η συσχέτιση των κατηγοριών, ώστε να απαντηθούν τα αρχικά ερευνητικά ερωτήματα ή εκείνα τα ερωτήματα που προέκυψαν στη συνέχεια.

Ο κίνδυνος που υπάρχει στη θεματική ανάλυση είναι η απώλεια της αίσθησης του συνολικού πλαισίου λόγω έντονης εξειδίκευσης μεμονωμένων και εκτός πλαισίου κατηγοριών. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να αποφευχθεί αν υιοθετηθεί παράλληλα και η περιπτωσιακή ανάλυση. Στην περίπτωση αυτή αντί για μεμονωμένες θεματικές κατηγορίες οι ερευνητές δουλεύουν με ολοκληρωμένες περιπτώσεις (συνήθως ως περιπτώσεις εννοούνται τα άτομα που συμμετέχουν στη ομάδα), αναδεικνύοντας το συνολικό τους προφίλ καθώς και στις ομοιότητες και διαφορές τους με τις άλλες περιπτώσεις. Άλλα βασικά ζητήματα που σχετίζονται με την ομαλή διεξαγωγή μιας ομάδας εστίασης έχουν να κάνουν με την τήρηση κανόνων ηθικής, δεοντολογίας και πληροφορημένης συναίνεσης, με ζητήματα γλωσσικής κατανόησης, με τρόπους εξασφάλισης συμμετοχής καθώς και με τον αριθμό, την ιδιότητα και το είδος των συμμετεχόντων.

2.3 Δευτερογενής έρευνα – desk research

Η βιβλιογραφική έρευνα αποτελεί βασικό μεθοδολογικό εργαλείο για τη διερεύνηση των διεθνών εξελίξεων, αλλά και την ενσωμάτωση προτεινόμενων τεχνικών, μεθόδων και λύσεων σε φαινόμενα ή προβλήματα που αντιμετωπίζονται σε διεθνές επίπεδο και συνεπώς, έχουν αντιμετωπιστεί σε πολλές περιπτώσεις. Επίσης χρησιμοποιείται για τη διερεύνηση των τρεχουσών εξελίξεων στα διάφορα επίπεδα λήψης αποφάσεων για την καταλληλότερη προσαρμογή των προτεινόμενων παρεμβάσεων, καθώς και για τη μελέτη της διεθνούς εμπειρίας και καλών πρακτικών.

Η επιτυχία της δευτερογενούς έρευνας διασφαλίζεται με δύο τρόπους, αφενός με τον ακριβή προσδιορισμό των ερευνητικών ερωτημάτων και αφετέρου με τη θέσπιση κριτηρίων αναφορικά με την ποιότητα των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση.

Η πτυχή της ποιότητας απαιτεί μεγάλη εμπειρία και προσοχή τόσο στο φορέα που συνέλεξε τα πρωτογενή δεδομένα/συμπεράσματα, όσο και στη μεθοδολογία που ακολούθησε για τη συλλογή/εξαγωγή τους.

Οι πηγές άντλησης ποσοτικών δεδομένων είναι πολλαπλές και παρέχουν τη δυνατότητα στους ερευνητές – μελετητές, στους οικονομικούς αναλυτές, στους κοινωνικούς επιστήμονες και στους διάφορες επιστήμονες να επιλέξουν δεδομένα που αρμόζουν στα ερευνητικά τους

ενδιαφέροντα. Στις πηγές αυτές συγκαταλέγονται δεδομένα από απογραφές, μελέτες, κρατικές έρευνες, χρονικά εντοπισμένες (cross-sectional) και διαχρονικές (longitudinal) μελέτες, καθώς και δεδομένα από διοικητικά και δημόσια αρχεία.

Η συγκεκριμένη μέθοδος χρησιμοποιείται στην υλοποίηση κοινωνικών μελετών, μελετών οικονομικής ανάπτυξης και κλαδικής ανάλυσης και αναφέρεται στην αξιοποίηση υλικού προηγούμενων ερευνών (κυρίως δειγματοληπτικών ερευνών), ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας και δημοσιευμένων μελετών. Επιπρόσθετα, τα δεδομένα που βασίζονται σε απογραφικές μεθόδους χρησιμοποιούνται και σαν πλαίσιο και βάση συγκρίσεων (benchmark) των δεδομένων που προκύπτουν από στατιστικές έρευνες. Τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στη δευτερογενή ανάλυση αποτελούν συχνά το αποτέλεσμα μεγάλης κλίμακας ερευνών που έχουν πρωτογενώς συλλεχθεί από υπηρεσίες και οργανισμούς με εμπειρία στις ποσοτικές έρευνες.

Η δευτερογενής ανάλυση παρέχει τη δυνατότητα στους ερευνητές, που δεν έχουν τις υποδομές να συλλέξουν πρωτογενή δεδομένα, να διερευνήσουν ερευνητικά ζητήματα του ενδιαφέροντος τους. Επιπλέον, επιτρέπει τη χρήση συνδυασμού δεδομένων από διαφορετικές πηγές, η ανάλυση των οποίων δύναται να αποκαλύψει ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες σχέσεις. Η επιτυχία της δευτερογενούς έρευνας διασφαλίζεται με δύο τρόπους, αφενός με τον ακριβή προσδιορισμό των ερευνητικών ερωτημάτων και αφετέρου με τη θέσπιση κριτηρίων αναφορικά με την ποιότητα των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση. Η πτυχή της ποιότητας απαιτεί μεγάλη εμπειρία και προσοχή τόσο στο φορέα που συνέλεξε τα πρωτογενή δεδομένα, όσο και στη μεθοδολογία που ακολούθησε για τη συλλογή αυτών.

Συμπερασματικά, η μέθοδος αυτή αναφέρεται στην αναζήτηση, συλλογή, επεξεργασία και σύνθεση:

- i. υλικού προηγούμενων ερευνών (κύρια δειγματοληπτικών ερευνών), μελετών, δημοσιευμένων δεδομένων, ποσοτικών και στατιστικών στοιχείων, δεικτών, πινάκων, κ.ο.κ.,
- ii. εντύπων, εκθέσεων, οδηγών και φυλλαδίων από επίσημους και έγκυρους φορείς,
- iii. συμπερασμάτων από την ελληνική και τη διεθνή βιβλιογραφία και
- iv. καλών πρακτικών/επιτυχημένων παραδειγμάτων (case studies) από το εξωτερικό κλπ..

3. Ο Τομέας Πράσινης Οικονομίας

3.1 Γενική Περιγραφή και Παρουσίαση του τομέα

Η παγκόσμια οικονομική κρίση, οι αυξανόμενες τιμές των προϊόντων, οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από την ανεξέλικτη ανάπτυξη και η αναγνώριση ότι τα μοντέλα ανάπτυξης που βασίζονται στην αυξανόμενη κατανάλωση πόρων και εκπομπή ρύπων δεν είναι βιώσιμα, έφεραν στην επιφάνεια την ανάγκη για μια πιο περιβαλλοντικά προσανατολισμένη οικονομία, η οποία έχει καθιερωθεί ως «Πράσινη Οικονομία». Η διάδοση της ιδέας της πράσινης οικονομίας εν μέρει υποστηρίζεται από την οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο και την αποτυχία των αγορών και του παραδοσιακού οικονομικού μοντέλου να ανταπεξέλθουν, και εν μέρει στην αναγνώριση της σοβαρότητας των περιβαλλοντικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο πλανήτης και η ανθρωπότητα ως αποτέλεσμα της ραγδαίας, ανεξέλεγκτης ανάπτυξης που μέχρι πρόσφατα είχε ως γνώμονα την οικονομική ανάπτυξη εις βάρος, συχνά της κοινωνίας, και πάντα του περιβαλλοντικού υπόβαθρου που στηρίζει τη οικονομία, την κοινωνία και την ίδια τη ζωή.

Η ιδέα της Πράσινης Οικονομίας αποτελεί ένα νέο οικονομικό πρότυπο, βάσει του οποίου η οικονομική ανάπτυξη δεν βασίζεται απαραίτητα σε αυξανόμενους περιβαλλοντικούς κινδύνους, την εξάντληση των φυσικών πόρων και τις κοινωνικές ανισότητες. Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν ορίσει την «Πράσινη Οικονομία» ως μια οικονομία η οποία οδηγεί σε βελτίωση της ανθρώπινης ευημερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, ενώ μειώνει σημαντικά τους περιβαλλοντικούς κινδύνους και οικολογικές ελλείψεις. Η Πράσινη Οικονομία στοχεύει στη βελτίωση της ανθρώπινης ευμάρειας, στην προστασία του περιβάλλοντος και της κοινωνικής δικαιοσύνης και ουσιαστικά μπορεί να θεωρηθεί **ως μια πράσινη, ανταγωνιστική οικονομία, με αποδοτική χρήση πόρων και χαμηλές εκπομπές άνθρακα η οποία θα θωρακίσει την ανάπτυξη και τις θέσεις εργασίας**, θα δημιουργήσει σημαντικές οικονομικές ευκαιρίες, θα βελτιώσει την παραγωγικότητα, θα μειώσει το κόστος και θα τονώσει την ανταγωνιστικότητα.

Σε πρακτικούς όρους, μια πράσινη οικονομία οδηγεί σε αύξηση του εισοδήματος και της απασχόλησης ως αποτέλεσμα δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων οι οποίες οδηγούν στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και της ρύπανσης, ενισχύουν την αποδοτικότητα της ενέργειας και των πόρων, και αποτρέπουν την απώλεια της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών. Οι επενδύσεις αυτές υποστηρίζονται από στοχευμένες μεταρρυθμίσεις στις κρατικές δαπάνες, πολιτικές και διαδικασίες, ενώ απαιτείται να ενισχύεται και όπου χρειάζεται να ανοικοδομείται το φυσικό κεφαλαίο ως ένα κρίσιμο οικονομικό αγαθό.

Οι σημερινές οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα και στην Ευρώπη επιβάλλουν περισσότερο από ποτέ άλλοτε την προώθηση μέτρων και πολιτικών που να στηρίζουν την αύξηση της παραγωγής και της αποδοτικότητας στη χρήση πόρων, ενώ ταυτόχρονα θα προωθούν τη διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Για την ορθολογική και μεθοδευμένη προώθηση των πιο πάνω πολιτικών και μέτρων απαιτείται η συντονισμένη και μεθοδευμένη προσπάθεια.

Η **Πράσινη Οικονομία** αποτελεί έναν από τους κυρίους πυλώνες δράσης της **Παγκόσμιας Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την Αειφόρο Ανάπτυξη Ριο+20** και περιλαμβάνει την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία του περιβάλλοντος και της κοινωνίας. Η **Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί τον πυλώνα της Πράσινης Οικονομίας, μέσα από την πολιτική για την αποδοτική χρήση των πόρων που αποτελεί βασικό συστατικό της Στρατηγικής «Agenda 2030».**

Για να ανταποκριθεί η χώρα στις σημερινές προκλήσεις σύμφωνα με τις ανωτέρω κατευθύνσεις απαιτείται ριζικός μετασχηματισμός της οικονομίας, κυρίως στους τομείς της ενέργειας, της βιομηχανίας, της γεωργίας, της αλιείας, και των μεταφορών, όπως και στις πρακτικές των παραγωγών και των καταναλωτών. Ο μετασχηματισμός αυτός πρέπει να βασίζεται σε ένα πλαίσιο πολιτικής που να δημιουργεί ισότιμους όρους ανταγωνισμού, να επιβραβεύει την καινοτομία, την αποδοτικότητα και την αλλαγή, και να δημιουργεί οικονομικές ευκαιρίες ειδικά μέσω του επανασχεδιασμού προϊόντων, της **βιώσιμης διαχείρισης των πόρων, της κατάλληλης διαχείρισης και ευρύτερης επαναχρησιμοποίησης και υποκατάστασης υλικών και της εξοικονόμησης πόρων.** Η αποδέσμευση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση πόρων και τον επηρεασμό του περιβάλλοντος χρειάζεται συνοχή και ενσωμάτωση στις πολιτικές που διαμορφώνουν την οικονομία και τον τρόπο ζωής.

Οι κύριες παράμετροι που προωθούνται μέσα από τις διάφορες περιβαλλοντικές πολιτικές περιλαμβάνουν:

- Επενδύσεις σε καίριας σημασίας φυσικούς πόρους,
- Κίνητρα για την αύξηση της αποτελεσματικότητας στη χρήση των φυσικών πόρων, ενίσχυση της παραγωγικότητας, μείωση των αποβλήτων και της κατανάλωσης ενέργειας και κατανομή των διαθέσιμων πόρων σύμφωνα με την υψηλότερη αξία χρήσης τους,
- Προώθηση αγοραίων και ρυθμιστικών μέτρων, όπως επιβολή περιβαλλοντικών φόρων, κατάργηση επιβλαβών επιδοτήσεων, κινητοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών χρηματοδοτικών πόρων, επένδυση σε πράσινες θέσεις εργασίας και στήριξη πράσινων καινοτόμων τεχνολογιών,
- Ευκαιρίες για καινοτομία μέσα από πολιτικές που καθιστούν δυνατούς νέους τρόπους αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών προβλημάτων,
- Δημιουργία νέων αγορών μέσω της τόνωσης της ζήτησης για πράσινες τεχνολογίες, αγαθά και υπηρεσίες δημιουργώντας δυνατότητες για νέες ευκαιρίες απασχόλησης,
- Βελτίωση της διακυβέρνησης και ενθάρρυνση της εμπλοκής του ιδιωτικού τομέα.

3.2 Ευρωπαϊκές και Εθνικές Στρατηγικές - Κατευθύνσεις πολιτικής για την ανάπτυξη του τομέα Πράσινης Ενέργειας

3.2.1 Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική

Ο τομέας πράσινης οικονομίας αποτελεί διαχρονικά μία από τις προτεραιότητες της **Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής** καθώς η ΕΕ διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η πολιτική της ΕΕ προστατεύει το περιβάλλον και επιδιώκει να ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους για το κλίμα, την ανθρώπινη υγεία και τη βιοποικιλότητα. **Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να γίνει η Ευρώπη η πρώτη παγκοσμίως ήπειρος με ουδέτερο ισοζύγιο διοξειδίου του άνθρακα, εν μέρει με την ανάπτυξη καθαρότερων πηγών ενέργειας και πράσινων τεχνολογιών.**

Τα περιβαλλοντικά πρότυπα που απολαμβάνουν οι πολίτες της ΕΕ είναι από τα υψηλότερα παγκοσμίως. Η ΕΕ και οι εθνικές κυβερνήσεις έχουν θέσει σαφείς στόχους που καθοδηγούν την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική μέχρι το 2020, και έχουν διαμορφώσει ένα όραμα για τη συνέχεια, για το τι πρέπει δηλαδή να έχει γίνει έως το 2050, με τη στήριξη ερευνητικών προγραμμάτων, νομοθεσίας και χρηματοδότησης ειδικά για τον συγκεκριμένο τομέα:

- προστασία, διατήρηση και ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης
- μετατροπή της ΕΕ σε μια οικονομία αποδοτική ως προς τους πόρους, πράσινη, ανταγωνιστική και χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών
- προστασία των πολιτών της ΕΕ έναντι περιβαλλοντικών πιέσεων και κινδύνων για την υγεία και την ευημερία τους

Σε πολλά μέτωπα συνεχίζονται οι εργασίες που στοχεύουν στην προστασία των απειλούμενων ειδών και φυσικών περιοχών της ΕΕ, στη διασφάλιση ασφαλών πόσιμων νερών και νερών κολύμβησης, στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και της διαχείρισης των αποβλήτων, καθώς και στη μείωση των επιπτώσεων των βλαβερών χημικών ουσιών.

Η περιβαλλοντική προστασία και καινοτομία συμβάλλουν στη δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και θέσεων απασχόλησης, γεγονός που τονώνει περαιτέρω τις επενδύσεις. Η πράσινη ανάπτυξη αποτελεί τον πυρήνα της πολιτικής της ΕΕ προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιώσιμη από περιβαλλοντική άποψη οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης.

Η μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία διέπει τις 2 από τις 4 βασικές προτεραιότητες του στρατηγικού θεματολογίου της ΕΕ για τα έτη 2019-2024:

- Ανάπτυξη μιας ισχυρής και δυναμικής οικονομικής βάσης,
- Οικοδόμηση μιας κλιματικά ουδέτερης, πράσινης, δίκαιης και κοινωνικής Ευρώπης.

Ταυτόχρονα, βρίσκεται σε **πλήρη αρμονία με τις τρεις από τις έξι βασικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα έτη 2019-2024**, ήτοι:

- Μια **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία**,
- Μια Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή,
- Μια οικονομία στην υπηρεσία των ανθρώπων

Η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος απειλούν την ίδια την ύπαρξη της Ευρώπης και του κόσμου. Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις, η **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία** θα μετατρέψει την ΕΕ σε μια σύγχρονη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και ανταγωνιστική οικονομία, εξασφαλίζοντας τα εξής:

- μηδενικές καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050
- οικονομική ανάπτυξη αποσυνδεδεμένη από τη χρήση πόρων
- κανένας άνθρωπος και καμιά περιφέρεια δεν μένουν στο περιθώριο

Η **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία** είναι επίσης μιας από τις δράσεις που αποσκοπούν σε ένα πιο υγιή κόσμο άρα λειτουργεί παράλληλα και ανασχετικά εμμέσως στην πανδημία COVID-19. Ένα τρίτο των επενδύσεων ύψους 1,8 τρισεκατομμυρίων ευρώ από το σχέδιο ανάκαμψης NextGenerationEU, καθώς και ο επταετής προϋπολογισμός της ΕΕ θα χρηματοδοτήσουν την **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία**.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε σειρά προτάσεων με στόχο να προσαρμοστούν οι πολιτικές της ΕΕ για το κλίμα, την ενέργεια, τις μεταφορές και τη φορολογία στον **σκοπό της μείωσης των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030**, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα βελτιώσει την ευημερία και την υγεία των πολιτών και των μελλοντικών γενεών παρέχοντας:

- καθαρό αέρα, καθαρό νερό, υγιές έδαφος και βιοποικιλότητα
- ανακαινισμένα και ενεργειακά αποδοτικά κτίρια
- υγιεινά και οικονομικά προσιτά τρόφιμα
- περισσότερες δημόσιες μεταφορές
- καθαρότερη ενέργεια και πρωτοποριακή καθαρή τεχνολογική καινοτομία
- προϊόντα με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής που μπορούν να επισκευάζονται, να ανακυκλώνονται και να επαναχρησιμοποιούνται
- μελλοντικά βιώσιμες θέσεις εργασίας και κατάρτιση σε δεξιότητες για τη μετάβαση
- ανταγωνιστική και ανθεκτική βιομηχανία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η πράσινη μετάβαση και οικονομία διέπουν επίσης δύο από τους πυλώνες της **Πολιτικής Συνοχής** της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027:

- μια «**Πιο Πράσινη Ευρώπη**» χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.
- μια «**Ευρώπη Πιο Κοντά στους Πολίτες**», με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της **βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ**.

Οι ολοένα και περισσότερες ενδείξεις της κλιματικής αλλαγής, καθώς και η ολοένα και μεγαλύτερη ενεργειακή εξάρτηση, έχουν ενισχύσει **την αποφασιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) όσον αφορά τη φιλοδοξία να γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος και οικονομία** και να διασφαλίσει ότι η ενέργεια που θα καταναλώνεται θα είναι εγγυημένη, ασφαλής, ανταγωνιστική, τοπικά παραγόμενη και αειφόρος.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία στοχεύει να προσαρμόσει τις πολιτικές της ΕΕ για το κλίμα, την ενέργεια, τις μεταφορές και τη φορολογία με σκοπό τη μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990, και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, μια αυστηρή δέσμευση που περιλαμβάνεται στο ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα. Οι στόχοι όσον αφορά την ενέργεια είναι καθοριστικής σημασίας: παραγωγή καθαρότερης ενέργειας χάρη στην τεχνολογική έρευνα και καινοτομία και επένδυση σε ανακαινισμένα, ενεργειακά αποδοτικά κτίρια. Αυτοί οι στόχοι τίθενται με βάση τη στρατηγική της ενεργειακής ένωσης (2015), η

οποία, σε συνδυασμό με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999 για τη διακυβέρνηση της ενεργειακής ένωσης, καθορίζει τις διαστάσεις της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ:

- Διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας της ΕΕ, που κυμαίνονται από τα ορυκτά καύσιμα και την πυρηνική ενέργεια μέχρι τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας (ηλιακή, αιολική, από βιομάζα, γεωθερμική, υδροηλεκτρική και παλιρροϊκή), με στόχο την ενεργειακή ασφάλεια.
- Επίτευξη μιας ολοκληρωμένης, αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς ενέργειας χωρίς τεχνικούς ή ρυθμιστικούς φραγμούς.
- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και της διασύνδεσης των ενεργειακών δικτύων και μείωση των εκπομπών.
- Μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που καθορίζονται στη συμφωνία του Παρισιού.
- Προώθηση της έρευνας όσον αφορά τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα και καθαρής ενέργειας και προτεραιότητα στην έρευνα και στην καινοτομία για την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Το άρθρο 194 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει μια ειδική νομική βάση για τον τομέα της ενέργειας με άξονα τις συντρέχουσες αρμοδιότητες της ΕΕ και των κρατών μελών της, ωθώντας τα σε μια κοινή ενεργειακή πολιτική.

Η ΕΕ έχει υιοθετήσει ένα σύστημα στόχων με ορόσημα το 2020, το 2030 και το 2050, τα οποία σχετίζονται άμεσα με τον υπό μελέτη θεματικό τομέα. Οι στόχοι αυτοί υπηρετούνται από τις κάτωθι πολιτικές:

- Στόχοι για το 2020:
 - Πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για το περιβάλλον έως το 2020,
 - Κλιματικοί και ενεργειακοί στόχοι για το 2020,
 - Ενεργειακή στρατηγική της ΕΕ,
 - Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα,
 - Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία,
- Στόχοι για το 2030:
 - Πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια,
 - Ενέργεια και Πράσινη Συμφωνία,
- Στόχοι για το 2050:
 - Κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050,
 - Όραμα του προγράμματος δράσης για το περιβάλλον έως το 2030.

3.2.2 Η Εθνική Στρατηγική

Το θεματικό πεδίο της Πράσινης Οικονομίας στην Ελλάδα εποπτεύεται και ρυθμίζεται από σειρά Υπουργείων, λόγω της ευρύτητά τους. Τα βασικά Υπουργεία που ρυθμίζουν το πεδίο είναι τα:

- Οικονομικών,
- Περιβάλλοντος και Ενέργειας,

- Ανάπτυξης και Επενδύσεων,
- Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής,
- Υποδομών και Μεταφορών,
- Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων,
- Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

Τα ανωτέρω Υπουργεία ρυθμίζουν τα ακόλουθα πεδία, τα οποία σχετίζονται άμεσα με τον τομέα της Πράσινης Οικονομίας:

- Ενέργεια:
 - ΑΠΕ,
 - Ηλεκτρική ενέργεια,
 - Υδρογονάνθρακες,
 - Εξοικονόμηση ενέργειας και αποδοτικότητα,
 - Ενεργειακή ένδεια,
 - Πράσινες μεταφορές,
 - Ενεργειακή μετάβαση.
- Περιβάλλον:
 - Κυκλική οικονομία,
 - Πράσινη μετάβαση,
 - Αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής,
 - Προστασία της βιοποικιλότητας,
 - Προστασία και παρακολούθηση υδάτων, εδάφους - υπεδάφους και ατμόσφαιρας,
 - Προστασία και ασφάλεια θαλάσσιου περιβάλλοντος,
 - Παρακολούθηση και προστασία από θόρυβο και ακτινοβολίες,
 - Προστασία και εκμετάλλευση δασών.
- Οικονομία:
 - Επενδύσεις στους τομείς προτεραιότητας της Πολιτικής Συνοχής,
 - Βιομηχανία,
 - Αλιεία, γεωργία και κτηνοτροφία,
 - Έγχειρες βελτιώσεις,
 - Προστατευόμενα προϊόντα (ΠΟΠ, ΠΓΕ, κλπ.),
 - Μεταφορές και εμπόριο.
- Χωρικός Σχεδιασμός:
 - Χωροταξία,
 - Πολεοδομία,
 - Αστικός σχεδιασμός,
 - Κανονισμοί κτιρίων.
- Διαχείριση απορριμμάτων - αποβλήτων:
 - Στερεά απόβλητα.
 - Αστικά λύματα.

Πολύ σημαντικές εθνικές στρατηγικές είναι το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Ένδειας, το Εθνικό και τα Περιφερειακά Σχέδια για την Κλιματική Αλλαγή, καθώς και το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Το **Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)** αποτελεί ένα Στρατηγικό Σχέδιο για τα θέματα του Κλίματος και της Ενέργειας και παρουσιάζεται σε αυτό ένας αναλυτικός οδικός χάρτης για την επίτευξη συγκριμένων Ενεργειακών και Κλιματικών Στόχων έως το έτος 2030. Το ΕΣΕΚ παρουσιάζει και αναλύει Προτεραιότητες και Μέτρα Πολιτικής σε ένα ευρύ φάσμα αναπτυξιακών και οικονομικών δραστηριοτήτων προς όφελος της Ελληνικής κοινωνίας, καθιστώντας το κείμενο αναφοράς για την επόμενη δεκαετία. Συμπληρωματικά στο ΕΣΕΚ αναπτύσσεται η Μακροχρόνια Στρατηγική για το έτος 2050 που αποτελεί έναν οδικό χάρτη για τα θέματα του Κλίματος και της Ενέργειας, στο πλαίσιο της συμμετοχής της χώρας στο συλλογικό Ευρωπαϊκό στόχο της επιτυχούς και βιώσιμης μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικής ουδετερότητας έως το έτος 2050, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Μακροχρόνια Στρατηγική έχει ως σημείο αναφοράς το έτος 2030 και προϋποθέτει την επίτευξη των σχετικών στόχων του ΕΣΕΚ.

3.3 Αναπτυξιακές Πολιτικές και Έργα στον τομέα Πράσινης Οικονομίας σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο

3.3.1 Αναπτυξιακός Νόμος

Ο νέος αναπτυξιακός νόμος (Ν.4887/2022) τέθηκε σε ισχύ στις αρχές του 2022. Σκοπός του νόμου είναι η προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης **με σεβασμό στους περιβαλλοντικούς πόρους**, η τεχνολογική αναβάθμιση, η διαμόρφωση μιας νέας εξωστρεφούς εθνικής ταυτότητας (branding), η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης, η μετακίνηση στην αλυσίδα παραγωγής της αξίας για την παραγωγή πιο σύνθετων προϊόντων, η προσφορά καλύτερων υπηρεσιών και εν τέλει η εξασφάλιση καλύτερης θέσης της χώρας στο Διεθνή Καταμερισμό Εργασίας. Με τον νέο χάρτη των περιφερειακών ενισχύσεων, προβλέπονται προσαυξημένα ποσοστά ενισχύσεων στο σύνολο σχεδόν των περιφερειών. Το μέγιστο ποσό της επιδότησης φτάνει τα 10 εκ. ευρώ ανά επένδυση.

Στον Νέο Αναπτυξιακό μπορούν να συμμετέχουν οι εξής μορφές επιχειρήσεων:

- Εμπορική εταιρία (ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΙΚΕ)
- Συνεταιρισμοί, Κοιν.Σ.Επ, Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ), Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ), Αστικοί Συνεταιρισμοί, Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ)
- Υπό ίδρυση ή υπό συγχώνευση εταιρίες (σύσταση μετά την έγκριση του επενδυτικού σχεδίου)
- Κοινοπραξίες με προϋπόθεση καταχώρησης στο ΓΕΜΗ
- Δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και θυγατρικές τους υπό προϋποθέσεις.

Μεταξύ των κλάδων που ενισχύονται, βασικό ρόλο παίζουν η **πράσινη μετάβαση**, η μεταποίηση, η αγροδιατροφή, ο τουρισμός, καθώς και η τεχνολογική αναβάθμιση επιχειρήσεων. Συνεπώς, είναι δυνατή η ένταξη επενδυτικών σχεδίων που σχετίζονται με τον θεματικό τομέα της πράσινης οικονομίας.

Τα επενδυτικά σχέδια που ενισχύονται έχουν, πρωτίστως, χαρακτήρα αρχικής επένδυσης, δηλαδή περιλαμβάνουν:

- Τη δημιουργία νέας μονάδας – νέας επιχειρηματικής εγκατάστασης.
- Την επέκταση της δυναμικότητας υφιστάμενης μονάδας.
- Τη διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας σε προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν έχουν παραχθεί ποτέ σε αυτήν. Προϋπόθεση είναι ότι οι επιλέξιμες δαπάνες υπερβαίνουν τουλάχιστον κατά 200% τη λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού που χρησιμοποιούνται εκ νέου. Αυτό με βάση την καταγραφή στο οικονομικό έτος που προηγείται της έναρξης των εργασιών του επενδυτικού σχεδίου.
- Τη θεμελιώδη αλλαγή του συνόλου της παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδας. Προϋπόθεση στις μεγάλες επιχειρήσεις είναι ότι οι ενισχυόμενες δαπάνες πρέπει να υπερβαίνουν τις αποσβέσεις τα τρία προηγούμενα φορολογικά έτη. Υπόψη λαμβάνονται εκείνα τα στοιχεία του ενεργητικού τα οποία συνδέονται με τη δραστηριότητα που πρόκειται να εκσυγχρονιστεί. Αν δεν αποτυπώνονται σαφώς οι

συνδεόμενες με τη δραστηριότητα αποσβέσεις, δεν συντρέχει η προβλεπόμενη στην παρούσα προϋπόθεση.

Στην περίπτωση της **Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας**, σύμφωνα με τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, τα ανώτατα ποσοστά ενίσχυσης ανέρχονται στο 50% για μεγάλες επιχειρήσεις, στο 60% για μεσαίες και στο 70% για μικρές επιχειρήσεις.

3.3.2 Προγραμματική Περίοδος 2014-2020

ΕΣΠΑ 2014 – 2020

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτέλεσε το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προήλθαν από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. **Τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 ολοκληρώνονται τυπικά μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2023.**

Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ επιδιώκεται, αφενός η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συνετέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης, και αφετέρου των κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων που αυτή δημιούργησε. Επίσης, το ΕΣΠΑ 2014-2020 έχει ως στόχο να συνδράμει στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Στόχος της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» ήταν η προαγωγή μιας ανάπτυξης:

- έξυπνης, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία,
- **βιώσιμης, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και**
- χωρίς αποκλεισμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελείται από 20 Προγράμματα, από τα οποία τα 7 είναι Τομεακά και τα 13 Περιφερειακά:

- Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα.
- Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, ένα για κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες, περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας.

Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 αναλύονται ακολούθως ως προς το σκέλος **της συμβολής τους στην ενίσχυση του περιβάλλοντος και της πράσινης μετάβασης:**

- **Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ):** Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αλλά και από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) προκειμένου να εξασφαλίζεται και η συντονισμένη με τις επενδύσεις αντιμετώπιση αναγκών κατάρτισης ανθρωπίνων πόρων και διοικητικής μεταρρύθμισης. Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι η ενίσχυση της

ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση **στην πράσινη ποιοτική επιχειρηματικότητα**, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Σηματοδοτεί την κύρια στροφή στο νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς κλάδους, όπως ο τουρισμός, ο αγροδιατροφικός τομέας, αλλά και η μεταποίηση και οι υπηρεσίες υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας, ώστε να αυξηθούν η κλίμακα/μέγεθος των μονάδων παραγωγής, να επιταχυνθεί η εισαγωγή νέων προϊόντων/υπηρεσιών που δημιουργούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στη χώρα και τις επιμέρους περιφέρειες και ενσωματώνουν νέα γνώση **και καινοτομία ως προς την προστασία του περιβάλλοντος**, παράγοντας προϊόντα υψηλής ποιότητας και ανταγωνιστικά σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 3.646.378.290,48€.

- **Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ):** Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΤΣ) και χρηματοδοτεί μέσω των Ταμείων αυτών κυρίως τις βασικές υποδομές των μεταφορών και του περιβάλλοντος. Ένα μέρος του προϋπολογισμού που αφορά στο περιβάλλον, και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής, εκχωρείται προς τα 13 ΠΕΠ, προκειμένου να τα διαχειρισθούν οι Περιφέρειες για την **υλοποίηση κυρίως έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων**.

Οι στόχοι του ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020»

- ως προς τον τομέα των μεταφορών συνίστανται στην προώθηση της ολοκλήρωσης των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος μεταφορών, τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, καθώς και την **ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς) για την ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας**.
- Στον τομέα του **περιβάλλοντος** οι στόχοι συνίστανται στην προστασία και αξιοποίηση του περιβάλλοντος, ως μέσου για την υποστήριξη της μετάβασης της Χώρας σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον με ταυτόχρονη υποστήριξη της δημιουργίας ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στο σύνολο των τομέων της οικονομίας τη διευκόλυνση της προσέλκυσης επενδύσεων και την παροχή ευκαιριών άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον ίδιο τον τομέα του περιβάλλοντος. Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 4.333.917.413,04€.
- **Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»:** Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (ΕΚΤ) και αποτελεί το κύριο υποστηρικτικό «εργαλείο» της Χώρας που σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα άλλα ΕΠ θα συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη, καθώς περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια

βίου μάθησης με την αγορά εργασίας. **Στους θεματικούς τομείς του προγράμματος τόσο στην εργασία όσο και στην εκπαίδευση περιλαμβάνονταν θέματα πράσινης ανάπτυξης και αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής.** Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 1.933.409.508,56€.

- **Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»:** Περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην εισαγωγή μεταρρυθμίσεων μέσω και νέων τεχνολογιών και πληροφορικής στον Δημόσιο Τομέα. Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ). Η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης αποτελεί βασική προτεραιότητα της χώρας δεδομένου ότι επηρεάζει οριζόντια όλα τα επίπεδα λειτουργίας, παραγωγής και ανάπτυξης και αποτελεί ταυτόχρονα βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς. Το ΕΠ θα συμβάλλει στην εθνική προσπάθεια προκειμένου στα επόμενα χρόνια, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες υπηρεσίες αποτελώντας έτσι έναν από τους βασικούς πυλώνες για την ανάκαμψη της χώρας. **Στους τομείς της δημόσιας διοίκησης που εξυπηρετούνται με θεσμικές μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνεται και ο τομέας του Περιβάλλοντος με στόχο την προστασία του και την πράσινη μετάβαση.** Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 377.228.417,18€.
- **Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ):** Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης - ΕΓΤΑΑ). Το ΠΑΑ στοχεύει στην επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου μέσω της μετάβασης σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγροδιατροφικό σύστημα και της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών. Από το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκχωρείται για διαχείριση στις Περιφέρειες περίπου το 30%. Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 4.223.960.793,00€.
- **Πρόγραμμα «Αλιείας και Θάλασσας»:** Το πρόγραμμα είναι μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας - ΕΤΘΑ). Οι κύριοι στόχοι του ΕΠ είναι η **βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κλάδων της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης, η βιωσιμότητα της θαλάσσιας αλιείας και η βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία.** Το πρόγραμμα αφορά επίσης την **ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος** και των έμβιων πόρων, τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων, τη συλλογή αλιευτικών δεδομένων και τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα» 2014-2020

Το Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε επτά άξονες προτεραιότητας (ΕΥΔΕΠ/ΠΔΕ, 2022):

- **Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας:** Μέχρι το τέλος του 2020 εκδόθηκαν συνολικά 21 προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 113.353.714,34€,

εντάχθηκαν 287 πράξεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 92.113.375,11€, ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στο ποσό των 18.690.869,33€. Προστασία του Περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον: Μέχρι το τέλος του 2020 είχαν εκδοθεί συνολικά 26 προσκλήσεις με προϋπολογισμό Δημόσιας Δαπάνης 385.139.531,00€ και συνολικά εντάχθηκαν 105 πράξεις συνολικού προϋπολογισμού Συγχρηματοδοτούμενης Δημόσιας Δαπάνης 203.184.240,37€. Μέχρι την 31/12/2020 είχαν συναφθεί 111 κύριες και 32 δευτερεύουσες νομικές δεσμεύσεις συνολικού προϋπολογισμού επιλέξιμης Δημόσιας Δαπάνης 99.063.097,59€ ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στα 59.520.739,89€.

- **Ανάπτυξη - Εκσυγχρονισμός – Συμπλήρωση μεταφορικών υποδομών:** Μέχρι το τέλος του 2020 είχαν εκδοθεί συνολικά 12 προσκλήσεις με συνολικό προϋπολογισμό Δημόσιας Δαπάνης 281.450.000,00€, συνολικά είχαν ενταχθεί 23 πράξεις συνολικού προϋπολογισμού Συγχρηματοδοτούμενης Δημόσιας Δαπάνης 137.663.763,06€, είχαν συναφθεί 28 κύριες και 12 δευτερεύουσες νομικές δεσμεύσεις συνολικού προϋπολογισμού επιλέξιμης Δημόσιας Δαπάνης 76.296.716,57€ ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στο ποσό των 18.426.414,22€.

3.3.3 Προγραμματική Περίοδος 2021-2027

ΕΣΠΑ 2021 - 2027

Σύμφωνα με το **Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία** (Εκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη), κεντρικός στόχος για την χώρα κατά τα επόμενα χρόνια είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας, καθώς και η στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την έρευνα και την καινοτομία. Το Σχέδιο Ανάπτυξης αποτελεί βασικό κείμενο αναφοράς για τις στρατηγικές επιλογές του ΕΣΠΑ 2021-2027, του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025 και άλλων προγραμμάτων και χρηματοδοτικών εργαλείων αναπτυξιακού χαρακτήρα.

Στις 12 Ιουλίου 2021 πραγματοποιήθηκε η επίσημη υποβολή του κειμένου του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021. Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» αποτυπώνει και θέτει προτεραιότητες για την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρώπινων δεξιοτήτων και την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας. Τα έργα/δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας τα επόμενα χρόνια και απαντούν στις διαρθρωτικές υστερήσεις της ελληνικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται μεγάλα έργα που ξεκίνησαν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Στο νέο «ΕΣΠΑ 2021 -2027» προβάλλονται, ως συνολική πολιτική, οι προτεραιότητες και δράσεις που θα υλοποιηθούν και οι οποίες ως σκοπό τους έχουν τη γόνιμη μετάβαση σε μια:

- «πιο έξυπνη» Ελλάδα - 20% των πόρων
- «πιο πράσινη» Ελλάδα - 27% των πόρων
- «πιο διασυνδεδεμένη» Ελλάδα - 8% των πόρων
- «πιο κοινωνική» Ελλάδα - 30% των πόρων

- Ελλάδα πιο κοντά στους πολίτες της- 6% των πόρων
- Για τη Δίκαιη Μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση - 7% των πόρων.

Με το νέο «ΕΣΠΑ 2021 – 2027» θα διατεθούν στην Ελληνική οικονομία συνολικά 26,2 δις € εκ των οποίων τα 20,9 δις € θα αφορούν την Ενωσιακή Συμμετοχή (ΕΤΠΑ, ΤΣ, ΕΚΤ+, ΤΔΜ και ΕΤΘΑΥ) και τα 5,3 δις € την Εθνική Συνεισφορά.

Τα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2021 – 2027 απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 1)

Πίνακας 1 Τα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2021 - 2027

Προγράμματα ΕΣΠΑ	Σύνολο Ενωσιακής και Εθνικής Συμμετοχής (σε εκατ. €)
Ανταγωνιστικότητα	3.885
Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή	4.162
Ψηφιακός Μετασχηματισμός	943
Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή	3.607
Μεταφορές	2.224
Πολιτική Προστασία	714
Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη	504
Δικαιούχων	504
Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση	1.629
Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα	455
13 Περιφερειακά Προγράμματα	8.066

Οι πόροι του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Δυτική Ελλάδα**» 2021 – 27 ανέρχονται σε 628.447.197,00€. Από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) θα προέλθουν 465.634.626,00€, ενώ από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + (ΕΚΤ+) 162.812.571,00€. Ειδικότερα, η κατανομή των συγκεκριμένων πόρων για την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος απεικονίζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 1).

Σχήμα 1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτική Ελλάδα 2021 – 2027 (Πηγή: <https://dytikiellada.gr/>) – Επεξεργασία συμβούλου

Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Interreg) 2014 - 2020

Στο πλαίσιο της Πολιτικής της Συνοχής, η Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ) αποτελεί βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες και συνιστά μία από τις κύριες επιλογές για την προγραμματική περίοδο 2021-2027. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υλοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Τα εν λόγω προγράμματα διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή

Στο πλαίσιο των εν λόγω προγραμμάτων περιλαμβάνονται και δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος και της πράσινης ανάπτυξης της οικονομίας που υλοποιούνται σε διμερές και πολυμερές επίπεδο.

Τα διμερή προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας στοχεύουν στο να αντιμετωπίσουν κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι διασυνοριακές περιοχές, να αξιοποιήσουν τις προοπτικές ανάπτυξης και φυσικά να ενδυναμώσουν τη συνεργασία προς όφελος της αρμονικής πορείας της Ένωσης. Τα διμερή και πολυμερή προγράμματα διασυνοριακής και εδαφικής συνεργασίας της περιόδου 2021 – 2027 στα οποία συμμετέχει η Ελλάδα είναι:

- Interreg Euro Mediterranean 2021 – 2027 (EURO MED) (281 εκ. €)
- Interreg Adriatic – Ionian
- Interreg IPA CBC Ελλάδα – Βόρεια Μακεδονία
- Interreg IPA CBC Ελλάδα – Αλβανία
- Interreg NEXT MED
- Interreg NEXT Black Sea Basin
- Interreg Ελλάδα – Ιταλία (79.58 εκ. €)
- Interreg Ελλάδα – Βουλγαρία
- Interreg Ελλάδα – Κύπρος (45,96 εκ.€)
- Interreg Europe (379,48 εκ. €)
- Πρόγραμμα Interact (45 εκ. €)
- Πρόγραμμα Urbact IV (76.79 εκ. €)
- Πρόγραμμα Συνεργασίας ESPON 2030 (48,67 εκ. €)

Πέραν των παραπάνω συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων υπάρχουν διαθέσιμα και επιπλέον εργαλεία χρηματοδότησης κυρίως για τις επιχειρήσεις, αλλά και για τους φορείς. Η μορφή της χρηματοδότησης μπορεί να είναι επιχορήγηση, επιστρεπτέα ενίσχυση, κεφάλαιο συνεπένδυσης, επιδότηση επιτοκίου, εγγυοδοσία, φορολογικά κίνητρα ή άλλες απαλλαγές. Τα εργαλεία προέρχονται από διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης όπως αμιγή ευρωπαϊκά προγράμματα που διαχειρίζεται απευθείας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και προγράμματα από εθνικούς πόρους.

Λοιπά Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Σε ό,τι αφορά αυτά που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η χρηματοοικονομική στήριξη που παρέχουν μπορεί να έχει διάφορες μορφές, όπως δόθηκε παραπάνω. Πρόκειται ουσιαστικά για άλλα ταμεία της ΕΕ, η πλειονότητα των οποίων υπόκειται σε κεντρική διαχείριση και οι δράσεις τους υλοποιούνται μέσω προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων

απευθείας προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους εκτελεστικούς της οργανισμούς. Τα άλλα εργαλεία χρηματοδότησης (Ταμεία της ΕΕ) που παρουσιάζουν ισχυρό δυναμικό για συνέργειες με τα ΕΔΕΤ και έχουν σχέση με το θεματικό τομέα περιγράφονται συνοπτικά ως εξής:

- Το πρόγραμμα «**Ορίζοντας Ευρώπη**» (**Horizon Europe**) είναι το πρόγραμμα πλαίσιο της ΕΕ για έρευνα και καινοτομία με τρεις βασικές προτεραιότητες (πυλώνες), τη βιομηχανική υπεροχή, την επιστημονική αριστεία και τις κοινωνικές προκλήσεις. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 98,1 δις ευρώ.
- Η **Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility)** χρηματοδοτεί έργα που συμπληρώνουν τους δεσμούς που λείπουν από τον ευρωπαϊκό ενεργειακό, μεταφορικό και ψηφιακό κορμό. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 33,7 εκατομμύρια ευρώ.
- Το πρόγραμμα **Single Market Programme (SMP COSME)** που θα στηρίξει τις ΜΜΕ σε τέσσερις τομείς: Πρόσβαση σε χρηματοδότηση, πρόσβαση σε αγορές, υποστήριξη σε επιχειρηματίες, καλύτερες συνθήκες για δημιουργία επιχειρήσεων και ανάπτυξη. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 4.52 δις ευρώ.
- Το πρόγραμμα «**Δημιουργική Ευρώπη**» (**Creative Europe**) στηρίζει τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 2.53 δις ευρώ.
- Το πρόγραμμα **Erasmus** στηρίζει πρωτοβουλίες εκπαίδευσης, κατάρτισης, νέων και αθλητισμού για την περίοδο 2014-2020. Ειδικότερα προσφέρει ευκαιρίες σε πάνω από 4 εκατομμύρια Ευρωπαίους να σπουδάσουν, να καταρτιστούν, να αποκτήσουν εργασιακή πείρα και να αναλάβουν εθελοντική δράση στο εξωτερικό. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 26,51 δις ευρώ.
- Το πρόγραμμα **InvestEU** θα συνενώσει υπό την ίδια στέγη τα πολυάριθμα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ που διατίθενται επί του παρόντος για τη στήριξη των επενδύσεων στην ΕΕ, ώστε η ενωσιακή χρηματοδότηση για επενδυτικά έργα στην Ευρώπη να καταστεί απλούστερη, αποδοτικότερη και πιο ευέλικτη. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 10.28 δις ευρώ.
- Το πρόγραμμα **Digital Europe** θα διαδραματίσει βασικό ρόλο στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάκαμψης και θα οδηγήσει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ευρώπης. Θα βοηθήσει επίσης την Ευρώπη να παραμείνει ανταγωνιστική και στρατηγικά αυτόνομη σε παγκόσμιο επίπεδο και να διαμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο οι νέες τεχνολογίες αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες και τις αξίες μας. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 7.59 δις ευρώ.
- Το πρόγραμμα «**LIFE**», το μόνο χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ που επικεντρώνεται στο περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 5.45 δις ευρώ.

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός της χώρας, συμπληρώνεται με την υλοποίηση παρεμβάσεων, των οποίων η χρηματοδοτική στήριξη εξασφαλίζεται μέσω των πόρων που θα διατεθούν στο πλαίσιο της **Κοινής Γεωργικής Πολιτικής** (ΚΓΠ). Οι 9 στόχοι της μελλοντικής Κοινής Γεωργικής Πολιτικής έχουν τεθεί σε επίπεδο ΕΕ και αφορούν:

1. Την εξασφάλιση δίκαιου εισοδήματος για τους γεωργούς,

2. Την αύξηση της ανταγωνιστικότητας,
3. Την εξισορρόπηση της ισχύος στην αλυσίδα τροφίμων,
4. Τη δράση για την κλιματική αλλαγή,
5. Την προστασία του περιβάλλοντος,
6. Τη διατήρηση των τοπίων και της βιοποικιλότητας,
7. Την ενθάρρυνση της ανανέωσης των γενεών,
8. Την τόνωση των αγροτικών περιοχών,
9. Την προστασία της υγείας και της ποιότητας των τροφίμων.

Μέσω ενιαίων στρατηγικών σχεδίων, το κάθε Κράτος Μέλος θα καθορίσει τον τρόπο με τον οποίο προτίθεται να επιτύχει τους 9 στόχους, χρησιμοποιώντας τα εργαλεία της ΚΓΠ και ταυτόχρονα, αντιμετωπίζοντας τις ειδικές ανάγκες των γεωργών και των αγροτικών κοινοτήτων του. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 8.1 δις ευρώ.

3.3.4 Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Ελλάδα 2.0

Στο πλαίσιο αντιμετώπισης των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 και για την ώθηση της ευρωπαϊκής οικονομίας να ανακάμψει από την πανδημία, δημιουργήθηκε ένα σημαντικότατο πακέτο ανάκαμψης για την περίοδο 2021-2027, το οποίο συνδυάζει το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) με το νέο μέσο ανάκαμψης Next Generation EU. Η κεντρική ιδέα του Ευρωπαϊκού πακέτου ανάκαμψης βασίζεται σε τέσσερις στόχους πολιτικής:

- Προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης
- Ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας
- Μετριασμός των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης
- **Υποστήριξη του πράσινου** και ψηφιακού μετασχηματισμού.

Ο **Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility - RRF)** συστάθηκε για την αντιμετώπιση της COVID-19 κρίσης και τη στήριξη της μετάβασης σε μια **πράσινη** και ψηφιακή **οικονομία**. Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με συνολικό προϋπολογισμό 672,5 δις ευρώ σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα στηρίξει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ιδίως σε **πράσινες** και ψηφιακές τεχνολογίες, με διαρκή αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της Ένωσης. Για την υλοποίηση, τα Κράτη-Μέλη καταρτίζουν εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας αναλύοντας τις προβλεπόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και τα οποία εγκρίνονται από την Επιτροπή.

Το **Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0»** περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων το οποίο φιλοδοξεί να οδηγήσει τη χώρα – οικονομία, κοινωνία και θεσμούς – σε μια νέα εποχή, καθώς και να πυροδοτήσει μια θεμελιώδη αλλαγή οικονομικού υποδείγματος προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο παραγωγικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του ΜΑΑ για την υλοποίηση του σχεδίου «Ελλάδα 2.0» ανέρχεται σε **31,16 δις €**, εκ των οποίων **18,43 δις €** αφορούν επιδοτήσεις και **12,73 δις €** αφορούν δάνεια. Σε αυτό το πλαίσιο, το σχέδιο «**Ελλάδα 2.0**» αποσκοπεί στο να κινητοποιήσει και σημαντικές δυνάμεις από τον ιδιωτικό τομέα ενισχύοντας ιδιωτικές επενδύσεις και χρησιμοποιώντας Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα και Εταιρίες Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων, ώστε να συγκεντρώσει σημαντικότερα επιπρόσθετα ιδιωτικά κεφάλαια. Με τη χρήση των μέσων αυτών και αξιοποιώντας τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» επιδιώκει να κινητοποιήσει συνολικούς επενδυτικούς πόρους 59,81 δις €.

Οι στόχοι που θέτει το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0» είναι:

- Ο περιορισμός των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης του COVID-19.
- Η αντιμετώπιση των υπαρχόντων παραγωγικών και επενδυτικών κενών.
- Η ενίσχυση της ανάπτυξης, η δημιουργία θέσεων εργασίας, η βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας.

Ενώ, τα οφέλη που αναμένονται να υπάρξουν από την επιτυχή υλοποίηση του σχεδίου «Ελλάδα 2.0» απεικονίζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 2).

Το

Σχήμα 2 Οφέλη του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0»
(Πηγή: <https://greece20.gov.gr/>) - Επεξεργασία συμβούλου

Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εξειδικεύεται σε τέσσερις (4) Πυλώνες που συνθέτουν δεκαοχτώ (18) επιμέρους Άξονες. Ειδικότερα:

- **Πράσινη Μετάβαση**, που περιλαμβάνει δράσεις ύψους 6,194 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν

επιπλέον 11,604 δις € επενδυτικοί πόροι. Τα επενδυτικά σχέδια που επιλέξουν να ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:

1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον.
 2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση.
 3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών.
 4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- **Ψηφιακή Μετάβαση**, που περιλαμβάνει δράσεις ύψους 2,177 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 2,337 δις € επενδυτικοί πόροι. Τα επενδυτικά σχέδια που επιλέξουν να ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:
 1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος.
 2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους.
 3. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.
 - **Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή**, που περιλαμβάνει δράσεις ύψους 5,185 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 5,268 δις € επενδυτικοί πόροι. Τα επενδυτικά σχέδια που θα ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:
 1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.
 2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
 3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας.
 4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές.
 - **Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας**, που περιλαμβάνει δράσεις ύψους 4,88 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 8,779 δις € επενδυτικοί πόροι. Τα επενδυτικά σχέδια που επιλέξουν να ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:
 1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης.
 2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης.
 3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης.
 4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών.
 5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας.
 6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας.
 7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών.

Αναλυτικότερα, ως προς **την πράσινη μετάβαση**, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του σχεδίου «Ελλάδα 2.0» περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων δράσεις που άπτονται άμεσα τον τομέα Πράσινης Οικονομίας:

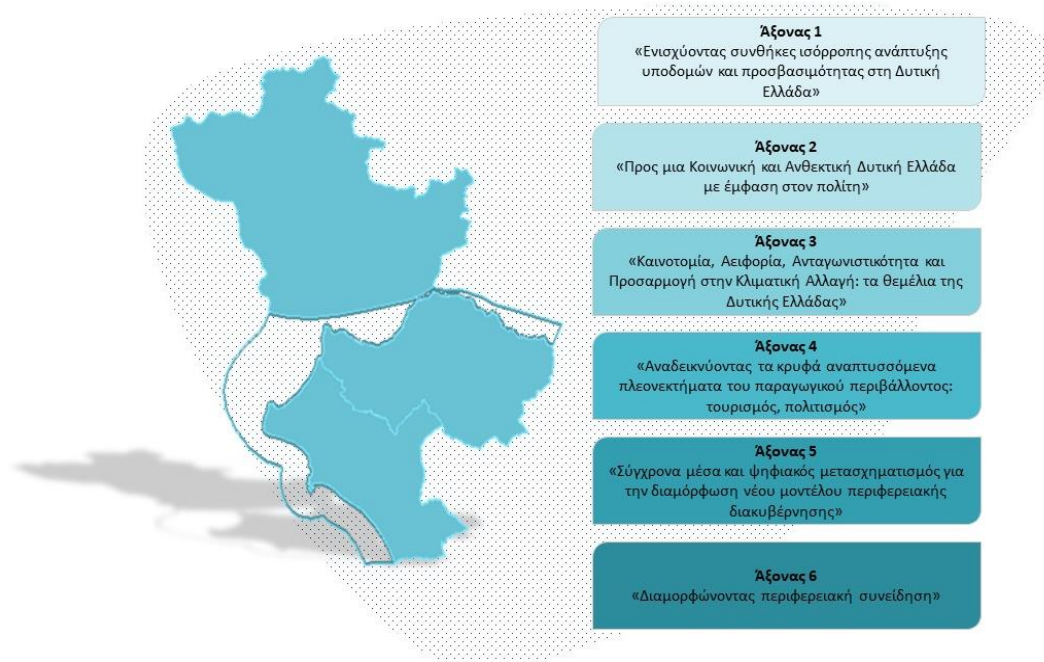
- Διασύνδεση των ελληνικών νησιών, η οποία θα μειώσει σημαντικά το ενεργειακό κόστος νοικοκυριών και επιχειρήσεων και θα επιτρέψει την καλύτερη αξιοποίηση του δυναμικού της χώρας σε **Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας**. Υπογειοποίηση του δικτύου ηλεκτρικού ρεύματος σε αστικές και δασικές περιοχές για την προστασία του από ακραία καιρικά φαινόμενα και την αποτροπή πυρκαγιών. **Εκτεταμένο πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών, κτιριακών υποδομών επιχειρήσεων και δημοσίων κτιρίων και υποδομών.**
- Μεταρρύθμιση για την **αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας**.
- Ανάπτυξη σε όλη τη χώρα και πρόσβαση του κοινού σε **σταθμούς φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα**.
- Μεταρρύθμιση του πολεοδομικού σχεδιασμού με την εκπόνηση πολεοδομικών σχεδίων που θα πληροφορούν έγκυρα και άμεσα για τις δυνατότητες χρήσης γης για σχεδόν τα 4/5 της χώρας.
- Προώθηση στρατηγικών αστικών αναπλάσεων υψηλής αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής αξίας.
- Μεγάλες επενδύσεις σε αρδευτικά και αντιπλημμυρικά έργα που υλοποιούνται κυρίως μέσω ΣΔΙΤ, συνοδευόμενα από μέτρα για βιώσιμη διαχείριση νερού (δράσεις εξοικονόμησης νερού, εγκατάσταση ψηφιακών μετρητών και τηλεμετρίας, συστήματα τηλεχειρισμού κ.λπ.).

Συμπερασματικά, στο σχέδιο «Ελλάδα 2.0» είχαν ενταχθεί τον Ιούλιο 2022 περισσότερες από 400 δράσεις, 36 εκ των οποίων αφορούν στην πράσινη οικονομία σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.

3.3.5 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος 2021 - 2023 – Οδηγός επενδύσεων – Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας 2021 - 2025

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2023

Η πράσινη οικονομία αναγνωρίζεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2021-2023** ως τομέας προτεραιότητας για την ευρύτερη περιοχή.

Σχήμα 3 Άξονες παρέμβασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020 - 2023 - Επεξεργασία συμβούλου

Οι άξονες παρέμβασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το 2020 – 2023 παρουσιάζονται στο παραπάνω σχήμα (Σχήμα 3).

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020 – 2023 τόσο ο άξονας παρέμβασης «**Άξονας 2: Προς μια Κοινωνική και Ανθεκτική Δυτική Ελλάδα με έμφαση στον πολίτη**» με δεσμευμένο ποσό άνω των 10 εκ. € για επενδύσεις σε δημόσιες υποδομές υγείας για **ενεργειακή αναβάθμιση και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας**, όσο και ο άξονας παρέμβασης «**Άξονας 3: Καινοτομία, Αειφορία, Ανταγωνιστικότητα και Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή: τα θεμέλια της Νέας Δυτικής Ελλάδας**» με έργα και δράσεις, όπως η στήριξη της μεταποίησης με χρηματικά ποσά άνω των 10 εκ. € για την μετάβαση της στην νέα εποχή της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της, μέσω της μείωσης του κόστους ενεργειακής εξάρτησης, η πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 15 εκ. € στο πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων «Εξοικονομώ κατ' οίκων», καθώς η εκπόνηση Σχεδίου Ενεργειακής Απόδοσης και Συστήματος Ενεργειακής Διαχείρισης αποτυπώνουν την σημαντικότητα που αποδίδει η ΠΔΕ στον τομέα Πράσινης Οικονομίας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της βαρύτητας που δίνει η ΠΔΕ στον τομέα της Πράσινης Οικονομίας είναι ότι ένα από τα εμβληματικά της έργα αφορούν την **Δημιουργία**

Ενεργειακών Κοινοτήτων βάση των οποίων προβλέπεται ότι θα επηρεαστούν θετικά πάνω από 300 χιλ. πολίτες σε 11 διαφορετικούς Δήμους της ΠΔΕ. Συμπληρωτικά στην Δημιουργία των Ενεργειακών Κοινοτήτων, εμβληματική δράση για τον τομέα Πράσινης Οικονομίας θα αποτελέσει η **κατασκευή φωτοβολταϊκού πάρκου εκτάσεως 1.300 στρεμμάτων** στο κτήμα Pilot Polder στην περιοχή του Μεσολογγίου, καθιστώντας **το μεγαλύτερο συνεργατικό ενεργειακό πάρκο της Ευρώπης**. Η κατασκευή του δρομολογείται για την περίοδο 2021 – 2027 με εκτιμώμενο προϋπολογισμό μεγαλύτερο των 100 εκ. €.

Τέλος, όσον αναφορά το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2020 – 2023 προτείνονται νέα έργα και δράσεις που αφορούν τον τομέα Πράσινης Οικονομίας με συνολικό ύψος 9,2 εκ. €.

Επενδυτικές Ευκαιρίες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας – Πράσινη Οικονομία

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εκπόνησε αναλυτική μελέτη με τις επενδυτικές ευκαιρίες σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας έτσι ώστε να διευκολύνει την αναπτυξιακή δυναμική και τις άμεσες επενδύσεις στην χωρική ενότητα που θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας.

Στον **Οδηγό Επενδύσεων** που εξέδωσε η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας η **πράσινη οικονομία** αποτελεί σημείο εστίασης και αναδεικνύεται σε τομέα με ιδιαίτερη αναπτυξιακή και επενδυτική δυναμική. Στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων της Δυτικής Ελλάδας περιλαμβάνονται όλες οι ευκαιρίες επιχειρηματικής δράσης και ανάπτυξης στον τομέα της **πράσινη οικονομίας**. Ειδικότερα, όσον αφορά τον τομέα **Πράσινης Οικονομίας** παρουσιάζονται οι κάτωθι ευκαιρίες:

- Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας:
 - Ανάπτυξη Βιομηχανικών Θερμοκηπίων,
 - Ανάπτυξη Δικτύου Μαρίνων,
 - Ανάπτυξη μονάδων αγροτουρισμού,
 - Δημιουργία ΚΕ.Π.Α.Τ.,
 - Δημιουργία Χώρων Αναψυχής και Αθλητισμού στην παλαιά όχθη της λίμνης Τριχωνίδας,
 - Αξιοποίηση Στρατοπέδου στον Άγριλο Αμφιλοχίας,
 - Αξιοποίηση έκτασης στο Αγριλοβούνι Μπούκας,
 - Ανάπλαση της θέσης Ανεμόμυλου στον Αστακό,
 - Καταδυτικό Πάρκο,
 - Καλλιέργεια Φαρμακευτικής Κάνναβης,
 - Αξιοποίηση βελανιδόδασους Ξηρομέρου,
 - Αξιοποίηση Αγροτικών Εκτάσεων Δήμου Αγρινίου,
 - Αξιοποίηση Παραποτάμιων Εκτάσεων Αχελώου.
- Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας:
 - Ανάπτυξη Βιομηχανικών Θερμοκηπίων,
 - Κατασκευή Φωτοβολταϊκών Πάρκων,
 - Ανάπτυξη μονάδων αγροτουρισμού,
 - Αξιοποίηση Παλιού Σχολείου Δήμου Ερυμάνθου,
 - Ανάδειξη, αξιοποίηση και προστασία παραλίμνιας περιοχής φράγματος Πείρου – Παραπεύρου,

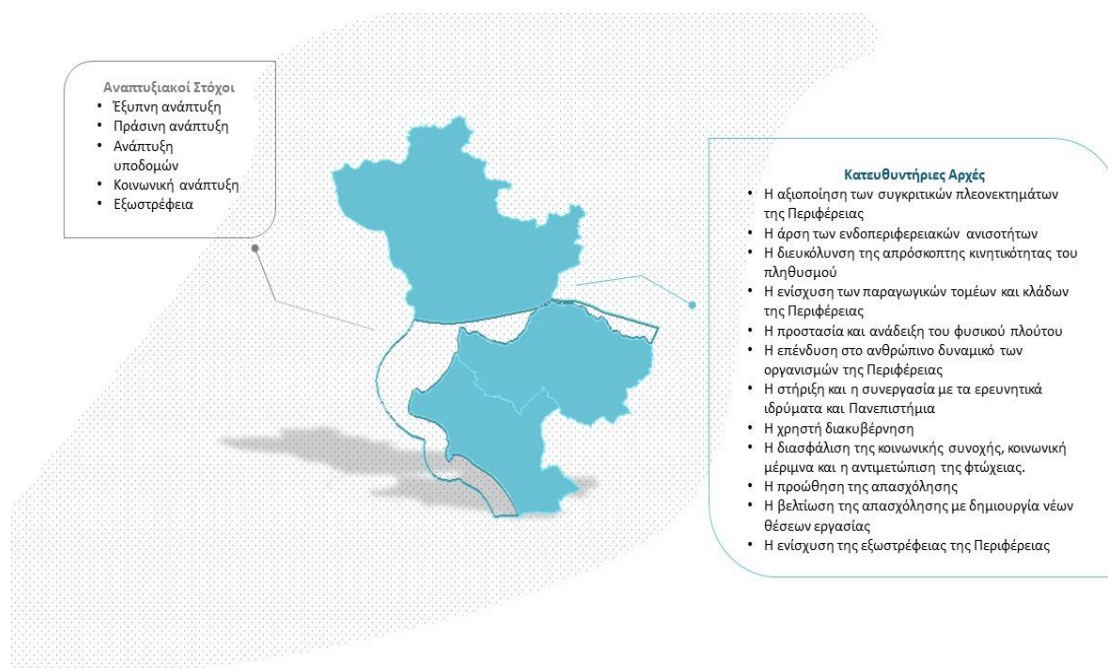
- Ανάδειξη - Αξιοποίηση και προστασία παραλίμνιας περιοχής λιμνοδεξαμενής Ντάσκα,
- Ανάδειξη - Αξιοποίηση Ορεινής Αχαΐας (όρη Χελμός - Ερύμανθος),
- Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Βιώσιμης Διαχείρισης Δασοκτήματος Κάνισκας Δήμου Καλαβρύτων,
- Δημιουργία Ινστιτούτου Τροφίμων του Αύριο,
- Ανάπτυξη Logistics Center,
- Αξιοποίηση εγκαταστάσεων Πειραιϊκής – Πατραϊκής,
- Αξιοποίηση Κτιρίου Λαδόπουλου,
- Ανάπτυξη Ιχθυοκαλλιέργειας στη λιμνοθάλασσα Πάππα,
- Αλλαγή δικτύου Ύδρευσης.
- Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας:
 - Ανάπτυξη Βιομηχανικών Θερμοκηπίων,
 - Κατασκευή Πάρκου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας,
 - Κατασκευή Ενεργειακού Πάρκου,
 - Ανάπτυξη Δικτύου Μαρίνων,
 - Ανάπτυξη μονάδων αγροτουρισμού,
 - Αξιοποίηση παραλιακών εκτάσεων Δήμου Ζαχάρως,
 - Αξιοποίηση ακινήτου «Παρά θιν αλός»,
 - Αξιοποίηση ακινήτου «Παραλιακό κτήμα» Νεοχωρίου,
 - Αναβάθμιση Κτήματος Καϊιάφα,
 - Επαναλειτουργία του Ινστιτούτου Κοροίβου,
 - Καλλιέργεια Φαρμακευτικής Κάνναβης.

Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021 - 2025

Όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025, όπως αυτό αποτυπώνεται στο **Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης** (πρ. Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων) αποτελεί η ανασύνταξη της τοπικής οικονομίας και η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ισόρροπης ανάπτυξης και μείωσης των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων. Στην κατεύθυνση αυτή, βασικές στρατηγικές προτεραιότητες αποτελούν η εξασφάλιση της πρόσβασης του συνόλου του πληθυσμού της Περιφέρειας και των παραγωγικών τομέων της οικονομίας σε βασικές υποδομές και δίκτυα, η ενδυνάμωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η αξιοποίηση της έρευνας και η υιοθέτηση των καινοτομιών, καθώς και η ανάπτυξη της εξωστρέφειας και η στήριξη της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Σημαντική θεωρείται η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοίκησης και η διασφάλιση υψηλής ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες, παράλληλα με τη διασφάλιση της κοινωνικής ισορροπίας και συνοχής.

Για την εξυπηρέτηση του οράματος και των βασικών προτεραιοτήτων που τίθενται, κρίνεται ιδιαίτερα κομβικός ο προσεκτικός σχεδιασμός των επόμενων κινήσεων, έτσι ώστε το σύνολο των πιστώσεων του Προγράμματος να απορροφηθεί σε δράσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι και οι Κατευθυντήριες Αρχές που αποσκοπούν στην επίτευξη του οράματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αποτυπώνονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 4).

Σχήμα 4 Αναπτυξιακοί Στόχοι και Κατευθυντήριες Αρχές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το 2021 – 2025 – Επεξεργασία συμβούλου

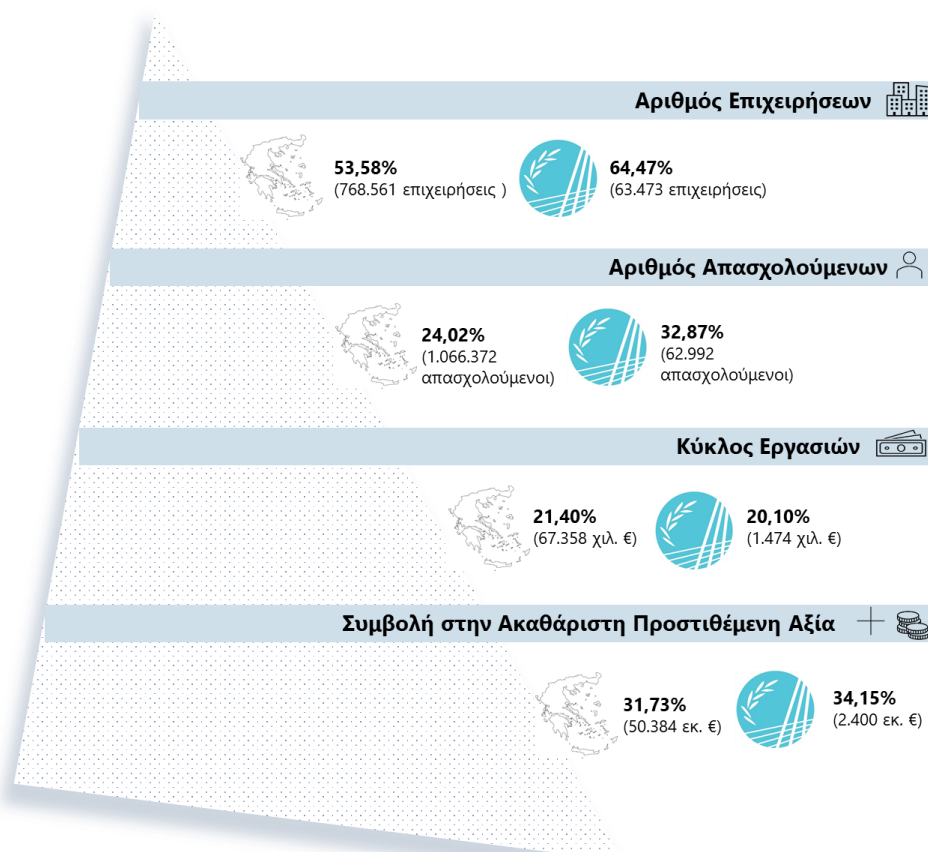
Ειδικότερα, όσο αφορά τον αναπτυξιακό στόχο της «**Πράσινης Ανάπτυξης**» βασική επιδίωξη είναι η **μετατροπή της ΠΔΕ σε ενεργειακό κόμβο και η επίτευξη της απόλυτης παραγωγικής εξυπηρέτησης των ενεργειακών απαιτήσεων της ευρύτερης περιοχής**, τόσο σε επίπεδο οικιακής όσο και επιχειρηματικής κατανάλωσης, με έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος και την αξιοποίηση της στρατηγικής θέσης της περιφέρειας και των δυνατοτήτων των σύγχρονων τεχνολογιών.

4. Ανάλυση Υφιστάμενης Οικονομικής Κατάστασης του Τομέα Πράσινης Οικονομίας σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο

4.1 Ο τομέας Πράσινης Οικονομίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος

Η **πράσινη οικονομία** συνιστά έναν κλάδο για την ελληνική οικονομία ο οποίος μπορεί να συνεισφέρει στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας και σε άλλους κλάδους όπως του τουρισμού (καταλύματα – εστίαση), των τεχνικών και επιστημονικών δραστηριοτήτων, των κατασκευών και του εμπορίου κλπ..

Τα βασικά στοιχεία/χαρακτηριστικά του τομέα της πράσινης οικονομίας παρουσιάζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 5). Αναλυτικότερη παρουσίαση των παρακάτω βασικών στοιχείων/χαρακτηριστικών ακολουθεί στις επόμενες ενότητες του κεφαλαίου.

Σχήμα 5 Βασικά στοιχεία του τομέα της Πράσινης Οικονομίας (2019) (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Guide on Innovative Green Entrepreneurship) – Επεξεργασία ομάδας μελέτης

4.2 Γενική Περιγραφή του Τομέα σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο (Αριθμός Επιχειρήσεων και Απασχολούμενων ανά οικονομική δραστηριότητα)

Το θεματικό πεδίο του τομέα της Πράσινης Οικονομίας διασυνδέεται και έχει αναφορά σε πολλούς κλάδους της οικονομίας όπως κατωτέρω:

- «Γεωργία, δασοκομία και αλιεία»
- «Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης»
- «Κατασκευές»
- «Ενημέρωση και επικοινωνία»
- «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες»
- «Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων».

Για την περισσότερο ολοκληρωμένη ανάλυση του θεματικού πεδίου της Πράσινης Οικονομίας, επιλέγεται όπου είναι εφικτό η παρουσίαση των διαθέσιμων στοιχείων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2). Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται ο αριθμός των νομικών μονάδων και ο αριθμός απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2) σε εθνικό επίπεδο (ΕΛΣΤΑΤ, 2019 και σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Πίνακας 2 Νομικές μονάδες και αριθμός απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE Rev 2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Όπου Χ=εμπιστευτικά – μη δημοσιεύσιμα στοιχεία (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έτος: 2019).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
010	Αγρότης Ειδικού Καθεστώτος	366.359	236.219	35,173	22,388
011	Καλλιέργεια μη πολυετών φυτών	64.319	69.024	3,497	5,811
012	Πολυετείς καλλιέργειες	47.737	58.660	5,021	7,037
013	Πολλαπλασιασμός των φυτών	1.133	2.819	63	123
014	Ζωική παραγωγή	42.053	44.886	7,013	6,048
015	Μικτές γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες	3.797	3.759	445	399
016	Υποστηρικτικές προς τη γεωργία δραστηριότητες και δραστηριότητες μετά τη συγκομιδή	2.198	11.127	122	487
017	Θήρα, τοποθέτηση παγίδων και συναφείς δραστηριότητες	6	7	x	x
021	Δασοκομία και άλλες δασοκομικές δραστηριότητες	303	2.360	14	19

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
022	Υλοτομία	545	5.171	x	x
023	Συλλογή προϊόντων αυτοφυών φυτών μη ξυλώδους μορφής	178	242	9	23
024	Υποστηρικτικές προς τη δασοκομία υπηρεσίες	435	1.745	443	641
031	Αλιεία	7.244	11.201	32	729
032	Υδατοκαλλιέργεια	456	6.888	x	x
161	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου	259	1.143	x	x
162	Κατασκευή προϊόντων από ξύλο καιφελλό και ειδών καθαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	2.117	5.787	x	x
171	Παραγωγή χαρτοπολτού· κατασκευή χαρτιού και χαρτονιού	86	1.040	9	19
172	Κατασκευή ειδών από χαρτί και χαρτόνι	532	7.779	94	185
201	Παραγωγή βασικών χημικών προϊόντων, λιπασμάτων και αζωτούχων ενώσεων, πλαστικών και συνθετικών υλών σε πρωτογενείς μορφές	208	2.556	x	x
202	Παραγωγή παρασιτοκτόνων και άλλων αγροχημικών προϊόντων	26	655		
203	Παραγωγή χρωμάτων, βερνικιών και παρόμοιων επιχρισμάτων, μελανιών τυπογραφίας και μαστιχών	114	2.110	x	x
204	Παραγωγή σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης, αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωπισμού	449	5.368	16	42
205	Παραγωγή άλλων χημικών προϊόντων	189	1.447	16	7
206	Παραγωγή συνθετικών ινών	5	31	-	-
222	Κατασκευή πλαστικών προϊόντων	908	11.558	x	x
231	Κατασκευή γυαλιού και προϊόντων από γυαλί	268	1.383	21	44
232	Παραγωγή πυρίμαχων προϊόντων	23	229	-	-
233	Παραγωγή δομικών υλικών από άργιλο	71	514	x	x
234	Κατασκευή άλλων προϊόντων πορσελάνης και κεραμικής	500	907	17	39
235	Παραγωγή τσιμέντου, ασβέστη και γύψου	99	1.660	6	13
236	Κατασκευή προϊόντων από σκυρόδεμα, τσιμέντο και γύψο	986	5.916	58	199
237	Κοπή, μορφοποίηση και τελική επεξεργασία λίθων	980	4.882	61	98
239	Παραγωγή λειαντικών προϊόντων και μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων π.δ.κ.α.	105	1.473	x	x
241	Παραγωγή βασικού σιδήρου και χάλυβα και σιδηροκραμάτων	36	2.475	-	-
242	Κατασκευή χαλύβδινων σωλήνων, αγωγών, κοίλων ειδών με καθορισμένη μορφή και συναφών εξαρτημάτων	47	867	4	21
243	Κατασκευή άλλων προϊόντων πρωτογενούς επεξεργασίας χάλυβα	89	690	12	28
244	Παραγωγή βασικών πολύτιμων μετάλλων και άλλων μη σιδηρούχων μετάλλων	76	5.884	x	x
245	Χύτευση μετάλλων	78	884	x	x
251	Κατασκευή δομικών μεταλλικών προϊόντων	5.511	17.819	429	948
252	Κατασκευή μεταλλικών ντεπόζιτων, δεξαμενών και δοχείων	131	719	x	x

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
253	Κατασκευή ατμογεννητριών, με εξαίρεση τους λέβητες ζεστού νερού για την κεντρική θέρμανση	13	88	-	-
254	Κατασκευή όπλων και πυρομαχικών	25	48	x	x
255	Σφυρηλάτηση, κοίλανση, ανισόπαχη τύπωση και μορφοποίηση μετάλλων με έλαση· κονιομεταλλουργία	189	604	11	27
256	Κατεργασία και επικάλυψη μετάλλων· μεταλλοτεχνία	792	3.674	46	133
257	Κατασκευή μαχαιροπήρουνων, εργαλείων και σιδηρικών	265	2.485	5	5
259	Κατασκευή άλλων μεταλλικών προϊόντων	1.099	5.739	37	70
261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	126	581	6	43
262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	68	235	x	x
263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	76	552	x	x
264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	34	74	-	-
265	Κατασκευή οργάνων και συσκευών μέτρησης, δοκιμών και πλοήγησης· κατασκευή ρολογιών	94	1.544	3	16
266	Κατασκευή ακτινολογικών και ηλεκτρονικών μηχανημάτων ιατρικής και θεραπευτικής χρήσης	16	150	-	-
267	Κατασκευή οπτικών οργάνων και φωτογραφικού εξοπλισμού	16	153	x	x
268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	4	13	-	-
271	Κατασκευή ηλεκτρικών κινητήρων, ηλεκτρογεννητριών, ηλεκτρικών μετασχηματιστών και συσκευών διανομής και ελέγχου του ηλεκτρικού ρεύματος	208	1.761	5	34
272	Κατασκευή ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών	14	993	x	x
273	Κατασκευή καλωδιώσεων και εξαρτημάτων καλωδίωσης	47	1.476	x	x
274	Κατασκευή ηλεκτρολογικού φωτιστικού εξοπλισμού	346	1.751	18	33
275	Κατασκευή οικιακών συσκευών	200	1.821	9	20
279	Κατασκευή άλλου ηλεκτρικού εξοπλισμού	71	522	x	x
281	Κατασκευή μηχανημάτων γενικής χρήσης	180	981	6	16
282	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων γενικής χρήσης	576	4.699	27	119
283	Κατασκευή γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων	421	1.378	31	93
284	Κατασκευή μηχανημάτων μορφοποίησης μετάλλου και εργαλειομηχανών	357	1.476	25	42
289	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων ειδικής χρήσης	355	2.601	13	66
331	Επισκευή μεταλλικών προϊόντων, μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	3.765	13.942	188	319
332	Εγκατάσταση βιομηχανικών μηχανημάτων και εξοπλισμού	559	1.926	24	57
351	Παραγωγή, μετάδοση και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας	7.947	29.387	x	x
352	Παραγωγή φυσικού αερίου· διανομή αερίων καυσίμων με αγωγούς	11	685	-	-
353	Παροχή ατμού και κλιματισμού	261	908	27	57

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
360	Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού	603	7.341	40	366
370	Επεξεργασία λυμάτων	449	1.035	20	23
381	Συλλογή αποβλήτων	489	3.783	37	140
382	Επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων	120	1.388	7	19
383	Ανάκτηση υλικών	224	2.210	15	76
390	Δραστηριότητες εξυγίανσης και άλλες υπηρεσίες για τη διαχείριση αποβλήτων	78	255	5	15
421	Κατασκευή δρόμων και σιδηροδρομικών γραμμών	1.423	9.621	147	413
422	Κατασκευή κοινωφελών έργων	938	6.154	64	103
431	Κατεδαφίσεις και προετοιμασία εργοταξίου	5.494	10.085	505	846
432	Δραστηριότητες ηλεκτρολογικών, υδραυλικών και άλλων κατασκευαστικών εγκαταστάσεων	16.367	35.438	874	1.532
433	Κατασκευαστικές εργασίες ολοκλήρωσης και τελειώματος	12.066	18.079	713	810
439	Άλλες εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	6.362	12.187	406	494
620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	7.433	29.936	337	507
631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	1.845	5.759	117	123
639	Άλλες δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας	1.418	1.763	29	25
691	Νομικές δραστηριότητες	38.643	43.850	1.523	1.647
692	Δραστηριότητες λογιστικής, τήρησης βιβλίων και λογιστικού ελέγχου παροχή φορολογικών συμβουλών	19.609	42.630	986	1.690
701	Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων	114	1.250	7	75
702	Δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	14.163	53.498	431	860
711	Δραστηριότητες αρχιτεκτόνων και μηχανικών και συναφείς δραστηριότητες παροχής τεχνικών συμβουλών	46.350	62.672	2.205	2.753
712	Τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις	1.139	4.134	66	135
721	Έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις φυσικές επιστήμες και τη μηχανική	4.720	8.642	421	1.052
722	Έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες	890	2.276	55	52
741	Δραστηριότητες ειδικευμένου σχεδίου	843	1.185	13	13
742	Φωτογραφικές δραστηριότητες	3.337	5.321	144	194
743	Δραστηριότητες μετάφρασης και διερμηνείας	1.545	2.033	48	55
749	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.	935	3.521	32	59
811	Δραστηριότητες συνδυασμού βοηθητικών υπηρεσιών	98	913	18	21
812	Δραστηριότητες καθαρισμού	4.265	36.958	183	856
813	Δραστηριότητες υπηρεσιών τοπίου	950	2.305	24	35
821	Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες γραφείου	2.231	3.866	202	299
822	Δραστηριότητες τηλεφωνικών κέντρων	101	6.207	x	x
823	Οργάνωση συνεδρίων και εμπορικών εκθέσεων	1.090	4.558	x	x
829	Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις π.δ.κ.α.	829	5.323	33	113
Σύνολο κλάδων υπό μελέτη		768.561	1.066.372	63.473	62.992
Γενικό Σύνολο		1.427.124	4.438.516	98.452	191.605

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται αντιληπτό πως στο θεματικό πεδίο «Πράσινη οικονομία» διασυνδέεται και αφορά πολλούς κλάδους της οικονομίας καθώς λειτουργούν περίπου 768 χιλιάδες επιχειρήσεις (νομικές μονάδες) σε εθνικό επίπεδο, στις οποίες απασχολούνται 1,06 εκατομμύρια περίπου εργαζόμενοι.

Το 53,58% των επιχειρήσεων σε εθνικό επίπεδο δραστηριοποιούνται σε σχετικούς κλάδους με το θεματικό πεδίο της πράσινης οικονομίας, απασχλώντας το 24,02% των απασχολούμενων στη χώρα³. Στον ίδιο πίνακα παρατίθενται ο αριθμός των νομικών μονάδων και ο αριθμός απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2) στην **Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας** (ΕΛΣΤΑΤ, 2019). Παρατηρείται ότι στους κλάδους που σχετίζονται περισσότερο με το θεματικό πεδίο «Πράσινη οικονομία» λειτουργούν 63.473 επιχειρήσεις (νομικές μονάδες) σε περιφερειακό επίπεδο, στις οποίες απασχολούνται 62.992 εργαζόμενοι. Πρακτικά ο τομέας αφορά το 64,47% των επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο που δραστηριοποιούνται σε σχετικούς κλάδους με το θεματικό πεδίο, απασχλώντας το 32,87% των απασχολούμενων στη Δυτική Ελλάδα⁴. Σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, το μεγαλύτερο σχετικό αριθμό νομικών μονάδων κι απασχολούμενων έχει η Αχαΐα και μικρότερο η Αιτωλοακαρνανία⁵.

Επιχειρώντας μια ευθεία αντιπαραβολή για το θεματικό πεδίο υπό μελέτη σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, γίνεται αντιληπτό πως οι κλάδοι που σχετίζονται με το αντικείμενο αφορούν πολύ σημαντικό τμήμα της εθνικής και περιφερειακής οικονομίας και απασχόλησης. Είναι συνεπώς ενδεικτικό του πόσο εκτεταμένες πρέπει να είναι οι πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την **εισαγωγή επιχειρηματικών πρακτικών, επαγγελματιών ειδικοτήτων της πράσινης οικονομίας στο εθνικό και περιφερειακό παραγωγικό μοντέλο.**

4.3 Οικονομική επίδοση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 2) παρατίθενται ο συνολικός κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων που σχετίζονται με τον τομέα Πράσινης Οικονομίας ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (ΕΛΣΤΑΤ, 2019)⁶.

³ Πρέπει να σημειωθεί ότι τα παραπάνω ποσοστά πιθανά είναι ελαφρά μεγαλύτερα, καθώς για 2 κλάδους ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2), τα στοιχεία σε εθνικό επίπεδο είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

⁴ Πρέπει να σημειωθεί ότι τα παραπάνω ποσοστά πιθανά είναι ελαφρά μεγαλύτερα, καθώς για 31 κλάδους ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2), τα στοιχεία σε περιφερειακό επίπεδο είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

⁵ Πρέπει να σημειωθεί πως για περισσότερους από 50 κλάδους ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2) – τους μισούς σχεδόν από όσους εξετάζονται, τα στοιχεία σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

⁶ Πρέπει να σημειωθεί ότι το ποσό είναι πιθανά μεγαλύτερο, καθώς για 2 κλάδους ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2), τα στοιχεία σε εθνικό επίπεδο είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

Πίνακας 3 Κύκλος εργασιών ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE V2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
 Όπου Χ=εμπιστευτικά – μη δημοσιεύσιμα στοιχεία (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έτος: 2019).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή		
010	Αγρότης Ειδικού Καθεστώτος	1.186.945	114,175
011	Καλλιέργεια μη πολυετών φυτών	1.823.148	173,393
012	Πολυετείς καλλιέργειες	1.068.598	139,876
013	Πολλαπλασιασμός των φυτών	142.645	4,010
014	Ζωική παραγωγή	1.793.615	164,865
015	Μικτές γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες	101.241	10,339
016	Υποστηρικτικές προς τη γεωργία δραστηριότητες και δραστηριότητες μετά τη συγκομιδή	979.494	24,127
017	Θήρα, τοποθέτηση παγίδων και συναφείς δραστηριότητες	134	-
021	Δασοκομία και άλλες δασοκομικές δραστηριότητες	13.203	-
022	Υλοτομία	33.032	x
023	Συλλογή προϊόντων αυτοφυών φυτών μη ξυλώδους μορφής	4.289	155
024	Υποστηρικτικές προς τη δασοκομία υπηρεσίες	17.795	x
031	Αλιεία	146.097	217
032	Υδατοκαλλιέργεια	691.062	6,285
161	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου	153.107	1,146
162	Κατασκευή προϊόντων από ξύλο καιφελλό και ειδών καθαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	303.094	6,855
171	Παραγωγή χαρτοπολτού· κατασκευή χαρτιού και χαρτονιού	258.486	x
172	Κατασκευή ειδών από χαρτί και χαρτόνι	1.314.732	x
201	Παραγωγή βασικών χημικών προϊόντων, λιπασμάτων και αζωτούχων ενώσεων, πλαστικών και συνθετικών υλών σε πρωτογενείς μορφές	828.475	x
202	Παραγωγή παρασιτοκτόνων και άλλων αγροχημικών προϊόντων	231.045	x
203	Παραγωγή χρωμάτων, βερνικιών και παρόμοιων επιχειρημάτων, μελανιών τυπογραφίας και μαστιχών	359.956	1,998
204	Παραγωγή σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης, αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωπισμού	824.498	776
205	Παραγωγή άλλων χημικών προϊόντων	466.943	89
206	Παραγωγή συνθετικών ινών	5.142	-
221	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ)	49.493	x
222	Κατασκευή πλαστικών προϊόντων	1.860.176	x
231	Κατασκευή γυαλιού και προϊόντων από γυαλί	151.794	2,452
232	Παραγωγή πυρίμαχων προϊόντων	20.669	-
233	Παραγωγή δομικών υλικών από άργιλο	58.059	x

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή		
234	Κατασκευή άλλων προϊόντων πορσελάνης και κεραμικής	29.327	864
235	Παραγωγή τσιμέντου, ασβέστη και γύψου	528.079	1,846
236	Κατασκευή προϊόντων από σκυρόδεμα, τσιμέντο και γύψο	752.845	15,306
237	Κοπή, μορφοποίηση και τελική επεξεργασία λίθων	409.331	2,063
239	Παραγωγή λειαντικών προϊόντων και μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων π.δ.κ.α.	230.385	x
241	Παραγωγή βασικού σιδήρου και χάλυβα και σιδηροκραμάτων	814.929	-
242	Κατασκευή χαλύβδινων σωλήνων, αγωγών, κοίλων ειδών με καθορισμένη μορφή και συναφών εξαρτημάτων	412.302	5,079
243	Κατασκευή άλλων προϊόντων πρωτογενούς επεξεργασίας χάλυβα	217.875	2,265
244	Παραγωγή βασικών πολύτιμων μετάλλων και άλλων μη σιδηρούχων μετάλλων	3.841.474	x
245	Χύτευση μετάλλων	396.699	x
251	Κατασκευή δομικών μεταλλικών προϊόντων	1.419.906	88,106
252	Κατασκευή μεταλλικών ντεπόζιτων, δεξαμενών και δοχείων	63.102	x
253	Κατασκευή ατμογεννητριών, με εξαίρεση τους λέβητες ζεστού νερού για την κεντρική θέρμανση	5.459	-
254	Κατασκευή όπλων και πυρομαχικών	37.088	x
255	Σφυρηλάτηση, κοίλανση, ανισόπαχη τύπωση και μορφοποίηση μετάλλων με έλαση· κονιομεταλλουργία	31.197	481
256	Κατεργασία και επικάλυψη μετάλλων· μεταλλοτεχνία	279.711	8,770
257	Κατασκευή μαχαιροπήρουνων, εργαλείων και σιδηρικών	286.812	232
259	Κατασκευή άλλων μεταλλικών προϊόντων	783.045	3,019
261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	97.069	1,803
262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	12.799	x
263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	54.435	x
264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	3.276	-
265	Κατασκευή οργάνων και συσκευών μέτρησης, δοκιμών και πλοήγησης· κατασκευή ρολογιών	470.357	987
266	Κατασκευή ακτινολογικών και ηλεκτρονικών μηχανημάτων ιατρικής και θεραπευτικής χρήσης	24.470	-
267	Κατασκευή οπτικών οργάνων και φωτογραφικού εξοπλισμού	39.437	x
268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	1.066	-
271	Κατασκευή ηλεκτρικών κινητήρων, ηλεκτρογεννητριών, ηλεκτρικών μετασχηματιστών και συσκευών διανομής και ελέγχου του ηλεκτρικού ρεύματος	245.866	4,026
272	Κατασκευή ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών	189.019	x
273	Κατασκευή καλωδιώσεων και εξαρτημάτων καλωδίωσης	842.822	x
274	Κατασκευή ηλεκτρολογικού φωτιστικού εξοπλισμού	115.762	1,027
275	Κατασκευή οικιακών συσκευών	330.359	1,380

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή		
279	Κατασκευή άλλου ηλεκτρικού εξοπλισμού	111.962	x
281	Κατασκευή μηχανημάτων γενικής χρήσης	114.742	504
282	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων γενικής χρήσης	434.185	8,811
283	Κατασκευή γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων	108.149	5,761
284	Κατασκευή μηχανημάτων μορφοποίησης μετάλλου και εργαλειομηχανών	91.725	1,224
289	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων ειδικής χρήσης	270.541	3,399
331	Επισκευή μεταλλικών προϊόντων, μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	792.985	10,741
332	Εγκατάσταση βιομηχανικών μηχανημάτων και εξοπλισμού	169.419	2,644
351	Παραγωγή, μετάδοση και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας	13.748.468	39,705
352	Παραγωγή φυσικού αερίου· διανομή αερίων καυσίμων με αγωγούς	363.969	-
353	Παροχή ατμού και κλιματισμού	41.876	1,591
360	Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού	589.130	21,327
370	Επεξεργασία λυμάτων	71.394	835
381	Συλλογή αποβλήτων	364.477	17,627
382	Επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων	176.468	2,195
383	Ανάκτηση υλικών	309.332	4,278
390	Δραστηριότητες εξυγίανσης και άλλες υπηρεσίες για τη διαχείριση αποβλήτων	23.299	39
421	Κατασκευή δρόμων και σιδηροδρομικών γραμμών	2.619.246	42,597
422	Κατασκευή κοινωφελών έργων	1.366.533	7,481
429	Κατασκευή άλλων έργων πολιτικού μηχανικού	813.932	27,909
431	Κατεδαφίσεις και προετοιμασία εργοταξίου	540.289	40.385
432	Δραστηριότητες ηλεκτρολογικών, υδραυλικών και άλλων κατασκευαστικών εγκαταστάσεων	1.207.491	43.264
433	Κατασκευαστικές εργασίες ολοκλήρωσης και τελειώματος	510.321	18.981
439	Άλλες εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	586.551	14.140
620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	2.191.755	22.538
631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες· δικτυακές πύλες	899.243	3.512
639	Άλλες δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας	57.905	308
691	Νομικές δραστηριότητες	1.208.393	26.697
692	Δραστηριότητες λογιστικής, τήρησης βιβλίων και λογιστικού ελέγχου· παροχή φορολογικών συμβουλών	1.069.521	23.383
701	Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων	53.702	3.657
702	Δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	2.518.592	49.371
711	Δραστηριότητες αρχιτεκτόνων και μηχανικών και συναφείς δραστηριότητες παροχής τεχνικών συμβουλών	2.508.307	76.107

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή		
712	Τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις	324.374	6.585
721	Έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις φυσικές επιστήμες και τη μηχανική	383.737	56.519
722	Έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες	150.007	872
741	Δραστηριότητες ειδικευμένου σχεδίου	36.320	127
742	Φωτογραφικές δραστηριότητες	71.211	2.517
743	Δραστηριότητες μετάφρασης και διερμηνείας	48.842	849
749	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.	193.634	2.647
811	Δραστηριότητες συνδυασμού βοηθητικών υπηρεσιών	80.224	288
812	Δραστηριότητες καθαρισμού	584.787	9.859
813	Δραστηριότητες υπηρεσιών τοπίου	46.142	390
821	Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες γραφείου	115.745	4.433
822	Δραστηριότητες τηλεφωνικών κέντρων	366.510	x
823	Οργάνωση συνεδρίων και εμπορικών εκθέσεων	239.497	x
829	Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις π.δ.κ.α.	929.188	2.695
Σύνολο κλάδων υπό μελέτη		67.357.393	1.475.596
Γενικό Σύνολο		314.726.720	7.340.755

Με βάση τις ανωτέρω επεξεργασίες προκύπτει ότι το 21.40% του συνολικού κύκλου εργασιών σε εθνικό επίπεδο αφορά είτε άμεσα είτε έμμεσα κλάδους που σχετίζονται με τον τομέα της πράσινης οικονομίας.

Στον ίδιο πίνακα παρατίθεται ο συνολικός κύκλος εργασιών των νομικών μονάδων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019). Παρατηρεί κανείς πως στο θεματικό πεδίο «Πράσινη οικονομία» ο συνολικός κύκλος εργασιών των κλάδων που σχετίζονται με αυτό ανέρχεται σε 1,4 περίπου δις ευρώ περί το 20,10% περίπου του συνολικού κύκλου εργασιών σε περιφερειακό επίπεδο προέρχεται από κλάδους που σχετίζονται με τον τομέα μελέτης⁷.

Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, ήτοι για την Αχαΐα, την Αιτωλοακαρνανία και την Ηλεία, το μεγαλύτερο σχετικό κύκλο εργασιών έχει η Αχαΐα και μικρότερο η Αιτωλοακαρνανία (ΕΛΣΤΑΤ, 2019)⁸.

Επιχειρώντας μια ευθεία αντιπαραβολή για την σύγκριση των επιδόσεων του τομέα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, γίνεται αντιληπτό πως ο τομέας της Πράσινης Οικονομίας

⁷ Πρέπει να σημειωθεί ότι το παραπάνω ποσοστό είναι πιθανά μεγαλύτερο, καθώς για 31 κλάδους ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2), τα στοιχεία σε περιφερειακό επίπεδο είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

⁸ Πρέπει να σημειωθεί πως για περισσότερους από 50 κλάδους ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (V2), τα στοιχεία σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

απασχολεί στην περίπτωση της Δυτικής Ελλάδας μικρότερο ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών των νομικών μονάδων της περιοχής σε σχέση με το εθνικό αντίστοιχο, επιβεβαιώνοντας την αναγκαιότητα περαιτέρω ενίσχυσης της συμμετοχής του στο περιφερειακό παραγωγικό μοντέλο.

4.4 Η Συμβολή του τομέα στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο

Δεδομένης της απουσίας στοιχείων (λόγω εμπιστευτικότητας) ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2), μελετάται η συμβολή του τομέα Πράσινης Οικονομίας στην εθνική και περιφερειακή οικονομία ανά 1-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2). Ειδικότερα αυτό που εξετάζεται είναι η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) που συνεισφέρει ο εν λόγω τομέας στο συνολικό ΑΕΠ, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 3) παρατίθενται η ΑΠΑ ανά 1-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) για τους κλάδους ενδιαφέροντος, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, από το 2011 μέχρι και το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Πίνακας 4 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά κλάδο (μονοψήφιο NACE V2) σε επίπεδο Χώρας, Περιφέρειας και Περιφερειακής Ενότητας (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Σε εκατομμύρια ευρώ - σε τρέχουσες τιμές).

Κλάδοι	Έτος	ΕΛΛΑΔΑ (εκ. €)	Δυτική Ελλάδα (εκ. €)	Αιτ/νία (εκ. €)	Αχαΐα (εκ. €)	Ηλεία (εκ. €)
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	2011	6.331	667	198	196	273
	2012	6.482	696	191	209	297
	2013	6.085	654	178	194	281
	2014	6.352	685	194	194	297
	2015	6.816	748	206	196	346
	2016	6.134	668	180	170	318
	2017	6.822	752	195	193	364
	2018	6.528	694	185	176	332
	2019	6.926	750	199	192	360
	Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	2011	22.869	903	347	416
2012		22.559	863	355	381	127
2013		21.937	931	457	355	120
2014		21.287	839	369	347	123
2015		22.079	917	400	374	143
2016		21.873	934	408	370	156
2017		22.027	894	361	375	158
2018		22.040	927	399	367	161
2019		21.845	889	344	383	161
Κατασκευές		2011	6.360	454	149	213
	2012	5.330	369	139	146	84
	2013	5.154	313	136	105	72
	2014	3.738	214	92	77	45
	2015	3.493	196	76	82	38
	2016	3.484	194	73	89	32
	2017	2.259	127	43	65	19
	2018	2.431	136	46	67	24
	2019	2.579	145	52	67	26
	Ενημέρωση και επικοινωνία	2011	5.638	205	35	143
2012		5.150	182	34	124	25
2013		4.873	166	28	117	21
2014		4.306	143	23	101	18
2015		4.435	137	22	96	18
2016		4.523	138	22	98	18
2017		4.826	144	24	101	19
2018		4.781	142	24	100	19
2019		5.077	143	24	101	19
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες		2011	9.454	219	38	153
	2012	8.729	213	33	155	25
	2013	8.164	210	33	150	27

Κλάδοι	Έτος	ΕΛΛΑΔΑ (εκ. €)	Δυτική Ελλάδα (εκ. €)	Αιτ/νία (εκ. €)	Αχαΐα (εκ. €)	Ηλεία (εκ. €)
	2014	7.991	203	23	154	26
	2015	7.678	196	23	147	25
	2016	7.414	175	22	131	22
	2017	7.676	191	25	141	24
	2018	7.931	195	28	142	24
	2019	8.334	208	31	151	26
Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων	2011	5.453	282	67	135	80
	2012	5.327	269	79	120	70
	2013	5.186	234	73	96	65
	2014	5.037	256	78	107	71
	2015	4.883	255	78	107	71
	2016	4.777	240	74	105	61
	2017	4.952	242	75	101	66
	2018	5.395	269	82	110	77
	2019	5.623	265	81	110	74
Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	2011	178.181	8.209	2.343	4.196	1.670
	2012	166.151	7.735	2.271	3.899	1.566
	2013	159.467	7.298	2.253	3.563	1.482
	2014	156.492	7.142	2.145	3.521	1.476
	2015	155.836	7.099	2.112	3.474	1.512
	2016	152.197	6.831	2.039	3.348	1.445
	2017	154.344	6.839	1.987	3.356	1.496
	2018	155.611	6.888	2.042	3.361	1.484
	2019	158.762	7.027	2.043	3.452	1.533

Στον κλάδο «Γεωργία, δασοκομία και αλιεία» παρατηρείται από το 2011 σχετική σταθερότητα της ΑΠΑ σε εθνικό επίπεδο. Το 2019, ένα έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας κορωνοϊού και των εκτεταμένων συνεπειών της στη λειτουργία πολλών επιχειρήσεων και στην απασχόληση στον κλάδο, η ΑΠΑ είχε διαμορφωθεί στα 6,9 δις ευρώ. Σε περιφερειακό επίπεδο, η ΑΠΑ είναι παρουσίαζε διακυμάνσεις ανάλογα με το οικονομικό κλίμα, αγγίζοντας τα 750 εκατομμύρια ευρώ το 2019. Μεγαλύτερη συμμετοχή στην ΑΠΑ είχε η Αχαΐα και μικρότερη η Ηλεία. Συνολικά, η συνεισφορά του κλάδου στην ΑΠΑ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαμορφώθηκε στο 10,67% για το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Στον κλάδο «Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης» παρατηρείται από το 2011 σχετική σταθερότητα της ΑΠΑ σε εθνικό επίπεδο. Το 2019, ένα έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας κορωνοϊού και των εκτεταμένων συνεπειών της στη λειτουργία πολλών επιχειρήσεων και στην απασχόληση στον κλάδο, η ΑΠΑ είχε διαμορφωθεί στα 21,84 δις ευρώ. Σε περιφερειακό επίπεδο, η ΑΠΑ είναι αντίστοιχα σχετικά σταθερή, αγγίζοντας τα 889 εκατομμύρια ευρώ το 2019. Μεγαλύτερη συμμετοχή στην ΑΠΑ είχε η Αχαΐα και μικρότερη η Ηλεία. Συνολικά, η συνεισφορά του κλάδου στην ΑΠΑ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαμορφώθηκε στο 12,65% για το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Στον κλάδο «Κατασκευές» παρατηρείται από το 2011 σταθερή μείωση της ΑΠΑ σε εθνικό επίπεδο. Το 2019, ένα έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας κορωνοϊού και των εκτεταμένων συνεπειών της στη λειτουργία πολλών επιχειρήσεων και στην απασχόληση στον κλάδο, η ΑΠΑ είχε διαμορφωθεί στα 2,5 δις ευρώ. Σε περιφερειακό επίπεδο, η ΑΠΑ υπέστη μεγαλύτερη μείωση, αγγίζοντας τα 145 εκατομμύρια ευρώ το 2019. Μεγαλύτερη συμμετοχή στην ΑΠΑ είχε η Αχαΐα και μικρότερη η Ηλεία. Συνολικά, η συνεισφορά του κλάδου στην ΑΠΑ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαμορφώθηκε στο 2,06% για το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Στον κλάδο «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες» παρατηρείται από το 2011 μείωση της ΑΠΑ σε εθνικό επίπεδο, η οποία αναστρέφεται από το 2016 κι έπειτα. Το 2019, ένα έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας κορωνοϊού και των σφοδρών συνεπειών της στη λειτουργία πολλών επιχειρήσεων και στην απασχόληση στον κλάδο, η ΑΠΑ είχε διαμορφωθεί στα 8,33 δις ευρώ. Σε περιφερειακό επίπεδο, η

ΑΠΑ έβαινε μειούμενη μέχρι το 2016, ανακάμπτοντας από το 2017 και αγγίζοντας τα 208 εκατομμύρια ευρώ το 2019. Μεγαλύτερη συμμετοχή στην ΑΠΑ είχε η Αχαΐα και πολύ μικρότερη η Ηλεία. Συνολικά, η συνεισφορά του κλάδου στην ΑΠΑ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαμορφώθηκε στο 2,96% για το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Στον κλάδο **«Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων»** παρατηρείται επίσης από το 2011 μείωση της ΑΠΑ σε εθνικό επίπεδο, η οποία αναστρέφεται από το 2017 κι έπειτα. Το 2019, ένα έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας κορωνοϊού και των σφοδρών συνεπειών της στη λειτουργία πολλών επιχειρήσεων και στην απασχόληση στον κλάδο, η ΑΠΑ είχε διαμορφωθεί στα 5,623 δις ευρώ. Σε περιφερειακό επίπεδο, η ΑΠΑ έβαινε μειούμενη μέχρι το 2016, ανακάμπτοντας από το 2017 και αγγίζοντας τα 265 εκατομμύρια ευρώ το 2019. Μεγαλύτερη συμμετοχή στην ΑΠΑ είχε η Αχαΐα και μικρότερη η Ηλεία. Συνολικά, η συνεισφορά του κλάδου στην ΑΠΑ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαμορφώθηκε στο 3,77% για το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Συνολικά οι 7 κλάδοι – οι οποίοι σχετίζονται άμεσα με τον υπό μελέτη τομέα οικονομικής δραστηριότητας - συμμετείχαν το 2019 κατά 34,15% στη συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

5. Ανάλυση του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος του τομέα – Αναπτυξιακές δυνατότητες – Ανάλυση Δυνατοτήτων και Αδυναμιών

5.1 Ανάλυση PEST

Η ανάλυση PEST εστιάζει στο περιβάλλον εντός του οποίου δραστηριοποιείται μια επιχείρηση ή ένας κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, προσδιορίζοντας τους σχετικούς εξωτερικούς παράγοντες και διαπιστώνοντας τις επιπτώσεις που θα μπορούσαν να έχουν στην επίτευξη των στόχων μιας επιχείρησης ή στην ευρύτερη οικονομική δραστηριότητα ενός οικονομικού τομέα. Αυτοί οι εξωτερικοί παράγοντες χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες: Πολιτικοί (Political), Οικονομικοί (Economic), Κοινωνικοί (Social) και Τεχνολογικοί (Technological) – PEST.

Πολιτικό Περιβάλλον

Ο κίνδυνος διατάραξης της πολιτικής σταθερότητας της χώρας είναι σημαντικά μικρότερος σε σχέση με το παρελθόν. Εξάιρεση αποτελεί η πιθανή διπλή εκλογική αναμέτρηση, η οποία προκύπτει από τις διαδοχικές αλλαγές του σχετικού εκλογικού νόμου. Η χώρα έχει δεσμευτεί έναντι των ευρωπαϊών εταίρων της για την επίτευξη στόχων **πράσινης μετάβασης** και βιώσιμης ανάπτυξης μέσω νέου θεσμικού πλαισίου, το οποίο αναμένεται να επηρεάσει τη λειτουργία των κλάδων που σχετίζονται με την **πράσινη οικονομία**. Σημαντικό ρόλο παίζουν και οι έκτακτες νομοθετικές πρωτοβουλίες που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο της **ενεργειακής κρίσης** που βιώνει η Ελλάδα και ο κόσμος από τα τέλη του 2021, οι οποίες δυνητικά μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων του κλάδου.

Οικονομικό Περιβάλλον

Οι περιφερειακές, η εθνική και η ευρωπαϊκή οικονομία αντιμετωπίζουν σημαντικό κίνδυνο επιβράδυνσης ή/ και ύφεσης. Η πολεμική σύρραξη στην Ουκρανία έχει επιφέρει σημαντική **αύξηση του ενεργειακού κόστους** και του κόστους παραγωγής, οδηγώντας σε αύξηση του πληθωρισμού, μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης και τελικά σε δυσχερές οικονομικό κλίμα. Οι οικονομικές συνέπειες της πανδημίας είναι ακόμα νωπές, ενώ δεν έχει αποκλειστεί ο κίνδυνος αναζωπύρωσής της κατά το β' εξάμηνο του 2022. Η χώρα είναι ήδη έκθετη σε σημαντικό εξωτερικό χρέος και έχει απωλέσει από το 2010 άνω του 20% του ΑΕΠ της, γεγονός που καθιστούν τον εξωτερικό δανεισμό της δυσκολότερο σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Από την άλλη, οι Περιφέρειες και το Κράτος έχουν στη διάθεσή τους πληθώρα ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων της Περιόδου 2021 – 2027, καθώς και έκτακτων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως το **Ταμείο Ανάκαμψης που περιλαμβάνει σημαντικό μέγεθος πόρων για τον τομέα της πράσινης οικονομίας**. Στα εργαλεία αυτά προβλέπεται τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης τόσο δράσεων για την επίτευξη της λεγόμενης «πράσινης μετάβασης» όσο και δράσεων ψηφιακού μετασχηματισμού και γενικότερης αξιοποίησης των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών από τη σκοπιά της βιώσιμης επιχειρηματικότητας και της πράσινης οικονομικής ανάπτυξης.

Κοινωνικό Περιβάλλον

Οι Έλληνες και οι κάτοικοι της Δυτικής Ελλάδας βίωσαν μια σημαντική οικονομική κρίση, η οποία έπληξε εκτεταμένα την καθημερινότητά τους, την οικονομική και εργασιακή κατάσταση των νοικοκυριών τους, και τελικά την ψυχολογία τους. Η διαφαινόμενη από το 2017 έξοδος από την κρίση ανακόπηκε βίαια από την πανδημία κορωνοϊού, η οποία ξέσπασε το 2020 και πλέον βρίσκεται σε ύφεση. Η ανάκαμψη από ψυχολογικές, έχει και βαριές οικονομικές συνέπειες στο μέσο νοικοκυριό. Αν και η ανεργία έχει υποχωρήσει σημαντικά, το βιοτικό επίπεδο και το επίπεδο μισθών απέχουν σημαντικά από εκείνο πριν την οικονομική κρίση, συνεπώς το διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο και η αγοραστική του δύναμη είναι χαμηλά. Επιπλέον, η Δυτική Ελλάδα και η χώρα πλήττονται από τις συνέπειες της **κλιματικής αλλαγής**. Από την άλλη, έχει αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των Ελλήνων – ιδιαίτερα νέων – που ασχολούνται ενεργά με τη βιώσιμη και πράσινη επιχειρηματικότητα και επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν εμπορικά στο πεδίο στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες.

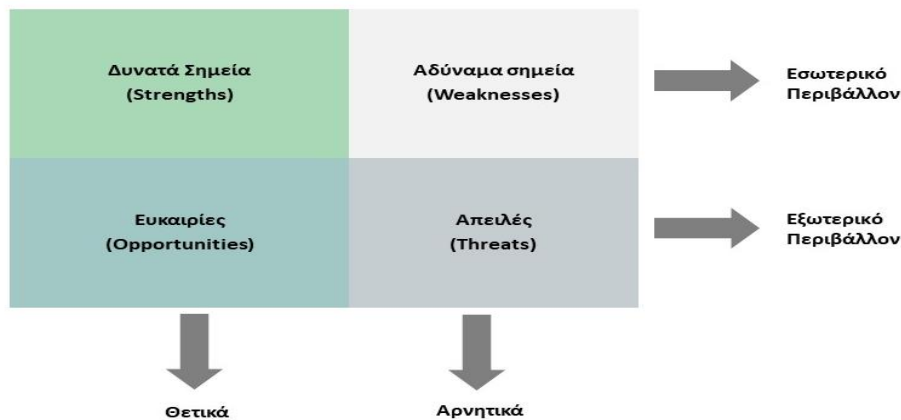
Τεχνολογικό Περιβάλλον

Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής κι Επικοινωνιών εξελίσσονται με ταχύ ρυθμό, επηρεάζοντας πλέον όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας. Ο κλάδος της ενέργειας είναι από εκείνους που έχουν επηρεαστεί σε σημαντικό βαθμό, επιτρέποντας την ανάπτυξη και διάθεση ψηφιακών εργαλείων για τη μέτρηση, ρύθμιση και εξοικονόμηση ενέργειας. Επιπλέον, επιτρέπει και την υιοθέτηση άλλων μέτρων που θα προσδώσουν στην ελληνική και στις περιφερειακές οικονομίες προφίλ **περισσότερο φιλικό προς το περιβάλλον, όπως εργαλεία για τη μείωση των εκπομπών, τη μείωση της ρύπανσης του εδάφους, την αποκατάσταση οικοσυστημάτων** κοκ.. Από την άλλη, οι φορείς δημοσίου δικαίου που οφείλουν να προβούν σε βελτιώσεις του περιβαλλοντικού τους προφίλ αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια σε σχέση με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών κι εξοπλισμού εξοικονόμησης, λόγω δυσκολιών στην υλοποίηση έργων μέσω συμπράξεων με άλλους φορείς και ιδιώτες ή χρονοβόρων διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

5.2 Ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT είναι ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού και εξετάζει τα Ισχυρά (Strengths) και Αδύναμα σημεία (Weaknesses), μιας επιχείρησης, ενός οργανισμού, μιας περιοχής ή ενός κλάδου, τις Ευκαιρίες (Opportunities) και Απειλές (Threats). Η ανάλυση SWOT συνιστά ένα πολύ σημαντικό εργαλείο ανάλυσης μέσω του οποίου εντοπισθούν και να αξιοποιηθούν τα δυνατά σημεία ενός τομέα και να εκμεταλλευτούν οι μελλοντικές ευκαιρίες που θα παρουσιαστούν, καθώς και να προσδιοριστούν οι απειλές και οι κίνδυνοι

που θα παρουσιαστούν με σκοπό την αποφυγή αυτών και την ανάληψη έγκαιρων διορθωτικών κινήσεων.

Σχήμα 6 Ανάλυση SWOT - Επεξεργασία συμβούλου

Στην επόμενη ενότητα παρουσιάζεται SWOT ανάλυση η οποία εξετάζει τα Ισχυρά (Strengths) και Αδύναμα σημεία (Weaknesses) τις Ευκαιρίες (Opportunities) και Απειλές (Threats) για τις προοπτικές ανάπτυξης του τομέα της Πράσινης Οικονομίας ανά Περιφερειακή Ενότητα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

- Ισχυρό ενεργειακό δυναμικό στην περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας (για παραγωγή αιολικής, υδροηλεκτρικής και ηλιακής ενέργειας κλπ.).
- Εμπειρία στην υλοποίηση επενδύσεων ΑΠΕ στην περιοχή τόσο από δημόσιους φορείς όσο και από ιδιώτες.
- Ισχυρή κουλτούρα διαμόρφωσης ενεργειακών κοινοτήτων, με πρωτοβουλία δημόσιων φορέων.
- Ισχυρό περιφερειακό οικοσύστημα νεοφυούς και Κ.Α.Λ.Ο. επιχειρηματικότητας.
- Επιτυχημένα υφιστάμενα παραδείγματα και καλές πρακτικές τοπικών επιχειρήσεων και βιομηχανιών που προχωρούν σε βελτίωση του περιβαλλοντικού τους προφίλ.
- Μεγάλη συμμετοχή των κλάδων που σχετίζονται με το θεματικό πεδίο υπό μελέτη στο τοπικό εισόδημα και στην απασχόληση.
- Εκπόνηση Σχεδίου Ενεργειακής Απόδοσης και Συστήματος Ενεργειακής Διαχείρισης για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

- Έμφαση στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, την πράσινη μετάβαση και την ενεργειακή εξοικονόμηση στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021-2027».
- Διαθέσιμοι πόροι άνω των 850 εκατ. € από το ΤΑΑ.
- Υπαρξη επιπλέον χρηματοδοτικών εργαλείων για την ενεργειακή μετάβαση.
- Υλοποίηση αγώγου EastMed – συνέχιση ερευνών για ανεύρεση πιθανών αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στον Πατραϊκό κόλπο και στο νότιο Ιόνιο.
- Σημαντικό περιθώριο εκμετάλλευσης πόρων από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.
- Η συμπεριληψη μεγάλου αριθμού δράσεων πράσινης μετάβασης για την Αιτωλοακαρνανία στο επενδυτικό portfolio της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.
- Δυνατότητα ανάδειξης του λιμένα Αστακού σε κόμβο μεταφοράς ενέργειας.

- Απουσία προσφοράς ακαδημαϊκών και άλλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων με ειδικευση στην πράσινη οικονομία στην περιοχή.
- Δυσκολία πρόσβασης σε πρώτες ύλες.
- Καθυστερημένη έλευση δικτύου φυσικού αερίου σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας.
- Μειωμένη χρήση ηλεκτροκίνητων οχημάτων – μεγάλη ηλικία στόλου ιδιωτικών οχημάτων.
- Μειωμένη χρήση περιβαλλοντικά φιλικών μεθόδων και εργαλείων στην πρωτογενή παραγωγή, στη μεταποίηση και στις κατασκευές, λόγω υψηλού κόστους χρήσης αυτών.
- Χρήση ενεργοβόρων και υδροβόρων μοντέλων καλλιέργειας και αγροτικών μηχανημάτων από την πλειοψηφία των αγροτών.
- Η αλλαγή του κλίματος έχει ήδη οδηγήσει σε διπλασιασμό των ημερών με ακραίες θερμοκρασίες, εκτινάσσοντας τις ανάγκες σε ηλεκτρική ενέργεια.

- Ένταση της πολεμικής σύρραξης στην Ουκρανία.
- Πιθανή πολιτική αστάθεια λόγω αυξημένης πιθανότητας διπλής εκλογικής αναμέτρησης.
- Δυσκολία υλοποίησης μικρών επενδύσεων ΑΠΕ.
- Διατάραξη της παραγωγής βασικών αγαθών και της εφοδιαστικής αλυσίδας λόγω πιθανής πολεμικής σύρραξης μεταξύ Κίνας και Ταϊβάν.
- Παρατεταμένες διακοπές ρεύματος/ blackouts και διαταραχή στις μεταφορές λόγω αδυναμίας κάλυψης της ζήτησης για ενέργεια.
- Δυσκολία υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων για την αναβάθμιση του ενεργειακού και περιβαλλοντικού τους προφίλ.
- Μειωμένη αντίληψη στο γενικό πληθυσμό (παραγωγοί, καταναλωτές, φορείς) για την εγγύτητα και το μέγεθος των κινδύνων από τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής.
- Δυστοκία στον εκσυγχρονισμό κτηνοτροφικών και αγροτικών μονάδων.

- Ισχυρό ενεργειακό δυναμικό στην περιοχή της Αχαΐας (για παραγωγή αιολικής και ηλιακής ενέργειας κλπ.).
- Εμπειρία στην υλοποίηση επενδύσεων ΑΠΕ στην περιοχή τόσο από δημόσιους φορείς όσο και από ιδιώτες.
- Ισχυρή κουλτούρα διαμόρφωσης ενεργειακών κοινοτήτων, με πρωτοβουλία δημόσιων φορέων.
- Λειτουργία ακαδημαϊκών προγραμμάτων με ειδικευση στην πράσινη οικονομία στα Πανεπιστήμια Πατρών και Πελοποννήσου.
- Ισχυρό περιφερειακό οικοσύστημα νεοφυούς και Κ.Α.Λ.Ο. επιχειρηματικότητας.
- Επιτυχημένα υφιστάμενα παραδείγματα και καλές πρακτικές τοπικών επιχειρήσεων και βιομηχανιών που προχωρούν σε βελτίωση του περιβαλλοντικού τους προφίλ.
- Μεγάλη συμμετοχή των κλάδων που σχετίζονται με το θεματικό πεδίο υπό μελέτη στο τοπικό εισόδημα και στην απασχόληση.

- Έμφαση στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, την πράσινη μετάβαση και την ενεργειακή εξοικονόμηση στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021-2027».
- Διαθέσιμοι πόροι άνω των 850 εκατ. € από το ΤΑΑ για τη χρηματοδότηση δράσεων πράσινης οικονομίας
- Υπαρξη επιπλέον χρηματοδοτικών εργαλείων για την ενεργειακή μετάβαση.
- Υλοποίηση αγώγου EastMed – συνέχιση ερευνών για ανεύρεση πιθανών αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στον Πατραϊκό κόλπο και στο νότιο Ιόνιο.
- Σημαντικό περιθώριο εκμετάλλευσης πόρων από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Η συμπεριληψη μεγάλου αριθμού δράσεων πράσινης μετάβασης για την Αχαΐα στο επενδυτικό portfolio της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

- Μειωμένη διασύνδεση της έρευνας – καινοτομίας που παράγεται στα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα με την τοπική οικονομία.
- Δυσκολία πρόσβασης σε πρώτες ύλες.
- Καθυστερημένη έλευση δικτύου φυσικού αερίου.
- Μειωμένη χρήση ηλεκτροκίνητων οχημάτων – μεγάλη ηλικία στόλου ιδιωτικών οχημάτων.
- Δυσκολία μεγάλων επενδύσεων ΑΠΕ
- Μειωμένη χρήση περιβαλλοντικά φιλικών μεθόδων και εργαλείων στη βιομηχανική παραγωγή και στις κατασκευές, λόγω υψηλού κόστους χρήσης αυτών.
- Ευρεία χρήση ενεργοβόρων και υδροβόρων μοντέλων καλλιέργειας και αγροτικών μηχανημάτων.
- Η αλλαγή του κλίματος έχει ήδη οδηγήσει σε διπλασιασμό των ημερών με ακραίες θερμοκρασίες, εκτινάσσοντας τις ανάγκες σε ηλεκτρική ενέργεια.

- Ένταση της πολεμικής σύρραξης στην Ουκρανία..
- Δυσκολία υλοποίησης μικρών επενδύσεων ΑΠΕ λόγω δυστοκίας και γραφειοκρατίας αρμόδιων φορέων.
- Διατάραξη της παραγωγής βασικών αγαθών και της εφοδιαστικής αλυσίδας λόγω πιθανής πολεμικής σύρραξης μεταξύ Κίνας και Ταϊβάν.
- Παρατεταμένες διακοπές ρεύματος/ blackouts και διαταραχή στις μεταφορές λόγω αδυναμίας κάλυψης της ζήτησης για ενέργεια.
- Ταχύτερη του αναμενόμενου εκδήλωση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής.
- Δυσκολία υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων για την αναβάθμιση του ενεργειακού και περιβαλλοντικού τους προφίλ.
- Μειωμένη αντίληψη στο γενικό πληθυσμό (παραγωγοί, καταναλωτές, φορείς) για την εγγύτητα και το μέγεθος των κινδύνων από τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής.

5.3 Ευρήματα από ενέργειες διαβούλευσης - Focus Group στον τομέα αναφοράς της μελέτης

Στα πλαίσια της αναγνώρισης των ιδιαιτεροτήτων που χαρακτηρίζουν τον τομέα Πράσινης Οικονομίας στην ΠΔΕ και την αναλυτικότερης και πληρέστερης καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης και των ελλείψεων και αναγκών που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, πραγματοποιήθηκαν στοχευμένα Focus Group με συμμετέχοντες δημόσιους φορείς και εκπροσώπους του τοπικού παραγωγικού συστήματος. Από την ομάδα εστίασης προέκυψαν τα ακόλουθα βασικά συμπεράσματα:

- Οι συμμετέχοντες στο σύνολό τους που η Ομάδα Εργασίας είχε προσεγγίσει το θεματικό πεδίο μελέτης σε σχέση με τα επαγγέλματα/ ειδικότητες και τις δεξιότητες που αναμένεται να παρουσιάζουν ζήτηση κατά το επόμενο χρονικό διάστημα (σε βάθος χρόνου 2-5 ετών).
- **Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων ανέφεραν πως οι προοπτικές του τομέα υπό μελέτη είναι θετικές, δεδομένης της ήδη υλοποιούμενης πράσινης μετάβασης σε εθνικό κι ευρωπαϊκό επίπεδο με συγκεκριμένες πολιτικές.** Ως πεδία εφαρμογής στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αναφέρουν τον πρωτογενή τομέα παραγωγής (αειφορική γεωργία), καθώς και την επεξεργασία και αξιοποίηση απορριμμάτων και αποβλήτων στο πλαίσιο του μοντέλου κυκλικής οικονομίας, με στόχο την παραγωγή βιοκαυσίμων και προϊόντων προστιθέμενες αξίας.
- Οι συμμετέχοντες ανέφεραν πως ο τομέας έχει ιδιαίτερα σημαντικές ευκαιρίες χρηματοδότησης, οι οποίες εάν αξιοποιηθούν ορθά μπορούν να οδηγήσουν σε αλματώδη αύξηση της ζήτησης ανθρώπινου δυναμικού.
- Υπάρχει ανάγκη επιμόρφωσης των εργαζομένων σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας, καθώς και η προσέλκυση στελεχών με εμπειρία σε ζητήματα πράσινης μετάβασης και περιβαλλοντικής προστασίας. Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων ανακύπτει επίσης η ανάγκη απόκτησης γνώσης των εργαζομένων στα αντικείμενα:
 - Χρήση υπολογιστών,
 - Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας,
 - Αειφορική γεωργική μηχανική,
 - Διαχείριση αποβλήτων και απορριμμάτων,
 - Αρχές κυκλικής οικονομίας σε υφιστάμενες επιχειρήσεις,
 - Σχεδιαστικά προγράμματα και υπολογιστικά εργαλεία,
 - Χρήση και συντήρηση εξοπλισμού (πχ. βιοαντιδραστήρα),
 - Γλώσσες προγραμματισμού και μοντελοποίησης (Matlab, Python, C#/C++),
 - Χρήση κρατικών πλατφορμών για ηλεκτρονική έκδοση αδειών και διαχείριση φακέλων ακινήτων,
 - Ανάλυση και κωδικοποίηση ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου σε σχέση με τη χωροταξία,
 - Χρήση λογισμικών που χρησιμοποιούν τα μελετητικά γραφεία (H/M, γεωλογικά, υδραυλικά, αρχιτεκτονικά),
 - Γνώση Building Information Modeling – Building Intelligence Systems,
 - Ανάπτυξη και χειρισμός GIS,

- Ανάπτυξη συστημάτων κατά ISO 17024,
- Βιοκλιματικός σχεδιασμός κτιρίων και κοινόχρηστων χώρων,
- Συγγραφή και κατάθεση προτάσεων χρηματοδότησης και προσφορών σε διαγωνισμούς (Ν. 4412/2016).
- Οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν πως, πέραν των επαγγελματιών/ ειδικοτήτων που καταγράφονται στο κείμενο βάσης, ζήτηση αναμένεται να υπάρξει και στα κάτωθι επαγγέλματα/ δεξιότητες:
 - Εργάτες γης για την γεωργία
 - Γεωπόνοι με γνώση νέων – αειφόρων μοντέλων και μεθόδων καλλιέργειας,
 - Χειριστές και βοηθοί χειριστών μηχανημάτων,
 - Τεχνικοί πρώτης γραμμής (ακόμα και ανειδίκευτοι),
 - Τεχνίτες πρώτης γραμμής σε έργα ενεργειακής εξοικονόμησης (τεχνικοί θερμοπρόσοψης, τεχνικοί αντλιών θερμότητας κατασκευαστές στέγης,
 - Τεχνικοί – εγκαταστάτες και ηλεκτρολόγοι με ειδίκευση στις ΑΠΕ.

5.4 Διαμόρφωση Σεναρίων για την εξέλιξη του τομέα στην Δυτική Ελλάδα τα επόμενα έτη

Η ακολουθούμενη μεθοδολογία πρόβλεψη και εξέλιξης του τομέα της πράσινης οικονομίας ως προς το ανθρώπινο δυναμικό αφορά την εξέταση τριών σεναρίων με βάση δόκιμες μεθοδολογίες προβλέψεων για τομείς επαγγελματικών δεξιοτήτων (Σπανακά, 2021):

- **BAU (Business As Usual):** Πρόκειται για τον τύπο σεναρίου, στην ιστορία του οποίου δεν υπάρχουν «εκπλήξεις». Τα πράγματα θα παραμείνουν στην υπάρχουσα κατάσταση, ως συνήθως. Δεν πρόκειται να χειροτερέψουν ή να βελτιωθούν.
- **Το Αισιόδοξο Σενάριο:** Τα πράγματα θα εξελιχθούν πολύ καλύτερα από ό,τι στο πρόσφατο παρελθόν.
- **Το Αρνητικό Σενάριο:** Κάτι θα πάει πολύ χειρότερα από ό,τι πήγαινε στο παρελθόν.

5.4.1 BAU (Business As Usual)

Χρονοβόρες διαδικασίες συμβάσεων & δυσκολία υλοποίησης συμπράξεων δημόσιου – ιδιωτικού τομέα σε έργα πράσινης μετάβασης, με αποτέλεσμα καθυστερήσεις στις σε προγράμματα ενεργειακής εξοικονόμησης και αναβάθμισης περιβαλλοντικού προφίλ δημόσιων φορέων, επαγγελματικών χώρων και κατοικιών

Συνέχιση του πολέμου στην Ουκρανία, με μικρή περαιτέρω αύξηση του ενεργειακού κόστους και περαιτέρω διαταραχή στην εφοδιαστική αλυσίδα

Διατήρηση του ίδιου παραγωγικού προφίλ στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα

Ενεργειακή κρίση: Αύξηση της ζήτησης ενέργειας από εναλλακτικές πηγές με ταυτόχρονη αύξηση παραγωγής ενέργειας από ρυπογόνες πρώτες ύλες (πχ. λιγνίτης)

Ενίσχυση ιδιωτών κι επαγγελματιών για την εγκατάσταση ΑΠΕ στις επιχειρήσεις τους, στις οικίες τους και στα αγροκτήματά τους

Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών για τη μέτρηση και εξοικονόμηση ενέργειας σε δημόσιους, επαγγελματικούς και ιδιωτικούς χώρους

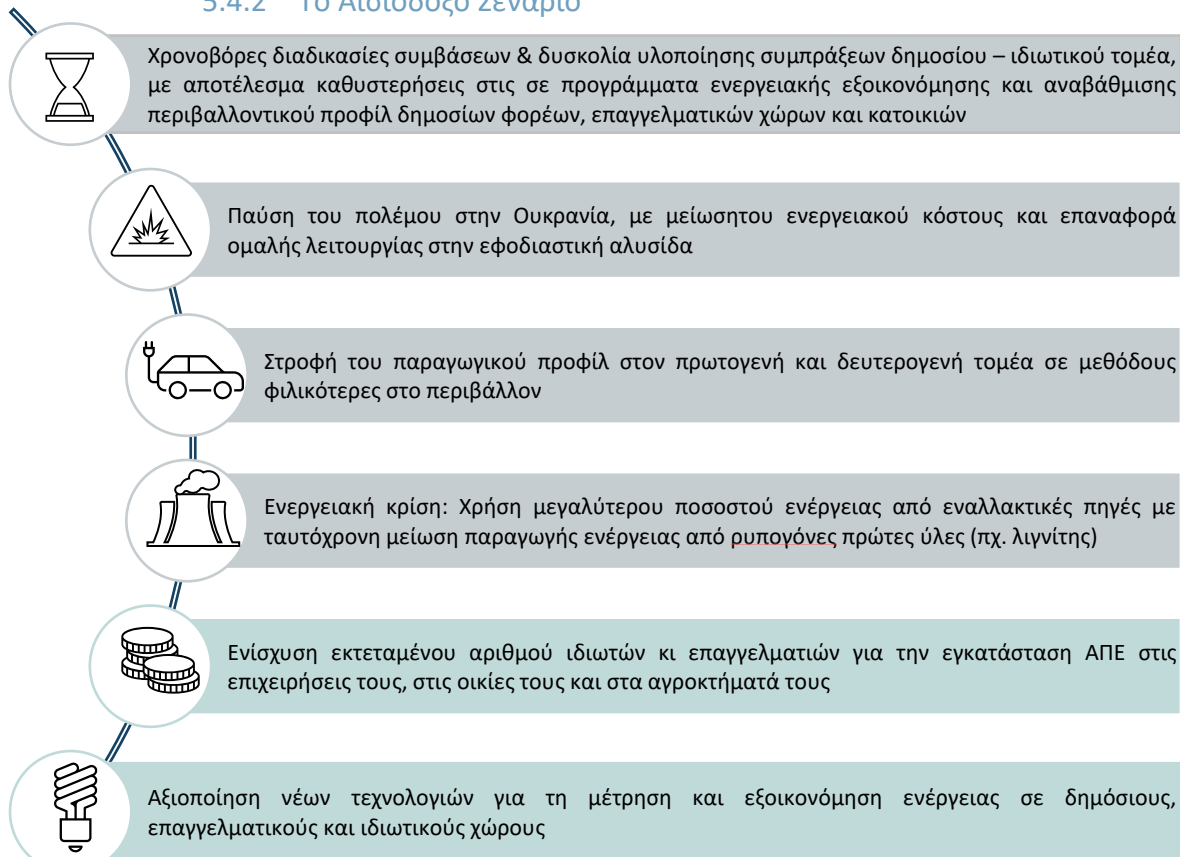
Αναμένεται:

- Σταθερή – αλλά μικρή – αύξηση της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά και λοιπά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής.
- Διαμόρφωση δυναμικής εξωστρέφειας για τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής.
- Μικρή αύξηση του κόστους λειτουργίας μια επιχείρησης, λόγω μείωσης του ενεργειακού κόστους και μείωσης του πληθωρισμού.
- Σταθερή – αλλά μικρή – αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής.
- Μικρή αύξηση της ζήτησης ανθρώπινου δυναμικού από τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής.
- Σταθερή ζήτηση υπηρεσιών συντήρησης/ αποκατάστασης γεωργικών και κτηνοτροφικών μηχανημάτων και οχημάτων, καθώς και σχετικού εξοπλισμού.
- Διατήρηση του ίδιου επιπέδου διασύνδεσης ερευνητικών και καινοτόμων αποτελεσμάτων με την παραγωγική διαδικασία.

Ειδικότητες και επαγγέλματα με ζήτηση:

- Τεχνίτες για Αντιρρύπανσης
- Εργάτες Διαχείρισης και Ανακύκλωσης Ειδικών Αποβλήτων (βιομηχανικά κτλ)
- Υπεύθυνος Παρακολούθησης Υδάτινων Αποδεκτών και Ποιότητας Πόσιμου Νερού
- Ειδικός στον Περιβαλλοντικό Έλεγχο και Πιστοποίηση
- Επαγγέλματα Εφαρμογών στον Τομέα του Περιβάλλοντος
- Μηχανικοί με ειδικότητα σε Τεχνολογίες Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
- Τεχνικός Φωτοβολταϊκών Συστημάτων
- Εξειδικευμένο Στέλεχος σε θέματα Εξοικονόμησης Ενέργειας
- Εξειδικευμένο Στέλεχος στο Βιοκλιματικό Σχεδιασμό & Κτιριακές Εφαρμογές
- Τεχνικός Αιολικών Συστημάτων
- Στέλεχος Περιβαλλοντικής Προστασίας – Ανακύκλωσης Δομικών Προϊόντων
- Μηχανικός Κατασκευών με έμφαση στη Διαχείριση Ενέργειας
- Στέλεχος Προώθησης και Πώλησης Ενεργειακά Οικονομικών Δομικών Προϊόντων, (Green Marketing)
- Αρχιτέκτονας Βιοκλιματικής Δόμησης
- Ειδικόι τεχνικοί για την εγκατάσταση και συντήρηση συστημάτων θέρμανσης/ ψύξης,
- Ηλεκτρολόγοι μηχανικοί και ηλεκτροτεχνίτες,
- Περιβαλλοντολόγοι, χωροτάκτες
- Γεωπόνοι, γεωλόγοι και γεωτεχνικοί,
- Ενεργειακοί επιθεωρητές,

5.4.2 Το Αισιόδοξο Σενάριο

Αναμένεται:

- Μεγάλη αύξηση της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά και λουπά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής.
- Διαμόρφωση ιδιαίτερα δυναμικής εξωστρέφειας για τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής.
- Μικρή μείωση του κόστους λειτουργίας μια επιχείρησης, λόγω μείωσης του ενεργειακού κόστους και μείωσης του πληθωρισμού.
- Μεγάλη αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής, λόγω αυξημένης ζήτησης των υπηρεσιών τους.
- Αύξηση της ζήτησης ανθρώπινου δυναμικού από τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής.
- Μικρή αύξηση της ζήτησης ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού σε μονάδες παραγωγής του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα.
- Αυξημένη ζήτηση υπηρεσιών συντήρησης/ αποκατάστασης γεωργικών και κτηνοτροφικών μηχανημάτων και οχημάτων, καθώς και σχετικού εξοπλισμού.
- Βελτίωση του επιπέδου διασύνδεσης ερευνητικών και καινοτόμων αποτελεσμάτων με την παραγωγική διαδικασία.

Ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει ζήτηση:

- Τεχνίτες για Αντιρρύπανσης
- Εργάτες Διαχείρισης και Ανακύκλωσης Ειδικών Αποβλήτων (βιομηχανικά κτλ)
- Υπεύθυνος Παρακολούθησης Υδάτινων Αποδεκτών και Ποιότητας Πόσιμου Νερού
- Ειδικός στον Περιβαλλοντικό Έλεγχο και Πιστοποίηση
- Επαγγέλματα Εφαρμογών στον Τομέα του Περιβάλλοντος
- Μηχανικοί με ειδικότητα σε Τεχνολογίες Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
- Τεχνικός Φωτοβολταϊκών Συστημάτων
- Εξειδικευμένο Στέλεχος σε θέματα Εξοικονόμησης Ενέργειας
- Εξειδικευμένο Στέλεχος στο Βιοκλιματικό Σχεδιασμό & Κτιριακές Εφαρμογές
- Τεχνικός Αιολικών Συστημάτων
- Στέλεχος Περιβαλλοντικής Προστασίας – Ανακύκλωσης Δομικών Προϊόντων
- Μηχανικός Κατασκευών με έμφαση στη Διαχείριση Ενέργειας
- Στέλεχος Προώθησης και Πώλησης Ενεργειακά Οικονομικών Δομικών Προϊόντων, (Green Marketing)
- Αρχιτέκτονας Βιοκλιματικής Δόμησης
- Ειδικοί τεχνικοί για την εγκατάσταση και συντήρηση συστημάτων θέρμανσης/ ψύξης,
- Ηλεκτρολόγοι μηχανικοί και ηλεκτροτεχνίτες,
- Περιβαλλοντολόγοι, χωροτάκτες

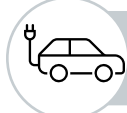
5.4.3 Το Αρνητικό Σενάριο

Χρονοβόρες διαδικασίες συμβάσεων & δυσκολία υλοποίησης συμπράξεων δημόσιου – ιδιωτικού τομέα, με αποτέλεσμα καθυστερήσεις στις σε προγράμματα ενεργειακής εξοικονόμησης και αναβάθμιση περιβαλλοντικού προφίλ δημοσίων φορέων, επαγγελματικών χώρων και κατοικιών

Ένταση του πολέμου στην Ουκρανία, με περαιτέρω αύξηση του ενεργειακού κόστους και περαιτέρω διαταραχή στην εφοδιαστική αλυσίδα

Αδυναμία στροφής του παραγωγικού προφίλ στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα σε μεθόδους φιλικότερες στο περιβάλλον

Ενεργειακή κρίση: Σημαντική αύξηση παραγωγής ενέργειας από ρυπογόνες πρώτες ύλες (πχ. λιγνίτης)

Ανυπαρξία ενίσχυσης ιδιωτών κι επαγγελματιών για την εγκατάσταση ΑΠΕ στις επιχειρήσεις, στις οικίες τους και στα αγροκτήματά τους

Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών για τη μέτρηση και εξοικονόμηση ενέργειας σε δημόσιους, επαγγελματικούς και ιδιωτικούς χώρους

Αναμένεται:

- Σταθερή ή μειωμένη ζήτηση των προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά και λουπά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής.
- Διαμόρφωση χαμηλού προφίλ εξωστρέφειας για τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής.
- Μεγάλη αύξηση του κόστους λειτουργίας μια επιχείρησης, λόγω μείωσης του ενεργειακού κόστους και μείωσης του πληθωρισμού.
- Σταθερή ή μειωμένη του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής, λόγω αυξημένης ζήτησης των υπηρεσιών τους.
- Μείωση ή σταθεροποίηση της ζήτησης ανθρώπινου δυναμικού από τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες για τη αναβάθμιση του περιβαλλοντικού προφίλ μιας κατοικίας, επιχείρησης ή μονάδας παραγωγής.
- Μικρή μείωση ή σταθεροποίηση της ζήτησης ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού σε μονάδες παραγωγής του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα.
- Μειωμένη ζήτηση υπηρεσιών συντήρησης/ αποκατάστασης γεωργικών και κτηνοτροφικών μηχανημάτων και οχημάτων, καθώς και σχετικού εξοπλισμού.
- Υποβάθμιση του επιπέδου διασύνδεσης ερευνητικών και καινοτόμων αποτελεσμάτων με την παραγωγική διαδικασία.

Ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει ζήτηση:

- Τεχνίτες για Αντιρρύπανσης
- Εργάτες Διαχείρισης και Ανακύκλωσης Ειδικών Αποβλήτων (βιομηχανικά κτλ)
- Υπεύθυνος Παρακολούθησης Υδάτινων Αποδεκτών και Ποιότητας Πόσιμου Νερού
- Ειδικός στον Περιβαλλοντικό Έλεγχο και Πιστοποίηση
- Επαγγέλματα Εφαρμογών στον Τομέα του Περιβάλλοντος
- Μηχανικοί με ειδικότητα σε Τεχνολογίες Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
- Τεχνικός Φωτοβολταϊκών Συστημάτων
- Εξειδικευμένο Στέλεχος σε θέματα Εξοικονόμησης Ενέργειας
- Εξειδικευμένο Στέλεχος στο Βιοκλιματικό Σχεδιασμό & Κτιριακές Εφαρμογές
- Τεχνικός Αιολικών Συστημάτων
- Στέλεχος Περιβαλλοντικής Προστασίας – Ανακύκλωσης Δομικών Προϊόντων
- Μηχανικός Κατασκευών με έμφαση στη Διαχείριση Ενέργειας
- Στέλεχος Προώθησης και Πώλησης Ενεργειακά Οικονομικών Δομικών Προϊόντων, (Green Marketing)
- Αρχιτέκτονας Βιοκλιματικής Δόμησης
- Ειδικοί τεχνικοί για την εγκατάσταση και συντήρηση συστημάτων θέρμανσης/ ψύξης,
- Ηλεκτρολόγοι μηχανικοί και ηλεκτροτεχνίτες,
- Περιβαλλοντολόγοι, χωροτάκτες

6. Προοπτικές ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα Πράσινης Οικονομίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος - Προτεινόμενες Δράσεις

6.1 Ειδικότητες και Επαγγέλματα με ζήτηση τα επόμενα έτη

Εξετάζοντας τα τρία σενάρια που παρουσιάστηκαν προηγούμενα, καθώς και τα συμπεράσματα που εξάγονται από τις αναλύσεις SWOT και PEST, οι βασικοί παράγοντες, τάσεις και κινητήριες δυνάμεις που μπορούν να επηρεάσουν την εξέλιξη των δεξιοτήτων και των επαγγελματιών στους κλάδους που σχετίζονται με τον τομέα της «Πράσινης Οικονομίας» είναι:

- Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.
- Το αποτέλεσμα των ερευνών για υδρογονάνθρακες στον Πατραϊκό Κόλπο και το νότιο Ιόνιο πέλαγος.
- Η έλευση του δικτύου φυσικού αερίου στη Δυτική Ελλάδα.
- Οι δεσμεύσεις της χώρας έναντι εταιρών για την επίτευξη στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και πράσινης μετάβασης.
- Η εξέλιξη της κρίσης στην Ουκρανία και οι επιδράσεις της στον τομέα της ενέργειας και της οικονομίας.
- Η εξέλιξη της πανδημίας κορωνοϊού και οι επιδράσεις της στον τομέα της οικονομίας.
- Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στην παραγωγική διαδικασία, στην οικονομία και στην ενέργεια, στις κλιματολογικές συνθήκες, στο έδαφος, καθώς και στη χλωρίδα και στην πανίδα.
- Η ευελιξία του υφιστάμενου παραγωγικού μοντέλου σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Η άρση εμποδίων για την προέλευση μικρών και μεγάλων επενδύσεων.
- Η άρση εμποδίων για την ένταξη οικιών σε προγράμματα αναβάθμισης του ενεργειακού και περιβαλλοντικού προφίλ τους.
- Ο βαθμός ενσωμάτωσης νέας τεχνολογίας στην παραγωγική και μεταποιητική διαδικασία.
- Η καλλιέργεια κουλτούρας φιλικής προς το περιβάλλον στο γενικό κοινό και στην επιχειρηματική κοινότητα.
- Ο βαθμός διασύνδεσης της ερευνητικής δραστηριότητας με την παραγωγική διαδικασία.
- Το επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων του γενικού κοινού.
- Το επίπεδο δεξιοτήτων και περιβαλλοντικής ευαισθησίας των εμπλεκόμενων με την παραγωγική και μεταποιητική διαδικασία.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας, οι κοινωνικές αλλαγές αλλά και η νέα πραγματικότητα στην οποία οδηγήθηκε το σύνολο της ανθρωπότητας λόγω της πανδημίας covid-19 και της εξελισσόμενης ενεργειακής κρίσης, επηρεάζουν σε πολύ σημαντικό βαθμό τον τρόπο λειτουργίας των κλάδων της οικονομίας που συνδέονται με την πράσινη οικονομία. Αποτέλεσμα του νέου και μεταβαλλόμενου αυτού περιβάλλοντος στο οποίο καλούνται να λειτουργήσουν οι κλάδοι που σχετίζονται με το θεματικό πεδίο υπό μελέτη, είναι η ανάδειξη νέων επαγγελματιών και ειδικοτήτων, τα οποία κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος και που απολαμβάνουν υψηλού επιπέδου αποδοχών (ΕΕ, 2022).

Έτσι, με βάση τόσο την ανάλυση του θεματικού πεδίου που λαμβάνει χώρα στα προηγούμενα κεφάλαια του παρόντος, όσο και τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ομάδα εστίασης που έλαβε χώρα στις 22/06/2022, οι ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει σημαντική αύξηση της ζήτησης από την περιφερειακή αγορά δίνονται ακολούθως και συνάδουν και με την διεθνή βιβλιογραφία, αλλά και με τις τελευταίες ετήσιες εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την απασχόληση στον κλάδο της πράσινης οικονομίας, **τα επαγγέλματα με την ταχύτερη εξέλιξη και υψηλότερη ζήτηση μέχρι και το 2030 απεικονίζονται στο Σχήμα 12 (ΕΕ, 2022):**

- Ηλεκτρολόγος μηχανικός,
- Ηλεκτρονικός μηχανικός,
- Χημικός μηχανικός,
- Διαχειριστές και διοικητές έργων,
- Νομικός - διαμεσολαβητής,
- Ειδικός εφοδιαστικής αλυσίδας,
- Εγκαταστάτης – συντηρητής με ειδίκευση σε βιοκλιματικά και παθητικά κτίρια,
- Μελετητής - εγκαταστάτης και συντηρητής ΑΠΕ,
- Τεχνικός - εργάτης πρώτης γραμμής,
- Μελετητής ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων,
- Χειριστής και βοηθός χειριστή μηχανημάτων,
- Ειδικός περιβαλλοντολόγος,
- Γεωπόνος,
- Ειδικός εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων στο πεδίο της ενεργειακής εξοικονόμησης,
- Εργολάβος,
- Οικονομολόγος με ειδίκευση σε ενεργειακά ζητήματα,
- Σύμβουλος ενεργειακών κοινοτήτων,
- Σύμβουλος βιωσιμότητας,
- Τεχνικός παραγωγής εναλλακτικών καυσίμων (βιομάζα, κοκ.),
- Καλλιεργητές που ειδικεύονται σε βιώσιμες καλλιέργειες
- Εργάτης γραμμών παραγωγής εξοπλισμού ΑΠΕ,
- Σχεδιαστής έξυπνου και βιοκλιματικού κτιρίου,

Σχήμα 7 Αναδυόμενα Επαγγέλματα/Ειδικότητες - Επεξεργασία συμβούλου

6.2 Ζητούμενες Δεξιότητες στα αναδυόμενα επαγγέλματα στον τομέα της Πράσινης Οικονομίας

Με βάση, πρώτον την ανάλυση του θεματικού πεδίου που λαμβάνει χώρα στα προηγούμενα κεφάλαια του παρόντος, δεύτερον τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ομάδα εστίασης και, τέλος, τρίτον τις ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει σημαντική αύξηση της ζήτησής τους από την περιφερειακή αγορά, δίνονται ακολούθως οι

δεξιότητες όπου αναμένεται αντιστοίχως να υπάρξει σημαντική αύξηση της ζήτησής τους μεσοπρόθεσμα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Παρακάτω παρουσιάζονται οι ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες (κατηγορίας Κ του πλαισίου ESCO που αφορούν τον τομέα Πράσινης Οικονομίας.

Ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες (κατηγορίας Κ του πλαισίου ESCO):

- Ανάπτυξη και ανάλυση λογισμικού και εφαρμογών
- Ανάπτυξη και συντήρηση λογισμικού
- Ανάπτυξη και συντήρηση υλικού ειδικού σκοπού (FPGA, ASIC, SoC)
- Σχεδιασμός και διαχείριση βάσεων δεδομένων και δικτύων
- Αρχιτεκτονική και κατασκευές
- Οικοδομές και έργα πολιτικού μηχανικού
- Ηλεκτρονική και αυτοματισμός
- Ηλεκτρισμός και ενέργεια
- Τεχνολογία προστασίας του περιβάλλοντος
- Περιβαλλοντική πολιτική
- Συμβολή φυτών στις κλιματικές συνθήκες των εσωτερικών χώρων και στην υγεία
- Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός
- Αρχιτεκτονική τοπίου
- Πολεοδομία
- Στρατηγικές για τους χώρους πρασίνου
- Ολοκληρωμένος σχεδιασμός
- Σχεδιασμός κτιρίου μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας
- Τοπογραφία
- Συστήματα κελύφους για κτίρια
- Αρχιτεκτονική συντήρηση
- Συστήματα εξαερισμού
- Υπεράκτιες κατασκευές και εγκαταστάσεις
- Είδη ασφαλτοκάλυψης
- Τύποι λίθων για εργασίες
- Κατασκευή ατμολεβήτων
- Μοντελοποίηση κατασκευαστικών πληροφοριών
- Σχέδια εγκατάστασης
- Κατασκευαστικά σχέδια
- Κανονισμοί δόμησης
- Τεχνικές τοποθέτησης στέγης
- Τύποι μονωτικού υλικού
- Μέθοδοι κατασκευής
- Βιομηχανία επενδύσεων τοίχου και δαπέδου
- Επιστήμη των υλικών μέρη ικρίωματος
- Διαχείριση προϋπολογισμών
- Εκτέλεση εργασιών συντήρησης στις μηχανές
- Συντήρηση εξοπλισμού
- Διενέργεια περιοδικών ελέγχων στα μηχανήματα
- Σύνταξη τεχνικών εκθέσεων

- Εντοπισμός και διόρθωση προβλημάτων
- Παροχή συμβουλών σχετικά με βελτιώσεις της απόδοσης
- Επίλυση προβλημάτων
- Συντήρηση των μηχανημάτων
- Ασφαλής χειρισμός μηχανών
- Επιθεώρηση μηχανημάτων
- Διενέργεια ανάλυσης του ελέγχου ποιότητας
- Διόρθωση των δυσλειτουργιών του εξοπλισμού
- Διενέργεια δοκιμαστικής λειτουργίας
- Επιθεώρηση βιομηχανικού εξοπλισμού
- Χρήση εξοπλισμού δοκιμών
- Μηχανολογία
- Εργασίες συντήρησης
- Διενέργεια επιστημονικής έρευνας
- Σχεδιασμός δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας
- Προσαρμογή τεχνικών μελετών
- Διασφάλιση της ασφαλούς λειτουργίας των συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας
- Επιθεώρηση εργοταξίων μονάδων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας
- Διαχείριση τεχνικού έργου
- Διασφάλιση της συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία
- Διασφάλιση της συμμόρφωσης με τη νομοθεσία για την ασφάλεια
- Χειρισμός ηλεκτρονικών οργάνων μέτρησης
- Έγκριση μηχανολογικού σχεδιασμού
- Χρήση λογισμικού για τη δημιουργία τεχνικών σχεδίων δημιουργία σχεδίων με το λογισμικό AutoCAD
- Ηλεκτρολογική μηχανική
- Κανονισμοί περί προστασίας από την ηλεκτρική ισχύ
- Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας
- Συντήρηση ηλεκτρικού εξοπλισμού
- Προσαρμογή της τάσης
- Διασφάλιση συμμόρφωσης με το χρονοδιάγραμμα διανομής ηλεκτρικού ρεύματος
- Χρήση κατάλληλου προστατευτικού εξοπλισμού
- Αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών στην παροχή ηλεκτρικής ενέργειας
- Παρακολούθηση ηλεκτρογεννητριών – ανεμογεννητριών και λοιπών γεννητριών
- Διαχείριση συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας
- Επιτήρηση λειτουργίας συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας
- Δοκιμή διαδικασιών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας
- Αξιολόγηση οικονομικής βιωσιμότητας
- Επιθεώρηση υπόγειων καλωδίων διανομής ρεύματος
- Επιθεώρηση εναέριων γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας
- Εγκατάσταση αυτόματων διακοπών ηλεκτρικού κυκλώματος
- Διαχείριση των διαδικασιών ροής εργασιών
- Ηλεκτρογεννήτριες – ανεμογεννήτριες και λοιπές γεννήτριες
- Ενεργειακές επιθεωρήσεις
- Εγκαταστάσεις και συντηρήσεις εξοπλισμού ψύξης/ θέρμανσης/ εξαερισμού
- Συντήρηση δικτύου φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων
- Αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας σε έργα μικρής κλίμακας

- Εγκατάσταση, συντήρηση και επίβλεψη δικτύου φυσικού αερίου
- Εγκατάσταση, συντήρηση και επίβλεψη οικιακού εξοπλισμού φυσικού αερίου
- Εκπόνηση μελετών για την ενεργειακή αναβάθμιση οδοφωτισμού
- Χρήση εναλλακτικών πηγών καυσίμων (πχ. βιοκαύσιμα, υδρογόνο, κοκ.)
- Κηπευτική παραγωγή
- Δασοκομία
- Φυτική και ζωική παραγωγή
- Αλιεία
- Κτηνιατρική
- Γεωπονία.

6.3 Προτεινόμενα Αντικείμενα Κατάρτισης και προτάσεις για την κάλυψη ζητούμενων θέσεων και δεξιοτήτων που αφορούν τον τομέα

Τα αντικείμενα κατάρτισης που θα συμβάλλουν στην κάλυψη ζητούμενων θέσεων και δεξιοτήτων που αφορούν τον τομέα δίνονται ακολούθως.

Πίνακας 5 Προτεινόμενα αντικείμενα κατάρτισης για τον τομέα Πράσινης Οικονομίας

Προτεινόμενα Αντικείμενα Κατάρτισης
Αρχές πράσινης και βιώσιμης επιχειρηματικότητας
Δημόσιες συμβάσεις
Ανάπτυξη και τεχνικές πωλήσεων
Χρήση ΤΠΕ (απευθύνεται σε βασικούς χρήστες)
Χρήση ΤΠΕ (απευθύνεται σε προχωρημένους χρήστες)
Συνεργατικές πλατφόρμες
Πλατφόρμες διοίκησης έργου
Πλατφόρμες λογιστικής υποστήριξης
Πλατφόρμες CRM/ ERP
Ηλεκτρονική τιμολόγηση
Πλατφόρμες ΥΠΑΝ & ΠΕΠ (ΠΣΚΕ, κλπ.)
Εργαλεία και μετρήσεις
Εργασία σε ομάδες
Παρουσίαση – public speaking
Οργανωσιακή συμπεριφορά
Τα χρηματοδοτικά εργαλεία της περιόδου 2021-2027
Μεθοδολογία έρευνας αγοράς
Μεθοδολογία έρευνας
Αρχές και λειτουργία ενεργειακών κοινοτήτων
Ενεργειακές επιθεωρήσεις
Σχεδιασμός και εφαρμογή προτύπων κατά ISO (9001, 27001, 14001, κοκ.)
Το ενεργειακό δυναμικό της Δυτικής Ελλάδας – ανάλυση αγοράς
Οφέλη και κίνδυνοι από την εξόρυξη υδρογονανθράκων
Βασικές αρχές κυκλικής οικονομίας
Σχεδιασμός επένδυσης ΑΠΕ – ενεργειακής εξοικονόμησης
Εξοικονόμηση ενέργειας στην εφοδιαστική αλυσίδα
Παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια
Δημιουργία ιστοσελίδων
Βιομηχανικός σχεδιασμός
Λογισμικά και τεχνικές λύσεις για παρακολούθηση και έλεγχο κατανάλωσης ενέργειας
Προληπτική συντήρηση και περιοδικός έλεγχος εξοπλισμού και μηχανημάτων
Ηλεκτρονική και αυτοματισμός
Συμβολή φυτών στις κλιματικές συνθήκες των εσωτερικών χώρων και στην υγεία
Αρχιτεκτονική τοπίου
Μηχανολογικό/ ηλεκτρολογικό σχέδιο
Συστήματα κελύφους για κτίρια
Αρχιτεκτονική συντήρηση

Προτεινόμενα Αντικείμενα Κατάρτισης
Εκπόνηση φωτομετρικών μελετών
Φωτογραμμετρία - Χωρομετρία
Κανονισμοί και νομοθεσία δόμησης
Διασφάλιση της συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία
Χρήση λογισμικού για τη δημιουργία τεχνικών σχεδίων δημιουργία σχεδίων με το λογισμικό AutoCAD
Χρήση κατάλληλου προστατευτικού εξοπλισμού
Επιθεώρηση γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας
Εγκαταστάσεις και συντηρήσεις εξοπλισμού ψύξης/ θέρμανσης/ εξαερισμού
Αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας σε έργα μικρής κλίμακας
Εγκατάσταση, συντήρηση και επίβλεψη οικιακού εξοπλισμού φυσικού αερίου
Συλλογή/αναζήτηση πόρων και Crowdsourcing
Διαχείριση αλλαγών
Διαχείριση κινδύνων
Ενεργειακή συμβουλευτική για περιβαλλοντολόγους, γεωλόγους, γεωπόνους και γεωτεχνικούς
Ενεργειακή συμβουλευτική για ερευνητές, συμβούλους επιχειρήσεων
Εγκαταστάσεις και συντήρηση εξοπλισμού ΑΠΕ/ ενεργειακός συμψηφισμός – net metering
Φιλική προς το περιβάλλον μεταποίηση και διανομή προϊόντων πρωτογενούς τομέα
Διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας
Εργαλεία, υλικά και ανάμειξή τους
Ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία
Ανάπτυξη GIS
Ψηφιακή απεικόνιση χώρου
Δημιουργία brand και λοιπών εμπορικών σημάτων
Ηθικό κινήρι – απειλούμενα και ευαίσθητα είδη
Αρχές προστασίας βιοποικιλότητας
Αρχές και τεχνικές βιώσιμης αλιείας
Αρχές και τεχνικές βιώσιμης γεωργίας
Γεωργία ακριβείας – smart farming
Εξηλεκτρισμός και ασυγχρονισμός κτηνοτροφικών μονάδων
Βιώσιμη αξιοποίηση και ανάδειξη δασών
Νέα μοντέλα και τεχνικές καλλιέργειας
Υιοθέτηση λιγότερο υδροβόρων καλλιεργειών
Υδροπονία – αεροπονία
Διαχείριση αγροτικών και κτηνιατρικών αποβλήτων
Αειφορική γεωργική μηχανική
Διαχείριση αποβλήτων και απορριμμάτων
Αρχές κυκλικής οικονομίας σε υφιστάμενες επιχειρήσεις
Γλώσσες προγραμματισμού και μοντελοποίησης (Matlab, Python, C#/C++)
Σχεδιαστικά προγράμματα και υπολογιστικά εργαλεία
Χρήση κρατικών πλατφορμών για ηλεκτρονική έκδοση αδειών και διαχείριση φακέλων ακινήτων
Ανάλυση και κωδικοποίηση ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου σε σχέση με τη χωροταξία
Χρήση λογισμικών που χρησιμοποιούν τα μελετητικά γραφεία (H/M, γεωλογικά, υδραυλικά, αρχιτεκτονικά)
Building Information Modeling – Building Intelligence Systems
Ανάπτυξη συστημάτων κατά ISO 17024
Συγγραφή και κατάθεση προτάσεων χρηματοδότησης και προσφορών σε διαγωνισμούς (Ν. 4412/2016)
Βιοκλιματικός σχεδιασμός κτιρίων και κοινόχρηστων χώρων
Εμπλουτισμός εδάφους με φυσικά υλικά

Σημειώνεται πως τα παραπάνω αντικείμενα κατάρτισης αφορούν σε αντικείμενα που μπορούν να προσφερθούν στο πλαίσιο των διαδικασιών Δια Βίου Μάθησης. Δεν αφορούν σε πολύπλοκα εκπαιδευτικά αντικείμενα, καταλληλότερα για την προσφορά των οποίων είναι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

6.4 Προτεινόμενες Δράσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα

Οι τρόποι απόκτησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού στον θεματικό τομέα «Πράσινη Οικονομία» μπορεί να γίνει μέσω τριών ομάδων δράσεων – παρεμβάσεων:

- Δράσεις για την υλοποίηση μαθητείας – πρακτικής άσκησης,
- Δράσεις για την ώθηση της απασχολησιμότητας των ανέργων στον τομέα,
- Δράσεις για την κατάρτιση εργαζόμενων στον τομέα,
- Δράσεις – παρεμβάσεις που θα ωθήσουν αναπτυξιακά τον τομέα και θα αυξήσουν πιθανά περαιτέρω τη ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού.

Μαθητεία και Πρακτική Άσκηση Φοιτητών - Επαγγελματική εκπαίδευση

Προτεινόμενα Αντικείμενα Μαθητείας

Ηλεκτρολόγος μηχανικός
 Ηλεκτρονικός μηχανικός
 Χημικός μηχανικός
 Μηχανικός παραγωγής
 Μηχανικός και συντηρητής ηλεκτρικών οχημάτων
 Εγκαταστάτης – συντηρητής με ειδίκευση σε βιοκλιματικά και παθητικά κτίρια
 Μελετητής - εγκαταστάτης και συντηρητής ΑΠΕ
 Εργάτης γραμμών παραγωγής εξοπλισμού ΑΠΕ
 Σχεδιαστής έξυπνου και βιοκλιματικού κτιρίου
 Μελετητής ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων
 περιβαλλοντολόγος
 Γεωπόνος
 Οικονομολόγος με ειδίκευση σε ενεργειακά ζητήματα
 Σύμβουλος ενεργειακών κοινοτήτων
 Σύμβουλος βιωσιμότητας
 Τεχνικός παραγωγής εναλλακτικών καυσίμων (βιομάζα, κοκ.)
 Καλλιεργητές που ειδικεύονται σε βιώσιμες καλλιέργειες
 Μηχανικοί και τεχνικοί περιβάλλοντος
 Μηχανικοί και τεχνικοί ενεργειακής τεχνολογίας
 Τεχνίτες πεδίου (ανέγερσης, συναρμολόγησης, αποπεράτωσης, ελέγχου)
 Τεχνίτες εγκατάστασης και συντήρησης συστημάτων θέρμανσης, εξαερισμού και ψύξης
 Μηχανικοί και τεχνικοί περιβάλλοντος
 Μηχανικοί και τεχνικοί χωροταξίας
 Γεωπόνοι, γεωλόγοι και γεωτεχνικοί
 Σύμβουλοι ενεργειακής τεχνολογίας
 Ενεργειακοί επιθεωρητές
 Σύμβουλοι ενεργειακής και τεχνολογικής αναβάθμισης
 Σύμβουλοι βιώσιμης ανάπτυξης

Επαγγελματική Κατάρτιση Ανέργων -Εργαζομένων

Προτεινόμενα Αντικείμενα Κατάρτισης

- Εγκαθίδρυση συνεργασιών και συμπράξεων με άλλες επιχειρήσεις του ίδιου ή διαφορετικών κλάδων -Ενεργειακές Κοινότητες
- Χρονοπρογραμματισμός κι επίβλεψη υλοποίησης εργασιών κατασκευαστικών έργων στον τομέα πράσινης οικονομίας
- Σχεδιασμός και δημιουργία νέου προϊόντος/ υπηρεσίας στον τομέα πράσινης οικονομίας
- Αρχές πράσινης και βιώσιμης επιχειρηματικότητας
- Δημόσιες συμβάσεις
- Συνεργατικές πλατφόρμες
- Πλατφόρμες διοίκησης έργου
- Πλατφόρμες λογιστικής υποστήριξης
- Πλατφόρμες CRM/ ERP
- Ηλεκτρονική τιμολόγηση
- Πλατφόρμες ΥΠΑΝ & ΠΕΠ (ΠΣΚΕ, κλπ.)
- Εργαλεία και μετρήσεις
- Παρουσίαση – public speaking
- Τα χρηματοδοτικά εργαλεία της περιόδου 2021-2027 για την πράσινη μετάβαση
- Αρχές και λειτουργία ενεργειακών κοινοτήτων
- Ενεργειακές επιθεωρήσεις
- Σχεδιασμός και εφαρμογή προτύπων κατά ISO (9001, 27001, 14001, κοκ.)
- Το ενεργειακό δυναμικό της Δυτικής Ελλάδας – ανάλυση αγοράς
- Βασικές αρχές κυκλικής οικονομίας
- Ίδρυση και λειτουργία επιχείρησης Κ.Α.Λ.Ο. στον τομέα τη πράσινης οικονομίας
- Σχεδιασμός επένδυσης ΑΠΕ – ενεργειακής εξοικονόμησης
- Εξοικονόμηση ενέργειας στην εφοδιαστική αλυσίδα
- Λογισμικά και τεχνικές λύσεις για παρακολούθηση και έλεγχο κατανάλωσης ενέργειας
- Συμβολή φυτών στις κλιματικές συνθήκες των εσωτερικών χώρων και στην υγεία
- Αρχιτεκτονική τοπίου
- Μηχανολογικό/ ηλεκτρολογικό σχέδιο
- Συστήματα κελύφους για κτίρια
- Αρχιτεκτονική συντήρηση
- Εκπόνηση φωτομετρικών μελετών
- Φωτογραμμετρία - Χωρομετρία
- Κανονισμοί και νομοθεσία δόμησης
- Διασφάλιση της συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία
- Χρήση λογισμικού για τη δημιουργία τεχνικών σχεδίων δημιουργία σχεδίων με το λογισμικό AutoCAD
- Επιθεώρηση γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας
- Εγκαταστάσεις και συντηρήσεις εξοπλισμού ψύξης/ θέρμανσης/ εξαερισμού
- Αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας σε έργα μικρής κλίμακας
- Εγκατάσταση, συντήρηση και επίβλεψη οικιακού εξοπλισμού φυσικού αερίου
- Ενεργειακή συμβουλευτική για περιβαλλοντολόγους, γεωλόγους, γεωπόνους και γεωτεχνικούς

- Ενεργειακή συμβουλευτική για ερευνητές, συμβούλους επιχειρήσεων
- Εγκαταστάσεις και συντήρηση εξοπλισμού ΑΠΕ/ ενεργειακός συμψηφισμός – net metering
- Φιλική προς το περιβάλλον μεταποίηση και διανομή προϊόντων πρωτογενούς τομέα
- Διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας
- Εργαλεία, υλικά και ανάμειξή τους
- Ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία
- Ανάπτυξη GIS
- Ψηφιακή απεικόνιση χώρου
- Δημιουργία brand και λοιπών εμπορικών σημάτων
- Ηθικό κινήγι – απειλούμενα και ευαίσθητα είδη
- Αρχές προστασίας βιοποικιλότητας
- Αρχές και τεχνικές βιώσιμης αλιείας
- Αρχές και τεχνικές βιώσιμης γεωργίας
- Γεωργία ακριβείας – smart farming
- Εξηλεκτρισμός και εκσυγχρονισμός κτηνοτροφικών μονάδων
- Βιώσιμη αξιοποίηση και ανάδειξη δασών
- Νέα μοντέλα και τεχνικές καλλιέργειας
- Υιοθέτηση λιγότερο υδροβόρων καλλιεργειών
- Υδροπονία – αεροπονία
- Διαχείριση αγροτικών και κτηνιατρικών αποβλήτων
- Αειφορική γεωργική μηχανική
- Διαχείριση αποβλήτων και απορριμμάτων
- Αρχές κυκλικής οικονομίας σε υφιστάμενες επιχειρήσεις
- Γλώσσες προγραμματισμού και μοντελοποίησης (Matlab, Python, C#/C++)
- Σχεδιαστικά προγράμματα και υπολογιστικά εργαλεία
- Χρήση κρατικών πλατφορμών για ηλεκτρονική έκδοση αδειών και διαχείριση φακέλων ακινήτων
- Ανάλυση και κωδικοποίηση ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου σε σχέση με τη χωροταξία
- Χρήση λογισμικών που χρησιμοποιούν τα μελετητικά γραφεία (H/M, γεωλογικά, υδραυλικά, αρχιτεκτονικά)
- Building Information Modeling – Building Intelligence Systems
- Ανάπτυξη συστημάτων κατά ISO 17024
- Συγγραφή και κατάθεση προτάσεων χρηματοδότησης και προσφορών σε διαγωνισμούς (N. 4412/2016)
- Βιοκλιματικός σχεδιασμός κτιρίων και κοινόχρηστων χώρων
- Εμπλουτισμός εδάφους με φυσικά υλικά
- Γεωργία ακριβείας – smart farming
- Εξηλεκτρισμός και εκσυγχρονισμός κτηνοτροφικών μονάδων
- Βιώσιμη αξιοποίηση και ανάδειξη δασών
- Νέα μοντέλα και τεχνικές καλλιέργειας
- Υιοθέτηση λιγότερο υδροβόρων καλλιεργειών
- Υδροπονία – αεροπονία
- Διαχείριση αγροτικών και κτηνιατρικών αποβλήτων
- Αειφορική γεωργική μηχανική
- Διαχείριση αποβλήτων και απορριμμάτων
- Αρχές κυκλικής οικονομίας σε υφιστάμενες επιχειρήσεις
- Σχεδιαστικά προγράμματα και υπολογιστικά εργαλεία

- Χρήση κρατικών πλατφορμών για ηλεκτρονική έκδοση αδειών και διαχείριση φακέλων ακινήτων
- Ανάλυση και κωδικοποίηση ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου σε σχέση με τη χωροταξία
- Χρήση λογισμικών που χρησιμοποιούν τα μελετητικά γραφεία (H/M, γεωλογικά, υδραυλικά, αρχιτεκτονικά)
- Building Information Modeling – Building Intelligence Systems
- Συγγραφή και κατάθεση προτάσεων χρηματοδότησης και προσφορών σε διαγωνισμούς (Ν. 4412/2016)
- Βιοκλιματικός σχεδιασμός κτιρίων και κοινόχρηστων χώρων
- Εμπλουτισμός εδάφους με φυσικά υλικά

Λοιπές Δράσεις

Άλλες δράσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να ωθήσουν αναπτυξιακά το θεματικό τομέα μελέτης και θα αυξήσουν τη ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού είναι:

- Συστηματοποίηση της ανάρτησης δημόσιων ανοικτών δεδομένων
- Καταγραφή μείγματος ενέργειας & ενεργειακού δυναμικού Δυτικής Ελλάδας
- Εκπόνηση σχεδίου δράσης για την εγκατάσταση ΑΠΕ και την επέκταση του δικτύου φυσικού αερίου στην ΠΔΕ - Επιτάχυνση της υλοποίησης διασύνδεσης με το δίκτυο φυσικού αερίου
- Ενίσχυση επιχειρήσεων και πολιτών για τη διασύνδεσή τους με το δίκτυο φυσικού αερίου και την εγκατάσταση ΑΠΕ
- Προώθηση της διασύνδεσης ερευνητικής δραστηριότητας με την τοπική παραγωγή και επαγγελματικούς φορείς στο πεδίο της πράσινης οικονομίας και της ενεργειακής εξοικονόμησης
- Προώθηση δημιουργίας και λειτουργίας ενεργειακών συνεταιρισμών
- Εκπόνηση περιφερειακού σχεδίου δράσης για την εξοικονόμηση ενέργειας
- Τεχνική υποστήριξη των μικρών Δήμων της Δυτικής Ελλάδας για υλοποίηση δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας
- Προώθηση εξοικονόμησης νερού – ενίσχυση επιχειρήσεων για την υιοθέτηση πρακτικών εξοικονόμησης νερού και καινοτόμων μεθόδων διαχείρισης αποβλήτων
- Υλοποίηση ευφυούς συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για φυσικές καταστροφές
- Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό διαδικασιών λειτουργίας και παραγωγής
- Ίδρυση κέντρου αγροτικής επιχειρηματικότητας και συμβουλευτικής
- Διαμόρφωση παραγωγικής και διατροφικής ταυτότητας για τα προϊόντα της Δυτικής Ελλάδας
- Δημιουργία κέντρου πληροφόρησης για την πράσινη οικονομία, την ενεργειακή μετάβαση και τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης.

6.5 Συνθετική διάγνωση - διαπιστώσεις

Η παγκόσμια οικονομική κρίση, οι αυξανόμενες τιμές των προϊόντων, οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από την ανεξέλικτη ανάπτυξη και η αναγνώριση ότι τα μοντέλα ανάπτυξης που βασίζονται στην αυξανόμενη κατανάλωση πόρων και εκπομπή ρύπων δεν είναι βιώσιμα, έφεραν στην επιφάνεια την ανάγκη για μια πιο περιβαλλοντικά προσανατολισμένη οικονομία, η οποία έχει καθιερωθεί ως «Πράσινη Οικονομία». Η διάδοση της ιδέας της πράσινης οικονομίας εν μέρει υποστηρίζεται από την οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο και την αποτυχία των αγορών και του παραδοσιακού οικονομικού μοντέλου να ανταπεξέλθουν, και εν μέρει στην αναγνώριση της σοβαρότητας των περιβαλλοντικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο πλανήτης και η ανθρωπότητα ως αποτέλεσμα της ραγδαίας, ανεξέλεγκτης ανάπτυξης που μέχρι πρόσφατα είχε ως γνώμονα την οικονομική ανάπτυξη εις βάρος, συχνά της κοινωνίας, και πάντα του περιβαλλοντικού υπόβαθρου που στηρίζει τη οικονομία, την κοινωνία και την ίδια τη ζωή.

Η ιδέα της Πράσινης Οικονομίας αποτελεί ένα νέο οικονομικό πρότυπο, βάσει του οποίου η οικονομική ανάπτυξη δεν βασίζεται απαραίτητα σε αυξανόμενους περιβαλλοντικούς κινδύνους, την εξάντληση των φυσικών πόρων και τις κοινωνικές ανισότητες. Σε πρακτικούς όρους, μια πράσινη οικονομία οδηγεί σε αύξηση του εισοδήματος και της απασχόλησης ως αποτέλεσμα δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων οι οποίες οδηγούν στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και της ρύπανσης, ενισχύουν την αποδοτικότητα της ενέργειας και των πόρων, και αποτρέπουν την απώλεια της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών. Οι επενδύσεις αυτές υποστηρίζονται από στοχευμένες μεταρρυθμίσεις στις κρατικές δαπάνες, πολιτικές και διαδικασίες, ενώ απαιτείται να ενισχύεται και όπου χρειάζεται να ανοικοδομείται το φυσικό κεφαλαίο ως ένα κρίσιμο οικονομικό αγαθό.

Οι σημερινές οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα και στην Ευρώπη επιβάλλουν περισσότερο από ποτέ άλλοτε την προώθηση μέτρων και πολιτικών που να στηρίζουν την αύξηση της παραγωγής και της αποδοτικότητας στη χρήση πόρων, ενώ ταυτόχρονα θα προωθούν τη διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Για την ορθολογική και μεθοδευμένη προώθηση των πιο πάνω πολιτικών και μέτρων απαιτείται η συντονισμένη και μεθοδευμένη προσπάθεια.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας, οι κοινωνικές αλλαγές αλλά και η νέα πραγματικότητα στην οποία οδηγήθηκε το σύνολο της ανθρωπότητας λόγω της πανδημίας covid-19 και της εξελισσόμενης ενεργειακής κρίσης, επηρεάζουν σε πολύ σημαντικό βαθμό τον τρόπο λειτουργίας των κλάδων της οικονομίας που συνδέονται με την πράσινη οικονομία. Αποτέλεσμα του νέου και μεταβαλλόμενου αυτού περιβάλλοντος στο οποίο καλούνται να λειτουργήσουν οι κλάδοι που σχετίζονται με το θεματικό πεδίο υπό μελέτη, είναι η ανάδειξη νέων επαγγελμάτων και ειδικοτήτων, τα οποία κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος και που απολαμβάνουν υψηλού επιπέδου αποδοχών (ΕΕ, 2022).

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, αλλά και με τις τελευταίες ετήσιες εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την απασχόληση στον κλάδο της ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας, τα επαγγέλματα με την ταχύτερη εξέλιξη και υψηλότερη ζήτηση μέχρι και το 2030 αναμένεται να είναι (ΕΕ, 2022):

- Ηλεκτρολόγος μηχανικός,
- Ηλεκτρονικός μηχανικός,
- Χημικός μηχανικός,
- Μηχανικός παραγωγής,
- Μηχανικός και συντηρητής ηλεκτρικών οχημάτων,
- Μηχανικός – τεχνικός υπολογιστών,
- Εγκαταστάτης – συντηρητής με ειδικευση σε βιοκλιματικά και παθητικά κτίρια,
- Μελετητής - εγκαταστάτης και συντηρητής ΑΠΕ,
- Καλλιεργητές που ειδικεύονται σε βιώσιμες καλλιέργειες.
- Τεχνικός - εργάτης πρώτης γραμμής,
- Εργάτης γραμμών παραγωγής εξοπλισμού ΑΠΕ,
- Σχεδιαστής έξυπνου και βιοκλιματικού κτιρίου,
- Μελετητής ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων,
- Ειδικός περιβαλλοντολόγος,
- Γεωπόνος,
- Οικονομολόγος με ειδικευση σε ενεργειακά ζητήματα,
- Σύμβουλος ενεργειακών κοινοτήτων,
- Σύμβουλος βιωσιμότητας,
- Τεχνικός παραγωγής εναλλακτικών καυσίμων (βιομάζα, κοκ.),

Βιβλιογραφικές Αναφορές

1. Albekov, A., Vovchenko, N., Medvedkina, Y., Medvedkin, T. (2017), Green Economy and Economic Growth: Trends, Challenges and Opportunities for the EU. Στο: International Journal of Economics and Business Administration, Volume V, Issue 1, 2017.
2. EU Commission & IRENA (2018), Renewable Energy Prospects for the European Union, ISBN: 978-92-9260-007-5.
3. EU Commission (2014), Communique by László Andor: Commission outlines measures to maximise job opportunities in the green economy, July 2.
4. EU Commission (2022), Green growth and circular economy. Διαθέσιμο online: <https://ec.europa.eu/environment/green-growth/> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
5. EU Commission (2022), In focus: Employment in EU's renewable energy sector, Διαθέσιμο online: https://ec.europa.eu/info/news/focus-employment-eus-renewable-energy-sector-2022-may-16_en [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
6. EU Commission (2022), Pact for Skills: a new partnership to promote skills in the fields of energy management and renewables.
7. Eurostat (2021), Διάρθρωση της απασχόλησης κατά NUTS2 για το έτος 2019.
8. Eurostat (2021), Διάρθρωση της επιχειρηματικότητας κατά NUTS2-3 για το έτος 2019.
9. McKinsey & Co. (2021), Five trends reshaping European power markets, by E. Samseth, F. Stockhausen, X. Veillard, and A. Weiss, Διαθέσιμο online: <https://www.mckinsey.com/industries/electric-power-and-natural-gas/our-insights/five-trends-reshaping-european-power-markets> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
10. Ελληνική Εταιρεία Διοικήσεως Επιχειρήσεων (2020), Guide on innovative green entrepreneurship green economy, pp. 10-14.
11. Szomolányi, J. (2018), Report on European Energy Efficiency Services Markets and Quality, Developed as part of the "QualitEE – Quality Certification Frameworks for Energy Efficiency Services" project supported by the EU's Horizon 2020 programme.
12. Γαβρόγλου, Σ. & Κώτσιος, Β. (2020) Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς – Ετήσια Έκθεση 2020, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού.
13. Γαβρόγλου, Σ. & Κώτσιος, Β. (2021) Δεξιότητες: Μύθοι και πραγματικότητα, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού.
14. Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (2017), Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανακάλυψης και Καινοτομίας 2014-20.
15. Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (2022), Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανακάλυψης και Καινοτομίας 2021-27.
16. Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (2018), Προβλέψεις για επαγγέλματα και δεξιότητες στην ελληνική αγορά εργασίας 2018-2022, υπό την επίβλεψη του Σ. Ρουπακιά.
17. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» (2021), Ετήσιος απολογισμός ΠΕΠ «Δυτική Ελλάδα» 2014-20.
18. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» (2022), Προσχέδιο ΠΕΠ «Δυτική Ελλάδα» 2021-27.
19. Ελληνική Κυβέρνηση (2020), Μακροχρόνια Στρατηγική για το έτος 2050.
20. ΕΛΣΤΑΤ (2021), ΑΠΑ ανά περιφέρεια και κλάδο για το έτος 2019, Περιφερειακοί λογαριασμοί.
21. ΕΛΣΤΑΤ (2021), Επισκέπτες και εισπράξεις αρχαιολογικών χώρων και μουσείων για τα έτη 2018 - 2019.
22. ΕΛΣΤΑΤ (2021), Μητρώο επιχειρήσεων ανά περιφέρεια και κλάδο για το έτος 2019.
23. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), Ευρωπαϊκό Σύστημα Ταξινόμησης Δεξιοτήτων/ Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελματών (ESCO), Διαθέσιμο online: <https://esco.ec.europa.eu/el> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].

24. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), Μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Διαθέσιμο online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_el#documents [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
25. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), Δράσεις της Επιτροπής για την Ενέργεια, Διαθέσιμο online: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/energy_el [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
26. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο για την Ενέργεια, Διαθέσιμο online: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/energy_el [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
27. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης την περίοδο 2019-2024, Διαθέσιμο online: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities_el [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
28. Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία
29. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (2021), Η οικονομία: αποδοτική από πλευράς πόρων, πράσινη και κυκλική. Για το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφοριών και Παρατηρήσεων για το Περιβάλλον (Eionet).
30. Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων ΓΣΕΒΕΕ (2021), Προοπτική διερεύνηση δεξιοτήτων (skills forecast) – Μέθοδοι και τεχνικές, υπό την επίβλεψη της Α. Σπανακά.
31. Λάλας, Δ. et al. (2011). Πράσινη Οικονομία, Κοινωνική Συνοχή και Απασχόληση, Τελική Έκθεση, Μάρτιος 2011.
32. Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας Δυτικής Ελλάδας (2022), Στατιστικά δεδομένα και προοπτικές για τον τομέα της Πράσινης Οικονομίας, με στοιχεία από ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat και το Π.Σ. «Εργάνη».
33. Νόμος 4887/2022, «Αναπτυξιακός Νόμος - Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη», ΦΕΚ Α' 16/04-02-2022.
34. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021), Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021 – 2025.
35. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021), Περιφερειακό Σχέδιο για την Κλιματική Αλλαγή.
36. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2022), Επενδυτικό προφίλ – Επένδυσε στην ΠΔΕ, Διαθέσιμο online: https://www.pde.gov.gr/invest_in_PDE/index.php/el/ [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
37. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2022), Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2021-23 – Στρατηγικός Σχεδιασμός.
38. ΣΕΒ (2021), Πράσινη οικονομία και απασχόληση: προκλήσεις και προτάσεις για δίκαιη μετάβαση, Στο: Οικονομία και Επιχειρήσεις, Special Report: Πράσινα επαγγέλματα, 19 Ιουλίου 2021.
39. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2022), ΕΣΠΑ 2014-20, Διαθέσιμο online: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
40. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2022), ΕΣΠΑ 2014-20: Εγκεκριμένα έργα, Διαθέσιμο online: <https://anaptychi.gov.gr/el-gr/> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
41. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2022), Νέα Προγραμματική Περίοδος 2021-27, Διαθέσιμο online: <https://www.espa.gr/el/Pages/newprogperiod21-27.aspx> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
42. Υπουργείο Οικονομικών (2022), Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0».
43. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (2019), Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.
44. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (2021), Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Ένδειας.
45. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (2022), Αρμοδιότητες και δομή του Υπουργείου.
46. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (2022), Εθνικό κι ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο ανά ομάδα αρμοδιοτήτων του Υπουργείου.
47. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (2016), Εθνική ψηφιακή στρατηγική 2016 - 2021.

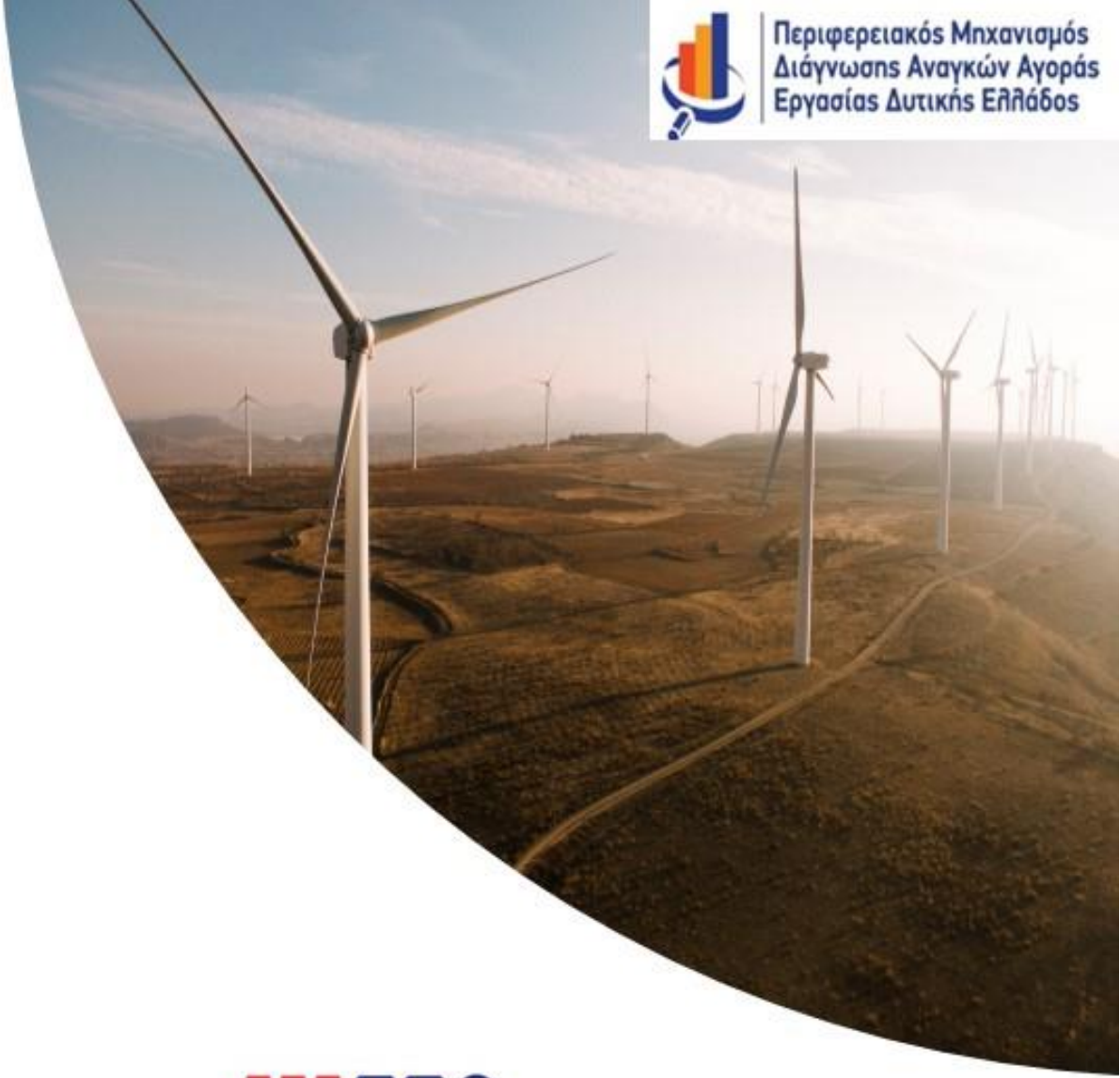
48. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (2020), Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-25.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
χρμάτη αντιδήλιος!

Περιφερειακός Μηχανισμός
Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς
Εργασίας Δυτικής Ελλάδος

www.eeogroup.gr

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2014 – 2020
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

